

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 10— Din
za inozemstvo 20—

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Barvarska ulica
št. 1. Tel. št. 22.

Celje, Aleksandr. cesta.

Račun pri pošti. čekov.
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 23. dec.

Naš junaški, a skromni sobojevnik v razdiranju Avstrije in naš mili so-trudnik na beograjskem torišču, danes žal blagopokojni Antonin Kalina je kmalu po osvobođenju izustil proroške besede: «Mnogim, ki so nejakke duše, se bo prvih deset let svobode zdelo hujših po trudu in boju, nego poslednjih deset let robstva.»

In cepali bodo ter odpadali in kar jim osebno ne bo prijetno, to zapišejo na rovaš državi in njenemu ustroju. Plemenska malenkostnost bo za nekaj časa rastla in slabi značaji bodo plavalji z njo. To bi lahko mi dostavili Kalinovim besedam.

Nočemo delati krivice tem ljudem. Prehod v novo ureditev niti pri zrelih narodih ni lahka stvar. Kaj šele pri Jugoslovenih, ki nas je nesrečna zgodovina in različna vzgoja usmerila v razpad, ne pa v ujedinjenje. Znali smo biti podaniki, ne znamo biti državljani. Ko jim kaj ni prav, iščejo takšni podaniki krivca v državi, v Srbstvu, v ustavi in povsodi, samo ne tam, kjer sedi pravi krivec — v lastni nedelavnosti in nezmožnosti. Zato mnogi pešajo. Tako je prišlo, da je ta ali oni odpadel.

Opazujemo in cenimo te težave. Borimo se s slabostmi države in jih pobijamo sedaj z uspehom, sedaj z neuspehom. Ožji rojaki nam pri tem z veliko vneto mečejo polena in se kakor deca radujejo, kadar kaj izpodletijo. Ne vidijo, da gre za nas vse. Pri tem se prav posebno odlikujejo naprednjaki, ki kar tekmujejo, da bi ekopali grob samim sebi. Ob težavah prihajajo do zaključka, da treba še bolj zapreti našo plemesko historijo. Kar nas loči, to treba po njihovem mnenju še bolj poudariti. Če smo Slovenci že plemo, kateremu je zgodovina odločila, da ima drug književni jezik kakor Srbohrvati, mislijo ti ljudje, da mora tudi v politiki in v gospodarstvu biti plot med nami in ostalimi plemeni in da je treba ta plot povečati in utrditi.

Mi pa sredi vse te malodušnosti in obdani od slabšev in zavistnežev izjavljamo: Bog nam pomagaj, mi ne moremo drugače. Država in narod sta nam nad vse. Premalo je še ujedinjenja! Ni je močne države, kjer bi imeli v njej še posebno ujedinjenje. Srbije, «ujedinjenje» Hrvatske in «ujedinjenje» Slovenije. Brez edinstvene države ni svobode niti Primorja niti Korotana. In... kam pojdemo z izdelki svoje obrti in industrije? S kom bomo trgovali? In ti, slovenski naraščaj, slovenka inteligenca... kam pojdeš?

Vse ono, kar se pod raznimi krinkami širi med nami pod firmo «treh narodov», vse to s stališča našega naroda in naše države ni nič drugega nego reakcija slabšev, ki se ne čutijo sposobne, da proderejo preko priučenega ozkega kroga. Takšne si nas žele narodni protivniki. Ni slučaj, da so vse te težnje simpatične Nemcem izven države. Simpatične so Madžarom in Italijanom, in da so simpatične tudi Nemcem v državi, so pokazale neke volitve, ki so bile pred kratkim.

Demagogija živi od takšnih slabosti, mi ji ne moremo slediti. Nismo centralisti, kajti to vprašanje ni pogoj ujedinjenja, in upravnega dekoncentracija bolj ugraja potrebam ljudstva, a proti plemenskim jedincem smo in ostanemo, kajti v njih je klica reakcije, ki vodi k razpadu države in ovira duševno in gospodarsko spojitve Jugoslovanov. Kar diši po plemenski reakciji, to bomo neizprosno pobijali kot pritlikavsko slabost. Globoko smo prepričani, da nas bo zgodovina opravičila.

Svojim somišljenikom pa, ki krepko vztrajajo, videč pred seboj zvezdo vodnično, jugoslovansko državno in narodno idejo, obetamo, da bomo z vztrajnostjo pravih Sokolov ostali zvesti tej ideji.

Na praznik miru ne bi našli ni trenutke pokoja, ne mirne vesti, ako bi od te ideje kaj odnehali.

BOLŠEVIŠKA PROPAGANDA V ITALIJI.

London, 23. decembra. s. «Times» poročajo iz Rize, da je centralni odbor tretje internacionale v Moskvi sklenil določiti znatno vsoto za komunistično agitacijo v Italiji proti fašizmu. Večina razpoložljivega denarja je bila izročena dunajskim zastopnikom, ki vodijo sedaj komunistično agitacijo.

Fašisti pripravljajo nov napad na „Edinost“

DANES SE ZBERO V TRSTU FAŠISTI IZ CELE JULIJSKE KRAJINE.

Trst, 23. decembra. I. Širi se govorica, da se pripravlja za nočjo ali jutri fašistovski napad na «Edinost». Ta napad naj bi popolnoma uničil uredništvo in tiskarno «Edinosti» in odvzel našim Primorcem pod Italijo glavni organ. Baje so tržaške squadre že povsem pripravljene za napad in so izdana že vsa navodila za ta čin. Italijansko časopisje še tudi piše v zadnjem času, kakor pred slimi prejšnjimi slučajji, in zlasti «Era nuova» prinaša hujšajoč članek, češ, slovenski nabiralni listki po 2 liri z napisom «Narod sebi» pomenijo posebno tajno iredentovsko organizacijo Slovencev.

Jutri (v nedeljo) se zbero v Trstu vsi fašisti iz Trsta, Julijske Krajine, Reke in dalmatinski prostovoljci, da proslave spomin atentatorju Oberdanka s slovenskim obhodom, venci, godbo itd.

Vest o pripravljenem napadu na «Edinost» izvira iz fašistovskega vira. Dogodki pokažejo, ali je točna, ali le grožnja.

(To poročilo, ki smo ga prejeli zvečer iz Trsta, v polni meri potrjuje naše informacije, iz katerih smo črpali gradivo za našo prvo dnevno notico, na katero naše čitatelje opozarjamo. Ured.)

Zmote o rapalski pogodbi

POGODBA JE ŽE ZDAVNAJ RATIFICIRANA. — GRE LE ZA RATIFICIRANJE IZVRŠILNIH KONVENCIJ.

Trst, 23. decembra. e. Ne samo v italijanskem časopisju, ki brezglavo piše o italijansko-jugoslovenskih odnosih, temveč tudi v jugoslovanskem tisku se zadnje čase vedno bolj pogostoma pojavlja nezmisljena trditve, da «Italija še ni ratificirala» ali pa da «moče ratificirati rapalske pogodbe». Italijanski parlament je ratificiral rapalsko pogodbo dne 27. novembra 1920, senat dne 17. decembra 1921, kralj je sankcioniral dotični zakon 19. decembra 1920 in ratificacijske listine sta laški minister zunanjih stvari conte Sforza in jugoslovanski poslanik v Rimu, Antonijević, izmenjela na Consultu dne 2. februarja 1921.

Potemtakem sta minili že dve leti, kar je rapalska pogodba ratificirana in so

trditve, da pogodba ni še ratificirana, zmota, kakršne bi si ne smel dovoliti noben resen list. Resnica pa je, da Mussolini predloži kakor je izjavil v svoji nastopni izjavi in tudi pozneje še parkrat, parlamentu v ratifikacijo izvršilne konvencije k rapalski pogodbi, in te konvencije so se sklenile v Santi Margheriti ob priliki genovske konference, oziroma pozneje v Rimu. Gre torej za ratifikacijo teh konvencij, ne pa že zdavnaj ratificirano rapalsko pogodbo. Zato pa je tudi tako nezmislno, če se potem še istočasno govori o «neratificirani» rapalski pogodbi.

Kakor rečeno: take nezmislne trditve pač ne sodijo v tisk, ki hoče biti resen!

Zakaj rapalska pogodba še ni registrirana

ITALIJA JE PROSILA ZA KRATEK ODLOG?

Beograd, 23. dec. n. «Tribuna» javlja iz zanesljivega vira, da je naša vlada sklenila odgovoriti registraciji rapalske pogodbe do 17. januarja 1923. da bi na ta način dala italijanski vladi možnost, da italijanski parlament, ki se seetane 16. januarja 1923, izrazi svoje naziranje o konvencijah, sklenjenih v St. Margheriti. Ako italijan-

ski parlament ne ratificira konvencij, izvirajočih iz rapalske pogodbe, bo naša vlada brez obzira predložila rapalsko pogodbo v registracijo zvezi narodov. Ta sklep je priobčil dr. Ninčič novemu poslaniku na našem dvoru marchesu Negrettiju, ki je zaprosil našo vlado, naj odloži registracijo do šestana italijanskega parlamenta.

Vstop Grčije v Malo antanto

Zopetne vesti angleških listov.

London, 23. decembra. sd. Listi poročajo vnovič vesti, ki trde z vso gotovostjo, da se je pri zadnjem sestanku med jugoslovanskim zunanjim ministrom dr. Ninčičem in Venizelosom dosegel načelni sporazum za vstop Grčije v Malo antanto. Po lausanski konferenci se bo vršil v Beogradu sestanek med dr. Benešem, dr. Ninčičem, Duco in Venizelosom.

Vprašanje stanarin

Beograd, 23. dec. r. Novi minister socialne politike je dopolnil dr. Žerjavov pravilnik k stanovanjskemu zakonu takole: V slučaju, ako se hišni poselniki in stanovalci glede višine stanarine ne sporazumejo, plačajo najemniki doseđanje stanarino, dokler se ne poravnava spor pred posebnim razsodiščem. Ako bi hišni poselniki ne hoteli stanarine sprejeti, se vsota lahko izroči v hrambo občinskega sodišča.

G. ANTON KRISTAN NA DVORU.

Beograd, 23. decembra. r. Danes popoldne je sprejel kralj bivšega ministra in sedanjega ravnatelja državnega imetja Selja Antona Kristana. Kristan je bil na dvoru tudi pri obedu.

NARODNA BANKA VRNILA VLADI 130 MILIJONOV.

Beograd, 23. decembra. r. Narodna banka je danes vrnila vlad 130 milijonov dinarjev, ki jih je bivši finančni minister Kumanudi vrnil banki na račun dolga.

ZAKLJUČEK SLOVANSKEGA DIJAŠKEGA KONGRESA.

Praga, 23. dec. u. Včeraj je končal vseslovanski dijaški kongres. Pri večerajšnji sklepni seji je bolgarski delegat Rajkov izjavil, da bolgarski študenti niso ničesar zakrivali na politiki Bolgarije v vojnem času in da je njih želja sodelovati pri zblizanju z Jugoslavijo. Jugoslovanski odposlanec Milošević je pripomnil, da je bilo treba te izjave za nadaljno delo. Predsednik organizacijskega odbora Laifr je naglašal pomen kongresa, kjer so se združili vsi slovanski študenti.

Izvozna carina na svinje

Beograd, 23. decembra. r. Sinoči je

imel ministri svet sejo, na kateri je rešil vprašanje izvoznih carin na svinje. Izvoz svinj izpod 70 kg je prepovedan. Za svinje preko 70 kg znaša izvozna carina 200 Din za komad, za zaklane svinje se plača 400 Din od 100 kg, za soljeno meso in mesne izdelke 150 Din od 100 kg, za slanino in mast 600 Din od 100 kg. Industrijske klančnice morejo dobiti 50 do 60 odst. popusta.

NASTOPNA AVDIJENCA NOVEGA ITALIJANSKEGA POSLANIKA.

Beograd, 23. decembra. n. Danes popoldne je sprejel kralj Aleksander v svoči avdijenci novega italijanskega poslanika na našem dvoru marchesa Negrettija, ki je pri tej priliki izročil kralju svoje poverilnice. Kralj je pridržal italijanskega poslanika v avdijenci preko četrta ure.

Marchese Negretti je bil leta 1905 tajnik italijanskega poslanstva v Beogradu leta 1908 za časa aneksijske krize pa se je mudil v Beogradu v važni diplomatski misli. Začetkom svetovne vojne, pred kapitulacijo Črne gore, je bil polnočni minister Italije na dvoru kralja Nikole. Italijanski diplomatski krogi smatrajo Negrettija za moža izrednih sposobnosti in izvrstnega poznavalca balkanskih razmer.

Z naše strani je važno zlasti dejstvo, da je g. Negretti v italijanski javnosti ponovno nastopal odločno za sporazum z Jugoslavijo. Upamo, da bo ostal temu svojemu naziranju zvest tudi kot poslanik svoje vlade v Beogradu, in mu želimo pri tem najlepšega uspeha — v interesu Jugoslavije in v interesu Italije.

ČIČERIN NE BO PODPISAL NOBENE POGODBE.

London, 23. decembra. s. Čičerin je na vprašanje odgovoril poročevalcu lista «Daily News» v Lausanni, da ne bo podpisal lausanske pogodbe, dokler bodo vztrajali na sistemu, ki ga hoče Anglija v tej pogodbi seestaviti in ki izključuje vsako možnost za zblizanje obeh držav.

Darujte za Čiril-Metodovo družbo!

Božična številka „Jutra“

Številka ima tri priloge, skupno 16 strani. Prosim čitatelje, da vložijo priloge drugo v drugo po številkah, ki so označene na čela vsake priloge. Tako dobe harmonično celoto.

Poleg običajnih vsakodnevnih rubrik prinaša današnja številka zabavno božično prilogo in posebno prilogo za deco, dalje informativne in zanimive rubrike «O ljudeh in prirodi», (na 2. strani I. priloge), «Politični odmevi», «Kulturni pregled», «Gospodarstvo» (na III. prilogi), «Sokolstvo» (na 2. strani II. priloge).

Opozarjamo zlasti na

«Božično »tro za naše male»,

v katerem smo zbrali niz lepih delc iz naše mladinske literature, zlasti iz oddelne tržaške mladinske revije «Novi rod», o kateri poročamo na drugem mestu. Uredništvo nam je ponatisk drage volje dovolilo. Milčinskega «Kraljevič Marko ni mrtve» je vzet iz ravnokar pri «Izskovni zadruzi» v Ljubljani izišle izbrane knjige istega pisatelja «Zgodbe o kraljeviču Marku».

Mrvilo v Beogradu

VEČINA POSLANCEV IN MINISTROV ODPOTOVALA. — RADIKALNA KORUPCIJA.

Beograd, 23. decembra. n. Sinoči je odpotoval v Karlovac predsednik narodne skupščine in državnega odbora dr. Lukinič. Dr. Lukinič se bo mudil v Karlovcu čez božične praznike. Pred svojim odhodom je obvestil ministrskega predsednika Pašića, da se državni odbor sestane v petek, 29. t. m.

Tudi ogromna večina poslancev, ne le katolikov, ampak tudi pravoslavnih in muslimanov je Beograd že zapustila in odšla na svoje domove. Ministri so v Beogradu samo oni, ki so tu doma, drugi so tudi odpotovali. Parlament je skoraj popolnoma prazen, ker se oni voditelji strank, ki še niso odpotovali, ne zbirajo več v klubskih lokalih, ampak večinoma v privatnih stanovanjih.

Kralj proti radikali korupciji. Beograd, 23. decembra. r. Novi minister financ Stojadinović je poslal kralju v podpis ukaz, s katerim se odpušta iz službe okoli 100 uradnikov. Kralj ukaza

Naš novi roman «Krvavi kardinal» prinašamo na zadnjih dveh straneh III. priloge. Ponovno opozarjamo nanj čitatelje in zlasti čitateljece «Jutra». Na predzadnji strani II. priloge nadaljujemo z «Obsojenci» in prinašamo ob enem, kakor smo obljubili, kratko vsebino dosedaj objavljenih prvih dveh delov tega romana.

Za šahiste

objavljamo na zadnji strani II. priloge zanimivo partijo z dunajskega šahovskega turnirja, poleg tega pa za razvedrilo v praznične tri duhovite končnične študije ruskega mojstra Selezneva. Rešitve približno v noveletni številki, pa bo vsak lahko primerjal, v koliko je pravilno rešil naloge.

Tako upamo, da nudimo vsakemu izmed desetisočev naših čitateljev nekaj zanimivega. Pokažite nam svoje zadovoljstvo s tem, da priporočate «Jutro» med svojimi prijatelji in znanci in mu dobivate novih naročnikov, posebno sedaj pred novim letom. Čim več bo naročnikov, tem bolj se bo lahko list izpopolnil in tem več bo lahko nudil vsem svojim čitateljem.

Položaj v Lausanni

MANJŠINSKO VPRAŠANJE NE PRIDE Z MESTA. — GLEDE DARDANEL DOSEŽEN SPORAZUM.

Lausanne, 23. decembra. u. Ves večerajšnji dan konference je bil posvečen vprašanju narodnih manjšin v Turčiji. Rezultat obeh večerajšnjih sej pa je popolnoma negativen. Sklenilo se ni ničesar. Stališče Turčije in Anglije — zadnja se krije s stališčem Grčije — si tako nasprotujeta kot prvi dan. Koncem prihodnjega tedna ali pričetkom januarja začne velika debata o vprašanju turških kapitulacij, pri kateri bo še enkrat prišlo do ljutega diplomatskega boja.

Turki vztrajajo tudi na svojem stališču glede vojaške obveznosti za kristjane ter izjavljajo, da ne morejo delati izjeme za nobenega državljana. Riza Nuri bej, ki sploh v turški delegaciji nastopa precej ostro, je zavrnil željo zaveznikov in Grkov, naj bi Turki v tem vprašanju popustili ter s tem napravili konferenci lepo božično darilo, v besedah, da v Turčiji ni navada dajati božična darila.

Na današnji seji so francoski odposlanci predlagali, da naj Turki priznajo splošno amnestijo za vse politične prestopke v času od avgusta 1915 do 20. novembra 1922. Turki predloga še niso sprejeli. Ravno tako odklanjajo tudi današnje zahtevo po ugodnostih glede vojaške obveznosti narodnih manjšin.

POPOLEN SPORAZUM GLEDE MORSKIH OZIN.

Lausanne, 23. decembra. u. V številnih pogajanjih med Barrerom, lordom Curzonom in izmet-pašo na eni strani, izmet-pašo in Čičerinom na drugi strani se je dosegel v vprašanju morskih ozin skoraj popoln sporazum. Le v eni točki glede dolžnosti mednarodne komisije za morske ožine so obstajale še difference, tako da bo statut o morskih ožinah še danes zvečer podpisan. Rusi najbrže statuta ne bodo podpisali.

ČEŠKA NARODNA OBRANA?

Dunaj, 23. decembra. s. Dunajski listi poročajo iz Prage: Preteklo noč so bili v Pragi nalepljeni letaki, ki so podpisani s šifro «Rdeče-belo» in ki velijo med drugim: «Svobodna češkoslovaška narodna država je v nevarnosti. Češkoslovaški narod se bo branil in bo proti pesti vporabljal pest. Pozivljamo vse dobre Čehoslovake, naj si podajo roke in naj nastopijo skupno z nami.» Baje se bodo povsod ustanovile bramborne organizacije za varstvo češkoslovaške narodne države.

Borza dne 23. dec.

Curih: Berlin 0.0775, Newyork: 527.75, London 24.50, Pariz 39.20, Milan 27.05, Praga 16.25, Budimpešta 0.2275, Zagreb 1.45, Bukarešta 3.15, Sofija 3.75, Varšava 0.02875, Dunaj 0.0075, avstr. žig. kro. 0.0076.

Berlin, devize: Italija 35.411 — 35.580, London 32.119.50 — 32.800.50, Newyork 690.768 — 694.232, Pariz 51.620 — 51.880, Svica 132.418 — 133.082, Dunaj 1002 — 1008, Praga 21.945 — 22.055, Budimpešta 301 — 303, Sofija 46.63 — 46.87, Beograd 76.30 — 76.70, Bukarešta 40.75

Jutro v novem letu.

Ze lani smo preinagali začetne težko-
če, s katerimi se mora boriti vsako novo
podjetje. Danes lahko s ponosom ugo-
tovo, da smo tekom letošnjega leta na-
predovali tako, da »Jutro« sedaj tako po
svoji vsebini kakor tudi po svoji nakla-
di daleko nadkriljuje vse druge sloven-
ske dnevnike.

In to kljub klevetam naših nasprotnikov
in kljub neugodnim gospodarskim razme-
ram. V zadoščenje je to nam, v zado-
ščenje pa tudi vsem našim prijateljem,
ki so nas podpirali na ta ali oni način.

Kakor letos bomo posvečali tudi pri-
hodnje leto vse svoje sile, da se »Jutro«
še bolj izpopolni. »Jutro« hoče biti mo-
dern dnevnik, ki bo vsak dan nudil svojim
čitateljem vse, kar mora znati in vedeti
s časom živeti državljani Jugoslavije. Ni
pa treba povdarjati, da bo pri tem slej
ko prej z vso odločnostjo branilo naše
najsvetejše načelo: naše narodno ujedi-
njenje.

Na bomo lažje vršili svojo nalogo in
čim bolj ustrezali zahtevam vseh slojev
svojih naročnikov smo se odločili

»Jutro« še bolj razširiti,

tako da bo imelo od novega leta naprej

trikrat na teden prilogo.

Navzlic silnim težkostim, s katerimi se
mora boriti danes žurnalstika po celem
svetu, posebno pa še pri nas, se nečemo
strašiti nikakih žrtev, da ustrezemo svo-
jim čitateljem in dosežemo, da bo njho-
vo število kakor dosedaj tudi v bodoče
stalno naraščalo. Zavedajoč se, da je
»Jutro« namenjeno širokim vrstam nara-
da ter v očigled veliki dragotini, pod ka-
terimi ječe te vrste naroda, smo se odlo-
čili tudi še naprej

obdržati dosedanje naročnino, ki zna-
ša na mesec le 10 dinarjev.

Ta naročnina je za današnje razmere
tako nizka, da ne more nikogar ovirati,
da si ne bi naročil »Jutra«.

Proces proti komuni- stom v Celju

Celje, 22. decembra.

Kakor se govori, je vložilo državno
pravičnost v Celju obtožbo hudočinstva
po zakonu o zaščiti države proti Antonu
Manfredi, rudniškemu delavcu v Trbovljah,
Francu Kozarju, strojnemu kurjaču v
Hrastniku in Francu Bogvetu, rudarju v
Trbovljah. Imenovani so obtoženi, da so
s komunistično propagando letos polet
v Trbovljah in Hrastniku ogrozili javni
red in mir. Kot eksponenti komunističnih
prevratnih tendenc, so organizirali raz-
na družjenja, ki so imela nalogo, širiti
komunistično propagando. Pri Manfredi
so našli dokumente, ki dokazujejo, da je
stala komunistična akcija, v katero so
zaprleti obtoženci, v zvezi z inozem-
stvom, od koder je dobivala moralno in
materijalno pomoč. S svojimi mrežami
so poskušali posegati celo v ustrojstvo
armade. Erjavce in Kozar sta se zlasti
udeleževala v mladinskem društvu
»iskra« v Hrastniku in v Ljubljani, ki
ima namen, širiti komunistično prevrat-
no propagando med mladino. Tudi dru-
gače je to društvo samo politični prive-
sek komunistične stranke. Pri Francetu
Bogvetu pa so med številnim zaplenje-
nim materijalom našli tudi obširno reso-
lucijo o politični situaciji in najbližnjih
nalogah komunistične stranke, iz katere
je razvidno, da je bil Bogve natančno
poučen o tem, da se pripravljajo komu-
nistična nasilja proti državi in oblastim,
ki naj bi bila v zvezi z vojaškim uporom.
Tudi Manfreda je bil dobro poučen o tem,
vendar pa nikdo ni pravočasno obvestil
državnih oblasti.

Razprava se bo vršila še ta teden pri
okrožnem sodišču v Celju in vlada zanjo
veliko zanimanja. In to tembolj, ker na-
staja vprašanje, ali bo pokrajinska upra-

Pred Božičem

Morje luči! Ogromne izločbe, polne
razkošnih božičnih daril, demantov, bi-
serjev, zlatnine, kozuhovine, svil, perila,
obutev, knjig, slik, igrač in česar koli si
more poželeti človeško srce. In luč se
usiplje v celih rekah in slapovih od po-
vsod. Kakor o poletnem popoldnevu je
svešlo. Sivanko lahko poberes s tal, ča-
sopis čitaš lahko sredi pločnika... Po
vseh hodnikih valovi množica, vesela, gla-
sno se smejejo, koketirajo, draži se, obču-
duje, vzklika.

Vsak hip sreča krasotico v elegantni
najmodernejši toaleti; gosposde se v ko-
žuhah in cilindrih; mladina, odrasla in
nedorasla, kopni in glasno izraža svojo
radost: »Ah, jutri, jutri pride Jezusček
s polnim košem!« — Ekvipaže in avto-
mobili švigajo, stražniki na konjih in peš
delajo s cezarso mirnostjo red.

Mi, mladi akademiki, pa malce hrepeni-
mo po domovini in smo silno nestrpni,
ker so se nam ljubice zopet zakasile. A,
evo je! Še hitro vsa razigrana in vonja-
joča kakor šopek k meni moja... pa tu-
di prijateljstva... Tamkaj že tudi tovari-
ševa... o, vse so prišle! Kakor trop
lastovic zaščebetajo, se nas oklenejo pod
pazduho in Graben, Koroska, ves Ring je
poln našega smeha...

Tako je bilo pred petindvajsetimi leti
na Dunaju.

Danes sem stopal po Ljubljani in obu-
jal spomine. Ali je tamkaj danes — še
tako kakor nekdanj? — Ljubljanske ulice
so bile mračne in temne, ceste blatne, vse
tložje zaprte, na ulici redek človek, a
prometa prav nobenega. Le okoli kavarn

»Zvezda« je svetleje, prilazneje. Po vseh
ulicah mir in tema. Skozl okna brli
skromna razsvetljava, in tudi nebo je
oblačno, deževno. Jaz pa korakam sam po
Ljubljani, in ne pričakuje me nihče. No-
ben vonjajoč šopek, nobena lastavica...

O jerum, jerum, jerum! O quae muta-
tio rerum!

Ljuba moja Ljubljana, kako si solidna,
kako resna in dolgočasna! Toda njena
poezija se pač skriva. Za temi mračnimi
zidovi drhti od radostnega pričakovanja
tisoč in tisoč otrok: »Ah, jutri, jutri pri-
de Jezusček s polnim košem!« In tisoč
in tisoč ljubljanskih mamic pripravlja bo-
žično drevo, šiva, peče, zbira in ureja,
tisoč in tisoč očetov sestavlja jaslice in
pripravlja presenečenja. Vse za naše
ljubečke.

Jutri zvečer pa se posveti po ljublan-
skih domovih, in mlado in staro zapoje:
»Olele, zvezdice božje migljajo lepo...«
ali pa kako drugo staro slovensko bo-
žično pesmico. V najbolj revni hiši za-
vlada tega večera vsaj za urico radost,
da je prišel Božič, ki odpira dobra srca.

Slovenska dobrodelnost tudi za letošnji
Božič ni omagala. Božičnice se pridejo
po Ljubljani, v Mežiški dolini, v Prek-
murju in po vsej Sloveniji. Za sirote in
bednike. Tako sem razmišljal po ljublan-
skih ulicah.

In spomnil sem se tudi naših beguncev,
ki bodo pač jutri znova hrepeneli po iz-
gubljeni svoji ožji domovini. Mislili bodo
na morje, na solnčno in toplo Goriško,
na svoje kraske domove, in stiskajo se jim
bo srce. Težko jim je življenje, marsikdo
je brez dostojnega stanovanja in primer-
nega poljica.

»Zvezda« je svetleje, prilazneje. Po vseh
ulicah mir in tema. Skozl okna brli
skromna razsvetljava, in tudi nebo je
oblačno, deževno. Jaz pa korakam sam po
Ljubljani, in ne pričakuje me nihče. No-
ben vonjajoč šopek, nobena lastavica...

O jerum, jerum, jerum! O quae muta-
tio rerum!

Ljuba moja Ljubljana, kako si solidna,
kako resna in dolgočasna! Toda njena
poezija se pač skriva. Za temi mračnimi
zidovi drhti od radostnega pričakovanja
tisoč in tisoč otrok: »Ah, jutri, jutri pri-
de Jezusček s polnim košem!« In tisoč
in tisoč ljubljanskih mamic pripravlja bo-
žično drevo, šiva, peče, zbira in ureja,
tisoč in tisoč očetov sestavlja jaslice in
pripravlja presenečenja. Vse za naše
ljubečke.

Jutri zvečer pa se posveti po ljublan-
skih domovih, in mlado in staro zapoje:
»Olele, zvezdice božje migljajo lepo...«
ali pa kako drugo staro slovensko bo-
žično pesmico. V najbolj revni hiši za-
vlada tega večera vsaj za urico radost,
da je prišel Božič, ki odpira dobra srca.

Slovenska dobrodelnost tudi za letošnji
Božič ni omagala. Božičnice se pridejo
po Ljubljani, v Mežiški dolini, v Prek-
murju in po vsej Sloveniji. Za sirote in
bednike. Tako sem razmišljal po ljublan-
skih ulicah.

In spomnil sem se tudi naših beguncev,
ki bodo pač jutri znova hrepeneli po iz-
gubljeni svoji ožji domovini. Mislili bodo
na morje, na solnčno in toplo Goriško,
na svoje kraske domove, in stiskajo se jim
bo srce. Težko jim je življenje, marsikdo
je brez dostojnega stanovanja in primer-
nega poljica.

»Zvezda« je svetleje, prilazneje. Po vseh
ulicah mir in tema. Skozl okna brli
skromna razsvetljava, in tudi nebo je
oblačno, deževno. Jaz pa korakam sam po
Ljubljani, in ne pričakuje me nihče. No-
ben vonjajoč šopek, nobena lastavica...

O jerum, jerum, jerum! O quae muta-
tio rerum!

Ljuba moja Ljubljana, kako si solidna,
kako resna in dolgočasna! Toda njena
poezija se pač skriva. Za temi mračnimi
zidovi drhti od radostnega pričakovanja
tisoč in tisoč otrok: »Ah, jutri, jutri pri-
de Jezusček s polnim košem!« In tisoč
in tisoč ljubljanskih mamic pripravlja bo-
žično drevo, šiva, peče, zbira in ureja,
tisoč in tisoč očetov sestavlja jaslice in
pripravlja presenečenja. Vse za naše
ljubečke.

Jutri zvečer pa se posveti po ljublan-
skih domovih, in mlado in staro zapoje:
»Olele, zvezdice božje migljajo lepo...«
ali pa kako drugo staro slovensko bo-
žično pesmico. V najbolj revni hiši za-
vlada tega večera vsaj za urico radost,
da je prišel Božič, ki odpira dobra srca.

Slovenska dobrodelnost tudi za letošnji
Božič ni omagala. Božičnice se pridejo
po Ljubljani, v Mežiški dolini, v Prek-
murju in po vsej Sloveniji. Za sirote in
bednike. Tako sem razmišljal po ljublan-
skih ulicah.

In spomnil sem se tudi naših beguncev,
ki bodo pač jutri znova hrepeneli po iz-
gubljeni svoji ožji domovini. Mislili bodo
na morje, na solnčno in toplo Goriško,
na svoje kraske domove, in stiskajo se jim
bo srce. Težko jim je življenje, marsikdo
je brez dostojnega stanovanja in primer-
nega poljica.

»Zvezda« je svetleje, prilazneje. Po vseh
ulicah mir in tema. Skozl okna brli
skromna razsvetljava, in tudi nebo je
oblačno, deževno. Jaz pa korakam sam po
Ljubljani, in ne pričakuje me nihče. No-
ben vonjajoč šopek, nobena lastavica...

O jerum, jerum, jerum! O quae muta-
tio rerum!

Ljuba moja Ljubljana, kako si solidna,
kako resna in dolgočasna! Toda njena
poezija se pač skriva. Za temi mračnimi
zidovi drhti od radostnega pričakovanja
tisoč in tisoč otrok: »Ah, jutri, jutri pri-
de Jezusček s polnim košem!« In tisoč
in tisoč ljubljanskih mamic pripravlja bo-
žično drevo, šiva, peče, zbira in ureja,
tisoč in tisoč očetov sestavlja jaslice in
pripravlja presenečenja. Vse za naše
ljubečke.

Jutri zvečer pa se posveti po ljublan-
skih domovih, in mlado in staro zapoje:
»Olele, zvezdice božje migljajo lepo...«
ali pa kako drugo staro slovensko bo-
žično pesmico. V najbolj revni hiši za-
vlada tega večera vsaj za urico radost,
da je prišel Božič, ki odpira dobra srca.

Slovenska dobrodelnost tudi za letošnji
Božič ni omagala. Božičnice se pridejo
po Ljubljani, v Mežiški dolini, v Prek-
murju in po vsej Sloveniji. Za sirote in
bednike. Tako sem razmišljal po ljublan-
skih ulicah.

In spomnil sem se tudi naših beguncev,
ki bodo pač jutri znova hrepeneli po iz-
gubljeni svoji ožji domovini. Mislili bodo
na morje, na solnčno in toplo Goriško,
na svoje kraske domove, in stiskajo se jim
bo srce. Težko jim je življenje, marsikdo
je brez dostojnega stanovanja in primer-
nega poljica.

»Zvezda« je svetleje, prilazneje. Po vseh
ulicah mir in tema. Skozl okna brli
skromna razsvetljava, in tudi nebo je
oblačno, deževno. Jaz pa korakam sam po
Ljubljani, in ne pričakuje me nihče. No-
ben vonjajoč šopek, nobena lastavica...

O jerum, jerum, jerum! O quae muta-
tio rerum!

Ljuba moja Ljubljana, kako si solidna,
kako resna in dolgočasna! Toda njena
poezija se pač skriva. Za temi mračnimi
zidovi drhti od radostnega pričakovanja
tisoč in tisoč otrok: »Ah, jutri, jutri pri-
de Jezusček s polnim košem!« In tisoč
in tisoč ljubljanskih mamic pripravlja bo-
žično drevo, šiva, peče, zbira in ureja,
tisoč in tisoč očetov sestavlja jaslice in
pripravlja presenečenja. Vse za naše
ljubečke.

Jutri zvečer pa se posveti po ljublan-
skih domovih, in mlado in staro zapoje:
»Olele, zvezdice božje migljajo lepo...«
ali pa kako drugo staro slovensko bo-
žično pesmico. V najbolj revni hiši za-
vlada tega večera vsaj za urico radost,
da je prišel Božič, ki odpira dobra srca.

Slovenska dobrodelnost tudi za letošnji
Božič ni omagala. Božičnice se pridejo
po Ljubljani, v Mežiški dolini, v Prek-
murju in po vsej Sloveniji. Za sirote in
bednike. Tako sem razmišljal po ljublan-
skih ulicah.

In spomnil sem se tudi naših beguncev,
ki bodo pač jutri znova hrepeneli po iz-
gubljeni svoji ožji domovini. Mislili bodo
na morje, na solnčno in toplo Goriško,
na svoje kraske domove, in stiskajo se jim
bo srce. Težko jim je življenje, marsikdo
je brez dostojnega stanovanja in primer-
nega poljica.

»Zvezda« je svetleje, prilazneje. Po vseh
ulicah mir in tema. Skozl okna brli
skromna razsvetljava, in tudi nebo je
oblačno, deževno. Jaz pa korakam sam po
Ljubljani, in ne pričakuje me nihče. No-
ben vonjajoč šopek, nobena lastavica...

O jerum, jerum, jerum! O quae muta-
tio rerum!

Ljuba moja Ljubljana, kako si solidna,
kako resna in dolgočasna! Toda njena
poezija se pač skriva. Za temi mračnimi
zidovi drhti od radostnega pričakovanja
tisoč in tisoč otrok: »Ah, jutri, jutri pri-
de Jezusček s polnim košem!« In tisoč
in tisoč ljubljanskih mamic pripravlja bo-
žično drevo, šiva, peče, zbira in ureja,
tisoč in tisoč očetov sestavlja jaslice in
pripravlja presenečenja. Vse za naše
ljubečke.

Jutri zvečer pa se posveti po ljublan-
skih domovih, in mlado in staro zapoje:
»Olele, zvezdice božje migljajo lepo...«
ali pa kako drugo staro slovensko bo-
žično pesmico. V najbolj revni hiši za-
vlada tega večera vsaj za urico radost,
da je prišel Božič, ki odpira dobra srca.

Slovenska dobrodelnost tudi za letošnji
Božič ni omagala. Božičnice se pridejo
po Ljubljani, v Mežiški dolini, v Prek-
murju in po vsej Sloveniji. Za sirote in
bednike. Tako sem razmišljal po ljublan-
skih ulicah.

In spomnil sem se tudi naših beguncev,
ki bodo pač jutri znova hrepeneli po iz-
gubljeni svoji ožji domovini. Mislili bodo
na morje, na solnčno in toplo Goriško,
na svoje kraske domove, in stiskajo se jim
bo srce. Težko jim je življenje, marsikdo
je brez dostojnega stanovanja in primer-
nega poljica.

»Zvezda« je svetleje, prilazneje. Po vseh
ulicah mir in tema. Skozl okna brli
skromna razsvetljava, in tudi nebo je
oblačno, deževno. Jaz pa korakam sam po
Ljubljani, in ne pričakuje me nihče. No-
ben vonjajoč šopek, nobena lastavica...

O jerum, jerum, jerum! O quae muta-
tio rerum!

Ljuba moja Ljubljana, kako si solidna,
kako resna in dolgočasna! Toda njena
poezija se pač skriva. Za temi mračnimi
zidovi drhti od radostnega pričakovanja
tisoč in tisoč otrok: »Ah, jutri, jutri pri-
de Jezusček s polnim košem!« In tisoč
in tisoč ljubljanskih mamic pripravlja bo-
žično drevo, šiva, peče, zbira in ureja,
tisoč in tisoč očetov sestavlja jaslice in
pripravlja presenečenja. Vse za naše
ljubečke.

Jutri zvečer pa se posveti po ljublan-
skih domovih, in mlado in staro zapoje:
»Olele, zvezdice božje migljajo lepo...«
ali pa kako drugo staro slovensko bo-
žično pesmico. V najbolj revni hiši za-
vlada tega večera vsaj za urico radost,
da je prišel Božič, ki odpira dobra srca.

Slovenska dobrodelnost tudi za letošnji
Božič ni omagala. Božičnice se pridejo
po Ljubljani, v Mežiški dolini, v Prek-
murju in po vsej Sloveniji. Za sirote in
bednike. Tako sem razmišljal po ljublan-
skih ulicah.

In spomnil sem se tudi naših beguncev,
ki bodo pač jutri znova hrepeneli po iz-
gubljeni svoji ožji domovini. Mislili bodo
na morje, na solnčno in toplo Goriško,
na svoje kraske domove, in stiskajo se jim
bo srce. Težko jim je življenje, marsikdo
je brez dostojnega stanovanja in primer-
nega poljica.

»Zvezda« je svetleje, prilazneje. Po vseh
ulicah mir in tema. Skozl okna brli
skromna razsvetljava, in tudi nebo je
oblačno, deževno. Jaz pa korakam sam po
Ljubljani, in ne pričakuje me nihče. No-
ben vonjajoč šopek, nobena lastavica...

O jerum, jerum, jerum! O quae muta-
tio rerum!

Ljuba moja Ljubljana, kako si solidna,
kako resna in dolgočasna! Toda njena
poezija se pač skriva. Za temi mračnimi
zidovi drhti od radostnega pričakovanja
tisoč in tisoč otrok: »Ah, jutri, jutri pri-
de Jezusček s polnim košem!« In tisoč
in tisoč ljubljanskih mamic pripravlja bo-
žično drevo, šiva, peče, zbira in ureja,
tisoč in tisoč očetov sestavlja jaslice in
pripravlja presenečenja. Vse za naše
ljubečke.

Jutri zvečer pa se posveti po ljublan-
skih domovih, in mlado in staro zapoje:
»Olele, zvezdice božje migljajo lepo...«
ali pa kako drugo staro slovensko bo-
žično pesmico. V najbolj revni hiši za-
vlada tega večera vsaj za urico radost,
da je prišel Božič, ki odpira dobra srca.

Slovenska dobrodelnost tudi za letošnji
Božič ni omagala. Božičnice se pridejo
po Ljubljani, v Mežiški dolini, v Prek-
murju in po vsej Sloveniji. Za sirote in
bednike. Tako sem razmišljal po ljublan-
skih ulicah.

In spomnil sem se tudi naših beguncev,
ki bodo pač jutri znova hrepeneli po iz-
gubljeni svoji ožji domovini. Mislili bodo
na morje, na solnčno in toplo Goriško,
na svoje kraske domove, in stiskajo se jim
bo srce. Težko jim je življenje, marsikdo
je brez dostojnega stanovanja in primer-
nega poljica.

»Zvezda« je svetleje, prilazneje. Po vseh
ulicah mir in tema. Skozl okna brli
skromna razsvetljava, in tudi nebo je
oblačno, deževno. Jaz pa korakam sam po
Ljubljani, in ne pričakuje me nihče. No-
ben vonjajoč šopek, nobena lastavica...

O jerum, jerum, jerum! O quae muta-
tio rerum!

Ljuba moja Ljubljana, kako si solidna,
kako resna in dolgočasna! Toda njena
poezija se pač skriva. Za temi mračnimi
zidovi drhti od radostnega pričakovanja
tisoč in tisoč otrok: »Ah, jutri, jutri pri-
de Jezusček s polnim košem!« In tisoč
in tisoč ljubljanskih mamic pripravlja bo-
žično drevo, šiva, peče, zbira in ureja,
tisoč in tisoč očetov sestavlja jaslice in
pripravlja presenečenja. Vse za naše
ljubečke.

Jutri zvečer pa se posveti po ljublan-
skih domovih, in mlado in staro zapoje:
»Olele, zvezdice božje migljajo lepo...«
ali pa kako drugo staro slovensko bo-
žično pesmico. V najbolj revni hiši za-
vlada tega večera vsaj za urico radost,
da je prišel Božič, ki odpira dobra srca.

Slovenska dobrodelnost tudi za letošnji
Božič ni omagala. Božičnice se pridejo
po Ljubljani, v Mežiški dolini, v Prek-
murju in po vsej Sloveniji. Za sirote in
bednike. Tako sem razmišljal po ljublan-
skih ulicah.

In spomnil sem se tudi naših beguncev,
ki bodo pač jutri znova hrepeneli po iz-
gubljeni svoji ožji domovini. Mislili bodo
na morje, na solnčno in toplo Goriško,
na svoje kraske domove, in stiskajo se jim
bo srce. Težko jim je življenje, marsikdo
je brez dostojnega stanovanja in primer-
nega poljica.

»Zvezda« je svetleje, prilazneje. Po vseh
ulicah mir in tema. Skozl okna brli
skromna razsvetljava, in tudi nebo je
oblačno, deževno. Jaz pa korakam sam po
Ljubljani, in ne pričakuje me nihče. No-
ben vonjajoč šopek, nobena lastavica...

O jerum, jerum, jerum! O quae muta-
tio rerum!

Ljuba moja Ljubljana, kako si solidna,
kako resna in dolgočasna! Toda njena
poezija se pač skriva. Za temi mračnimi
zidovi drhti od radostnega pričakovanja
tisoč in tisoč otrok: »Ah, jutri, jutri pri-
de Jezusček s polnim košem!« In tisoč
in tisoč ljubljanskih mamic pripravlja bo-
žično drevo, šiva, peče, zbira in ureja,
tisoč in tisoč očetov sestavlja jaslice in
pripravlja presenečenja. Vse za naše
ljubečke.

Jutri zvečer pa se posveti po ljublan-
skih domovih, in mlado in staro zapoje:
»Olele, zvezdice božje migljajo lepo...«
ali pa kako drugo staro slovensko bo-
žično pesmico. V najbolj revni hiši za-
vlada tega večera vsaj za urico radost,
da je prišel Božič, ki odpira dobra srca.

Slovenska dobrodelnost tudi za letošnji
Božič ni omagala. Božičnice se pridejo
po Ljubljani, v Mežiški dolini, v Prek-
murju in po vsej Sloveniji. Za sirote in
bednike. Tako sem razmišljal po ljublan-
skih ulicah.

In spomnil sem se tudi naših beguncev,
ki bodo pač jutri znova hrepeneli po iz-
gubljeni svoji ožji domovini. Mislili bodo
na morje, na solnčno in toplo Goriško,
na svoje kraske domove, in stiskajo se jim
bo srce. Težko jim je življenje, marsikdo
je brez dostojnega stanovanja in primer-
nega poljica.

»Zvezda« je svetleje, prilazneje. Po vseh
ulicah mir in tema. Skozl okna brli
skromna razsvetljava, in tudi nebo je
oblačno, deževno. Jaz pa korakam sam po
Ljubljani, in ne pričakuje me nihče. No-
ben vonjajoč šopek, nobena lastavica...

O jerum, jerum, jerum! O quae muta-
tio rerum!

Ljuba moja Ljubljana, kako si solidna,
kako resna in dolgočasna! Toda njena
poezija se pač skriva. Za temi mračnimi
zidovi drhti od radostnega pričakovanja
tisoč in tisoč otrok: »Ah, jutri, jutri pri-
de Jezusček s polnim košem!« In tisoč
in tisoč ljubljanskih mamic pripravlja bo-
žično drevo, šiva, peče, zbira in ureja,
tisoč in tisoč očetov sestavlja jaslice in
pripravlja presenečenja. Vse za naše
ljubečke.

Jutri zvečer pa se posveti po ljublan-
skih domovih, in mlado in staro zapoje:
»Olele, zvezdice božje migljajo lepo...«
ali pa kako drugo staro slovensko bo-
žično pesmico. V najbolj revni hiši za-
vlada tega večera vsaj za urico radost,
da je prišel Božič, ki odpira dobra srca.

Slovenska dobrodelnost tudi za letošnji
Božič ni omagala. Božičnice se pridejo
po Ljubljani, v Mežiški dolini, v Prek-
murju in po vsej Sloveniji. Za sirote in
bednike. Tako sem razmišljal po ljublan-
skih ulicah.

In spomnil sem se tudi naših beguncev,
ki bodo pač jutri znova hrepeneli po iz-
gubljeni svoji ožji domovini. Mislili bodo
na morje, na solnčno in toplo Goriško,
na svoje kraske domove, in stiskajo se jim
bo srce. Težko jim je življenje, marsikdo
je brez dostojnega stanovanja in primer-
nega poljica.

»Zvezda« je svetleje, prilazneje. Po vseh
ulicah mir in tema. Skozl okna brli
skromna razsvetljava, in tudi nebo je
oblačno, deževno. Jaz pa korakam sam po
Ljubljani, in ne pričakuje me nihče. No-
ben vonjajoč šopek, nobena lastavica...

O jerum, jerum, jerum! O quae muta-
tio rerum!

Ljuba moja Ljubljana, kako si solidna,
kako resna in dolgočasna! Toda njena
poezija se pač skriva. Za temi mračnimi
zidovi drhti od radostnega pričakovanja
tisoč in tisoč otrok: »Ah, jutri, jutri pri-
de Jezusček s polnim košem!« In tisoč
in tisoč ljubljanskih mamic pripravlja bo-
žično drevo, šiva, peče, zbira in ureja,
tisoč in tisoč očetov sestavlja jaslice in
pripravlja presenečenja. Vse za naše
ljubečke.

Jutri zvečer pa se posveti po ljublan-
skih domovih, in mlado in staro zapoje:
»Olele, zvezdice božje migljajo lepo...«
ali pa kako drugo staro slovensko bo-
žično pesmico. V najbolj revni hiši za-
vlada tega večera vsaj za urico radost,
da je prišel Božič, ki odpira dobra srca.

Slovenska dobrodelnost tudi za letošnji
Božič ni omagala. Božičnice se pridejo
po Ljubljani, v Mežiški dolini, v Prek-
murju in po vsej Sloveniji. Za sirote in
bednike. Tako sem razmišljal po ljublan-
skih ulicah.

In spomnil sem se tudi naših beguncev,
ki bodo pač jutri znova hrepeneli po iz-
gubljeni svoji ožji domovini. Mislili bodo
na morje, na solnčno in toplo Goriško,
na svoje kraske domove, in stiskajo se jim
bo

Domače vesti

*** Pred novim napadom na "Edinost" v Trstu?** Tiskarna Edinost v Trstu je že od vsega početka Italijanom najhujši trn v peti. Že ponovno je zato laška sodrga demoralizirala inventar, da bi tako onemogočila izhajanje edinega slovenskega dnevnika v zasadenem ozemlju. K sreči se jim dosedaj ta načrt ni posrečil. Kakor pa čujemo, nameravajo fašisti sodaj končno uničiti glasilo našega življa v Primorju in pripravljajo nov napad na tiskarno Edinosti. In je, sodeč po nekem razgovoru fašistov na tržaškem slaku, baže tozadevno izdano tudi že povele.

*** Zdravnice pri kraljici.** Kakor poročajo iz Beograda, je kraljica Marija sprejela v avdienci zastopnice beograjskih zdravnic, s katerimi se je delj časa razgovarjala o ustanovitvi nove ženske bolnice v Beogradu.

*** Nova dvorna dama.** Soprog generala Stevana Hadžića, kraljevega prvega adjutanta, je imenovana za dvorno damo in je že nastopila svojo dolžnost. To je sedaj že tretja dvorna dama.

*** Spomenik kralju Petru v Sarajevu.** Delavci, pazniki in upravniki sarajevske topniške delavnice so pod vodstvom svojega poveljnika polkovnika gosp. Nikolića izdelali krasno bronasti spomenik v počastitev kralja pok. kralju Petru I. Velikomu Osvoboditelju. Spomenik je že dovršen in bo na svečan način odkrit v prvi polovici meseca januarja na vrtu topniške delavnice. To je prvi spomenik pokojnemu kralju v naši državi.

*** Problem jugoslovanske himne.** Beograjski časopisi poročajo, da je umetniško odelenje ministrstva prosvete naprosilo ministrstvo, naj se končno vendar reši vprašanje jugoslovanske državne himne. Dokler se to vprašanje ne reši, se bo prakticiralo kakor doslej: da se prva bo vrsti od dosedanjih treh narodnih himn molče smatra za državno.

*** Invalidi pri ministru za socialno politiko.** Novi minister za socialno politiko je sprejel deputacijo invalidov ter se z njo dalj časa razgovarjal glede gnetnega položaja invalidov. Minister je deputaciji izjavil, da se bo po svojih močeh zavzel za upravičene zahteve invalidov. V krogih invalidov vlada splošno ogorčenje napram novi vladi, kajti sprejem invalidskega zakona je do novega parlamenta nemogoč.

*** Novi subotički veliki župan.** Za subotičkega velikega župana je imenovan dr. Andrej Pletikosić, mestni načelnik v Subotici.

*** Nov omladinski list.** Udruženje jugoslovanske napredne omladine v Osijeku prične v kratkem izdajati svoj tednik pod naslovom "Budućnost". List bo stal strogo na stališču narodnega in državnega edinstva ter bo ostro nastopal proti vsem škodljivcem in nepoštenjakom.

*** Nekaj števil v beograjske univerze.** Beograjska univerza šteje letos 3528 slušateljev. Na posameznih fakultetah je vpisanih: na filozofski 2200, na pravni 3500, na tehniški 1850, na bogoslovski 230, med njimi 63 Rusov, na medicinski 490, na poljedelski 258. Na vseh fakultetah je znatno število Rusov; na tehniški in poljedelski so celo v večini.

*** Darovi čeških akademikov.** Ob priliki vseslovanskega akademskega kongresa, ki je zboroval se dni v Pragi, so češki akademiki izročili jugoslovanski delegaciji krasno plaketo predsednika Masaryka in generala Stefánika. Poljska delegacija je prejela v dar plaketo predsednika Masaryka in pesnika Hviezdoslava.

*** Naši akademiki na grobu neznanega junaka v Parizu.** Te dni so jugoslovanski akademiki, ki študirajo v Parizu, položili krasen venec na grob neznanega junaka. Polaganje venca se je izvršilo na svečan način, zastopnik naše omladine je imel tudi govor.

*** Jugoslovanska razstava v Parizu.** Francoski konzul v Zagrebu, g. Berne-Garde, pod čegar kompetenco spada tudi Slovenija, se je mudil te dni v Sarajevu. Uredniku "Jugoslovanskega lista" je Berne-Garde izjavil, da pripravlja francoski poslanik na našem dvoru, gospod Clement-Simon, v zvezi s konzulom, jugoslovansko umetniško razstavo v Parizu.

*** Stavka v brodski tovarni vagonov.** Kakor poročajo iz Broda ob Savi, je v tamkašnji tovarni vagonov izbruhnila splošna stavka, kateri se je pridružil vseh 750 delavcev. Vse intervencije so bile brezuspešne. Delavstvo je že nekoliko časa vršilo pasivno resistenco ter je rabilo za popravilo nekega vagona 1200 delavnih ur. Ker so delavci odklonili zahtevo za hitrejšo delo, je ravnateljstvo tovarne ustavilo obrat.

*** Iz Nemčije izganjanje inozemcev.** V zadnjih dneh je iz Nemčije prišlo 27 rodbin s približno 100 osebami — vsi naši državljani. Te družine so že več let živele v Nemčiji, imele tam delo in stanovanje. Sedaj pa so bili vsi inozemci na ukaz nemške vlade izgnani v svojo domovino. Vse te družine so morale tekom osmih dni zapustiti Nemčijo.

*** Novi zvonovi ljubljanske stolnice.** Ljubljanska stolna cerkev je dobila včeraj tri nove zvonove, ki so bili včeraj dvignjeni v zvonik. Večji zvon tehtal 1773 kg, drugi 1261 kg, naj-

manjši pa 846 kg. Veliki zvon, ki je bil vlit leta 1706, in je dar barona Codellija, je ostal še iz predvojnih časov v zvoniku. Prvič bodo zvonili novi zvonovi pri današnji polnočnici.

*** Izpit za rezervne pešadijske podporočnike** so položili vsi Slovenci-podnadniki-dijaki 11. partije dijaškega bataljona v Valjevu in sicer: Alekša Benkovič iz Dobrekove, Ivo Česen iz Ljubljane, Ljubo Cik iz Vite, Ivo Fregel iz Frana, Franc Gabrovšek iz St. Vida, Jože Kovačič iz Bizeljskega, Ivo Kranjc iz Šiške, Jože Ledenic iz Kočevja, Drago Leskover iz Libelč, Jože Pihano iz Redice ob Paki, Pavel Potokar iz Rodomlja, Vlado Rihtar iz Šiške, Boris Segar iz Jesenice, Ivo Stupar iz Kamnika in Bogimir Trepenik iz Radeč.

*** Smrtna kosa.** V Stični je umrl obče spoštovani sodni svetnik v pok. g. Maks Langer. Pokopali so ga v Šmihelju pri Novem mestu. — Blag mu spomin!

*** Mariborski kolektor.** ki prinese kaster mariborskih narodnih trgovcev, in durišalcev, obrtnikov ter ostalih gospodarskih slojev, izide še ta teden pred novim letom.

*** Razpust raznih društev v Celju.** Ker ne odgovarjajo več pravnim pogojem za obstoj so se razpustila zadnji čas v Celju sledeča društva: Slovenska straža, podružnica v Celju, Slovensko zdravniško društvo, podružnica v Celju, Arzteverein, Sektion Cilli, Steiermärkischer Ärzteverband.

*** Sladkor za uradništvo v Celju.** Določa je večja količina sladkorja za uradništvo, ki ga razprodaja Nabaviljaka za druga članom in nečlanom po 51 K kg. Te dni je dobila tvrdka Junger dva vagona prašičev ter jih je prodajala po 76 kron kg žive teže.

*** Društvo odvetniških in notarskih uradnikov v Celju** je predložilo dne 7. decembra spomenico, v kateri zahteva povzemanje draginskih dokladov v taki izmeri, da bi znašali celokupni prejemki odvetniških in notarskih kandidatov ter pisarniških vodij 2700 do 3000 Din, steno grafov in strojepiscev 1100 do 1500 Din in za strojepisno-zadebnike 600 do 1100 Din mesečno. Vrhutega se mora izplačati uradništvu ob Novem letu kot nagrada znesek v višini plače za december. Utemeljujejo svoje zahteve z življenjskimi razmerami in z zvišanjem odvetniške tarife.

*** Nedolžno jagnje** je "Slov. Narod" in njegova gospoda. Tako bi mislil kdor čita tirade "Slov. Naroda" o napredni fronti. Napredna fronta je potrebna, ako nočejo staroliberali riskirati, da se bodo tudi pri državnozbornih volitvah pod nosom obrisali, kakor so se zadnjič pri občinskih volitvah. Prvi korak, ki je bil za skupno fronto naprednih ljudi na mestu, pa so volitve v "Pokojniški zavod". A kaj so napravili "Narodovci"? Svoje zajednico so razširili še na klerikalce in komuniste, samo da bi odvrnili demokrate. Sam odgovoren urednik "Slov. Naroda" g. Valentin Kopitar je podpisan na novi, razširjeni zajednici delojemalcev. Isto se dogaja pri delodajalcih. Za napredno stvar bi bilo torej predvsem potrebno, da predvsem zopet sreča pamet stare gospode okoli "Slov. Naroda".

*** Kriza v društvu hišnih posestnikov v Ljubljani.** V četrtek večer se je vršilo v verandri Uniona dobro obiskano zborovanje hišnih posestnikov, ki je poteklo jako burno. Predsedoval je g. Frelih, ki je imel tudi glavni referat o doednanjem delu društva v interesu hišnih posestnikov. Nekateri govorniki so hoteli debato na vsak način spraviti na politično polje, drugi pa so svarili in opozarjali, da ne gre staviti pretiranih zahtev, ki bi nadaljnjo akcijo samo ovirale. Kakor čujemo je valed nesoglasja, ki je nastalo v organizaciji, dosedanj dolgotrajni predsednik g. Frelih odločil to svoje mesto.

*** Proti stanovanjskemu uradu v Ljubljani** smo prejeli v zadnjem času več dopisov. Poleg običajnih pritožb zaradi nenakazanih stanovanj je tudi par takih, ki očitajo stanovanjskemu uradu zavlačevanje, oziroma nedopustno počasno reševanje vlog, za katere predpisujejo celo pravilnik, da jih je treba rešiti v najkrajšem času. Stranke izgube s tem po nepotrebnem mnogo časa, kar je zelo važno zaradi prizivov posebno sedaj, ko stopi z novim letom v veljavo novi stanovanjski zakon in pravilnik. Tako čeka n. pr. neki uradnik, ki se že tri leta potika z rodbino po mesečnih sobah, že poldrug mesec na rešitev vloge, ki mu naj omogoči vselitev v nakazano mu stanovanje in ki bi moral biti po obstoječih predpisih rešena tekom 5 dni. Tako postopanje nam je res neumljivo.

*** Za gladujoče ptice.** Pretekli teden je postavila ljubljanska mestna uprava kot prejšnje leto po javnih nasadih krmilna koritca za krmiljenje pticav pozimi. A glej, namesto da bi se pokladala v nastavljena koritca kрма, je nekdo v noči od 10. na 11. decembra prevrnil in polomil v tivolskem in Trubarjevem parku 10 takih korit. Ljudstvo tarna nad draginjo itd., a soditi po neštevilnih pijančih, bi človek nehotel sklepal, da živimo v vsem izobilju. Res je, da je v vojni marsikdo tako posurovel, da se znaša nad vsako, četudi najnedolžnejšo stvarjo ali da bi kratil celo pticam ono malo drobtinico, ki jim jih poklada dobra roka, bi ne bili pričakovali. Prosimo ljubljanske občinstvo, da polaga pticam semena in drugo krmno kamor pač more, a kr. policijo pa, da pazi na nočne razgraječe ter zlasti kvarilce najstrožje kaznuje in tudi ovači uradništvu.

*** K podražanju tobaka.** Prejeli smo: Odkar se je podražil tobak, bi pač morali v tobačni tovarni nekoliko bolj paziti, kaj da zavijejo v papir. Srednjefini turisti tobak je neka zmes, ki ni podobna prav nič tobaku, ampak izgleda kot kakšne zdrigene ounjce. Za drag denar smo gotovo kaj boljšega zahtevati.

*** Originalen umetniški plakat** je videti od včeraj po ljubljanskih ulicah. Prijetno se razlikuje od preminjnih svojih vrstnikov po živahnosti in skladnosti svojih barv, in izvrstni kompoziciji. Iz oken železniškega vagona zahtevajo in nudijo potniki, pripadajoči vsem mogočim domovinom in rasam, likerje proizvede velike jugoslovanske sprituzne tvrdke Vladimir Arko v Zagrebu. Reklama je izvrstna, toda, tako pravijo poznavalci in teh je že na tisoče, se izvrstnejši so Arkovi likerji in medicinski konjak. Včasih je gurmanom pozelelo čašice francoskega Triple sec, danes s istim notranjim zadoščanjem pokušavajo raznovrstne fine Arkove proizvode. Značilno za fino Arkovih likerjev je dejstvo, da so razširjeni že tudi daleč preko granic naše domovine. Brezdomno pa bodo Arkovi umetniški plakati, ki so delo zagrebškega profesorja Radovanija in razmnoženi v zagrebški kromolitografski tvornici Rožankovski i drug, opozorili še mnoge na izdelke te naše odlične domače tvornice.

*** Otroške igrače.** V božičnem času posevčajo dobre mamice in skrbni očetje posebno pozornost otroškim igračam. Marsikoga bo vsled tega zanimalo zvedeti, kje se pri nas izdelujejo otroške igrače in koliko jih potrebujemo v Jugoslaviji. V naši državi imamo štiri tovarne in delavnice za otroške igrače: dve v Ljubljani, oziroma njeni okolici, eno v Zagrebu in eno v Subotici. V Ljubljani izdeluje otroške igrače "Progress". I. jugoslovanska tovarna igrač. Tu se izdelujejo igrače iz lesa, krzna, usnja in mehkih kovin. Tovarna je specializirana za izdelovanje otroških konjčev, vozičkov za "punčke", in vsakovrstnih živali iz suklnja in pliša. Tovarna ima 15 strojev in nad 100 modelov iz gipsa za proizvajanje igrač iz papirne mase. Zaposlenih je približno 90 delavnih moči. Dnevno se izgotovi nad tisoč igrač. To tovarno so izstavili ruski begunci, ki pa nismo imeli zadostne obratne glavnice in je tovarna prešla v roke naših državljanov. V Garmeljni pri Ljubljani obstoji "Abekco", družba za izdelovanje predmetov iz papirne mase. Izdeluje otroške igrače, okraske za božično drevo itd. Manjše tovarne otroških igrač obstoje v Zagrebu, Subotici in Velikem Bečkereku. V Srbiji izdelujejo samo lončarji primitivne otroške igrače. V največjem obsegu se izdelujejo otroške igrače v Sloveniji, kjer se bo — kakor vse kaže — ta industrija vzdržala. Uveljavlja se tudi kot domača industrija, ker je ljudstvo pridno in zna ceniti tudi majhen zaslužek. Dolej se je uvažalo v Jugoslavijo otroških igrač za približno 900.000 dinarjev na leto.

*** Nekaj za revmatike.** Poročajo nam: Ruski zdravnik-bakteriolog dr. Ivan Rahlejev, kateremu se je po mnogoletnih intenzivnih študijah in eksperimentih posrečilo izumiti novo zdravilo proti sklepnemu in mišičnemu revmatizmu, se je te dni preselil v Bleda v Ljubljano. Dobil je tudi dovoljenje od ministrstva narodnega zdravja, da sme zdravilo izdelovati ter prodajati. Po odloku omenjenega ministrstva z dne 20. novembra 1922 je dobil tudi dovoljenje, da sme osnovati bakteriološko-bakteriološki laboratorij za izdelovanje badi-balsamov, kakor se njegovo zdravilo imenuje. V kratkem bo dr. Rahlejev prišel z izdelovanjem tega leka v velikem obsegu. Že sedaj dobiva od vseh strani države ter celo iz inozemstva nebroj naročil. Dr. Rahlejev je dobil že vse polno zahvalnih pism od bolnikov, katere je ozdravil z imenovanim zdravilom. Dr. Rahlejev izdeluje le osebno, nele zaradi tajnosti sestave in načina prepariranja, ampak tudi zato, ker zahteva sestava poznanje bakteriologije in predpostavlja mnogo izkušnje. Preparat je sedaj patentiran v vseh evropskih državah in v glavnih civiliziranih državah na drugih kontinentih. Ko bo izdelana zadostna količina preparata, se bo prodajal po vseh lekarnah v državi.

*** Dopis z dečele.** V nedeljo dne 17. decembra smo praznovali rojstni dan Nj. Vel. kralja Aleksandra. Ne samo, da se naše ljudstvo ne zaveda narodnega ujedinenja in jugoslovanstva, temveč nastopa celo izizivalno na javnem prostoru proti državi misli, kar se je pripetilo na ta dan v cerkvi v St. J. pri G. Ko se je namreč po končani maši pela državna himna, je nastalo v cerkvi razen šolske mladine le nekaj častnih izjem. Vse ostalo, med njimi seveda tudi precej jg. občinskih odbornikov, pa je sedelo kakor "prilimano". Na primeren opomin se je ljudstvo izizivalo posmehevalo. Še kaj nas to briga. Žal, da se po štirih letih narodnega in državnega ujedinenja ljudstvo ne zaveda narodnosti in dolžnosti tavednega Jugoslavana. Nočemo preiskovati, čigava krivda je to, opozarjamo le na ta slučaj, ki kaže, kako mnogo smotrenega vzgojnega dela je še treba med našim narodom.

*** Iz Mokronoga** se nam poroča: dne 20. decembra smo pokopali tu najstarejšo mokronoško korenino, gospoda Ivana Pleskovića, ki je dosegel visoko starost 80 let. Pokojnik je bil le dva dni bolan. Bil je vesel družabnik in vedno poln zdravega humora. Bil je do zadnjega izdihljiva zvest bojovnik demokratske misli ter je na isti podlagi tudi vzgojil svojo družino.

*** Iz Trsta** nam piše v ozirom na naš dopis z dne 14. decembra tamošnji župni urad, da so v dopisu navedeni podatki nepravilni in da novi župnik ni storil ničesar, iz česar bi se moglo sklepati na kako mržnjo proti naši državi. Tudi izjavlja župni urad, da se je "cerkveni obred na narodni praznik izvršil strogo po tozadevnih predpisih in z vso dostojnostjo" ter da torej ni res, da je župnikovo ponašanje ob tej priliki dajalo povod za zgražanje.

*** Volkovi na Krasu.** Iz Zagorja na Krasu poročajo, da je te dni napadlo v gozdu nekega posestnika pet volkov, katerih se je po trdem boju komaj ubranil. Psa so mu raztrgali.

*** Težka telesna poškodba.** Iz Celja nam poročajo: Dne 16. oktobra se je arečala večja družba domačinov proti večeru na vasi v Malem vrhu. Nasenkrat se začne med njimi prepir, ki je imel za posledico tepež, tekom katerega je Anton Petančič sunil z nožem Mihaela Vrtovška ter ga pri tem težko poškodoval. Okrožno sodišče v Celju je obsodilo Petančiča zaradi njegovega strovega čina na 3 mesece težke ječe.

*** Morilci družine Matek** izsledeni po treh letih. Iz Zidanega mesta nam poročajo: Pred tremi leti je bila v Sv. Juriju ob Sirju oropana in umorjena vsa družina Matek, obstoječa iz dveh žensk in enega moškega. Takrat je bil aretiran ne ki Jankovič iz Hrastnika, ki pa ni hotel izdati svojih pomagačev. Sedaj je v zaporu težko zbolel in tik pred smrtjo izdal nekega Morliča in Aliča, oba iz Hrastnika, ki sta bila soudeležena pri umoru. Zločinca sta dalje osumljena, da sta izvršila svojočasnno napade in tatvine v občinah Suhadol, Sirje in Sv. Jurij in bo sodna preiskava gotovo to pojasnila. Oba zločinca sta že v oceljkih zaporih in sta vrhutega tudi osumljena tatvine 66 m bakrene žice na progi Sevnica-Krmelj.

*** Tragedija železničarja.** V sredo dopoldne se je iz Sarajeva odpeljal s trezino železniški preglednik Mirko Bazina na progi proti Pali. Ker se je dalje časa bavil na progi, zalotil ga je iz Višegrada prihajajoči osebni vlak. Lokomotiva je zalivila, a v tem trenutku je tudi že udarila ob trzino. Ko se je vlak ustavil, našli so poleg trzine preglednika Bazina, kateremu je kri lila iz nosa, a sicer ni bilo opaziti kake poškodbe. Zdravnik je izjavil, da ni nevarnosti. Eno uro pozneje je Bazina umrl.

*** Železniška nezgoda.** V noči 20. decembra je na železniški postaji v Prilepu neki potniški vlak zavozil v drugi vlak na tiru, ker je bila kretnica napačno po-

stavljena. Obe lokomotive in več vagonov je razbitih. Vlakovodja je bil težko ranjen, tri druge osebe pa so dobile lahke poškodbe. Škoda je znatna.

*** Železniška nesreča v Zagrebu.** Včeraj zjutraj se je na zagrebškem državnem kolodvoru zgodila železniška nesreča. Vlak, ki je vozil na postajo, je zadel v neko lokomotivo in je bilo pri tej priliki več železničarjev lahko ranjenih, dva vagona pa močno poškodovana.

*** Ljubavna tragedija.** V Beogradu je ruski študent Sasajev imel razmerje z ženo ruskega generalstabsnega polkovnika Plemenikova. Ker je ta zadnje dni prekinila razmerje in ga včeraj odločno zavrnila, jo je študent, ki je bil smrtno zaljubljen v njo, udaril trikrat s sekiro po glavi in jo ubil.

*** Tatvina v Windischgrätzovi lovski koči pri Konjicah.** Med 12. in 15. avgustom je neka tatinska družba vlomila v Windischgrätzovo lovsko kočjo pri Konjicah in odnesla iz nje razno opravo in perilo. Dolgo se ni moglo dognati, kdo je krivec. Orožništvo je končno aretiralo 23letnega Jakoba Amona, tramvajkega kondukterja iz Zagreba, ki se je klavl brez posla po Črešnjevcu, njegovo ženo Marijo in 19letnega delavca Antona Stebleta v Bukovem Zlaku. Vsa trojica se je morala te dni zagovarjati pred celjskim sodiščem in je bil Jakob Amon obsojen na 2 in pol meseca, njegova žena na 6 tednov in Steble na 1 mesec težke ječe.

*** Drobne vesti.** V Zeleni jami pri Ljubljani je bilo Alojziju Bergovcu ukradenih 4400 kron, v Dravljah pa posestnici Ivani Ramovič 2700 kron. — Iz blaznice na Studencu je pobegnil Ernest Rabič, majhen suh mož, ki se baže potika po Ljubljani.

*** Koncert v hotelu Tivoli** v ponedeljek dne 25. in torek dne 26. decembra 1922 od 15. do 20. ure. Godba Dravske divizije. Vstopnina prosta. Se priporoča Vek Dolničar.

*** Nove peči "Univerzal"** se kurijo z žaganjem, premogovim prahom, česlom, žagom itd., ali pa z drvni, premogom itd. Deseturno gorenje žaganja in enakih odpadkov ne stane niti eno krono. Gore neprestano, brez dokladanja od 8. do 16. ur, po velikosti. Obenem so porabne za kuho. S temi pečmi je doseženo največje štedenje. Naročajo se pri tvrdki z železnino Stanko Zargi & Co., Ljubljana, Sv. Martina cesta 15.

Odgovorni urednik Fr. Brozovič
Lastnik in izdajatelj Konzorcij "Jutra".
Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 23. decembra 1922.					
Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblatno 0—10
Ljubljana	7.	763.8	9.4	jug. vzh.	več obl.
Ljubljana	14.	763.0	8.8	"	"
Ljubljana	21.	760.7	7.8	"	oblačno
Zagreb	7.	763.5	6.0	vzhod	"
Beograd	7.	763.4	6.0	jug	"
Unaj	7.	759.8	0.0	zapad	megla
Praga	7.	759.0	1.0	jug. vzh.	dež
Inozemost	7.	767.0	3.0	"	oblačno

V Ljubljani barometer nižji, temper. visoka. Sonce vzhaja ob 7.44, zahaja ob 16.16

Po več nego enomesečni dobi je naposled vendar prenehala vlada visokega zračnega tlaka, ki se je tako trdovratno držal nad Evropo s središčem nad Anglijo in Biskajskim zalivom. Na njegovo mesto se je pomaknil nižji tlak, ki je prišel preko Atlantskega oceana od Islandije semkaj ter se je držal ves pretekli teden s središčem nad otočjem Velike Britanije ali pa nekoliko severno od tod. Ta velika, globoka depresija je dooločala naše vreme v minulem tednu in tudi koncem tedna stojimo še vedno pod njenim vplivom. Mi se nahajamo na južnovzhodni strani območja velike atlantske depresije, zato večjejo preko nas juž-

nozpadni vetrovi, ki prinašajo k nam topli vlažni zrak z morja in nam povzročajo vlažne, oblačne, deževne dneve. Dežja je padlo dozdaj le malo, toplota je za predbožične dneve prav visoka, saj se je dvignil termometer celo do 11° C.

Slično vreme kakor pri nas ima vsa južnozpadna polovica Evrope, dočim so severno od evropske sredine prevladovali mrzlejši južnovzhodni in prav na severu severovzhodni vetrovi. Vsa Evropa pa ima pretežno toplo vreme. To je tip najtopplejše, oceanske evropske zime, ki vlada sicer pri nas običajno le po par dni ali tednov, okrog Anglije pa je najpogostejše zastopano.

Vesele Božične praznike želi vsem cenjenim odjemalcem

Ivan Jakin
pekarna
Ljubljana, Dunajska cesta 5.

Nasekanje pil in rašpel!

Priporočam se cenjenim kovinarjem, da mi zaupate v mojo stroko spadajoča na ročila in s tem podprete mojo piarno, bivšo "Jugoslovansko piarno".
Nudim solidno delo po najnižjih cenah.

Ivan Figar
piarski mojster
Ljubljana, Sv. Martina cesta 8.

Omare z žaluzijo
THE REX Co., Ljubljana

Priporočam se tvrdka
Ferenc In Fuchs
stavbeno in galanterijsko kleparstvo
Ljubljana, Mirje št. 2.
Podjetje izvršuje le nočmentne strehe, kritje z Rubersit in lepilnim papirjem.
Napeljava strelovodov. Prvovrstna in hitra izvršitev. — Konkurenčne cene.

Avtomat
za gostilno, prvovrsten in dobro ohranjen je na prodaj za ceno 10.000 kron. Več se izve pri g. Močniku, Jezdarska ulica 8, Maribor.

Bukovi plohi
4 m dolgi, uporabni posebno za mersarske plohe ali pa kake druge predmete (orodje), so na prodaj. Več se izve pri gostilničarju "Gusteljnu" v Stični na Dolenjskem.

POZOR, LOVCI!
Kupujemo po najvišjih dnevnih cenah: Lisice, kune, dihurje, jazbečarje, vidre in kože divjih zajcev.
Franc Šmalc, Ljubljana
Marjlin trg št. 1. 4268

Božična darila
pri
A. Sinkovic nasl. R. Soss
Ljubljana, Mestni trg št. 19.

**Cognac
Médicinal**

Arko

**Liqueur
Triple Sec**

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE!

Rad. Peterlin-Petruška:

Sveta noč

Zlatih zvezd milijoni
v nebu lesketajo,
smreke z bori v parku
tiho šepetajo.

Sveta noč je krila
na zemljo spustila
z blaženostjo duše
vernih napojila.

In milina čudna
je srce prevzela,
od dobrote trudna
je ves svet objela. —

Čez goro, dolino
božja radost plava:
Mir ljudem na zemlji,
Bogu v nebu slava!

Božič

Spet je v deželi božič, praznik vseh: visokih in oholih, ponižanih in razžaljenih. Vsi smo zopet enkrat našli pot v skupni dom, v krog, ki se v njem počutimo domače in blažene. Kupili smo si božično drevesce. Ne zato, da ga bomo okrasili; zakaj okrasiti za smreko so luksus in stanejo toliko, kolikor revni srednji zemljani več ne premoremo. Kupili smo ga zato, da bomo imeli v našem domu nekaj zelenega, kar spominja na življenje, na upanje.

Smreko smo postavili v kot, pod njo smo razvrstili jaslice. Jaslice so stare, očrnele od dima svet, ki so pred srečnimi leti gorele za njimi. Pa kljub temu so nam ljube. Nove so nam vsakokrat, ko jih po enoletnem odmoru poiščemo med zaprašenimi papirji in kartoni. Z obzirno smo obrišemo z njih prah, jih po potrebi zlepiamo ter naravnamo za ponovno uporabo. Take postavimo pod božično drevesce. In Jezusček se v njih smehlja kakor pred leti, pastirji pa, v čudežen svet zamaknjeni, z ro v dete, katerega zvesto stražita Marija in Jožef.

Pride božični večer. Ulice se izpraznijo, gledališča se zapro, gostilne dobe čemerno lice. Ta večer se jih ogne, kdor more. Sin poišče pot k staršem, hči tudi; brat k sestri, sestra k bratu; in kdor je samotar, na božič noče biti samoteren. Z daljne poti hiti mož k svoji ženi in v naročje družine; tam bo našel zadovoljstvo, mir, srečo... Zakaj božič je simbol sreče, miru in zadovoljnosti.

V mestu sede na božični večer najstarejša deklica v družini h klavirju in udari na tipke. Mehki glasovi zavrejo iz strun in vsi prisotni poslušajo: to niso zvoki onega klavirja, ki poje vsak dan, včasih sitno in nadležno. Barva strun je danes vsa druga, mehkejša in slajša. Podobna je mislim, ki mehko in sladko ovijajo dušo in jo vodijo v lepe, lepe kraje, o katerih se vsakdanjemu življenju in njega nadlogam niiti ne sanja.

O polnoči zapojejo zvonovi. Ne so botni ali nedeljski zvonovi, ki se majejo

samo zato, da zvone v tvoje misli. Tisti zvonovi nimajo z božičnimi nič skupnega. Glasovi so jim nocoj ubrani in pojejo pritrkujoče.

Navada izza mladih nog nas žene v cerkev, ki to noč ne diši po litanijah in pridigah. Vonj kadila se širi po njej in tudi tebe ovija s svojo prijetno mehko. Nehote se mu udaš. In tvoje srce poje skladno s piščalci na visokem koru, odkoder se razlivajo valovi godbe čez ver-nike.

Krist se je rodil! Ne Kristus rimsko-katoliške cerkve, marveč Krist za vse ljudi. Krist-človek. Človek-značaj. V padec je postavljen vsem hinavcem, v vstajenje pravovernim! Sveta noč, blažena noč...

Prazniki so. Božični prazniki. Dnevi notranje ubranosti, svečanega razpoloženja, duševnega ugodja. Za njimi pride zopet vsakdanje življenje. Borba za kruh. Upiranje mrazu. Iskanje človeka med ljudmi. Človek bi obupal, če ne bi imel božiča. Ne cerkvenega božiča: božiča vseobče nade v prihodnost, v zadovoljnost, v srečo, v mir. M.

Pura

„Za božič kupim purico! Pomisli: par starih cunj mu dam, in pura bo v hiši. Ali ni to ugodno? Za božič jo bomo porabili in obirali boste belo in črno meso, da bo veselje. Sosedovi jo že imajo, in tudi jaz jo hočem.“

Ni mi pustila do besede; jaz sem le skomignil z rameni in po plohi prepričevan sem pripomnil, da jo Bosanec nasamari, če ne bo dovolj oprezn.

Teden dni pred božičem sta sklepala kupčijo, namreč kupec-žena moja in brkin, Bosanec lokavi, kot prodajalec. Žena je vrgla na mizo še prav čeden moj telovnik, sinovo pelerino, ki je šla že zdavnaj v penzijo, in priložila lepo zravnano rjavo ruto. Spogledali smo se.

„Nemojte; to je premalo,“ je zavajal Bosanec in stisnil belo purico pod pazduho, da je žalsotno zakijavkala. Žena se je vsa odločena okrenila, izginila v spalnico in se povrnila s kupom obleke. Navrgla je še ene hlače, še eno suknjo, par starih škarpov.

„Premalo!“ je zopet zavajal Bosanec in žena je dodala star klobuk, eno otroško krilo in —

„Se mojo uniformo dodaj in salonsko suknjo! Celo posteljo priloži, saj spiva lahko na eni! Čaj, grem h Balkanu, da bo lažje odpeljal!“ Jezen sem odšel in ju pustil, da sta nemotena barantala.

Ko sem se opoldne vrnil, je bila spalnica napol prazna, družina pa vsa srečna.

„Pulu, pulu, kav, kav!“ se je razko-račila pred menoj mala Beka, ki sicer vedno veka in je tleskala z ročicami.

„Mica, kar prinesi jo! Čmoki so se že shladili; ti jo kar našokaj, da o bo bolj tolst“, se je muzala žena. Mica je prinesla puro in jo pričela takoj daviti s koruznimi čmoki. Pura je goltala, dekla jo je masirala po goltancu, odpi-rala ji kljun in zalivala jo je, da je šlo

lažje „dol“. Tako se je pitanje vršilo že tri dni, vsak dan trikrat, vse po redu in lepo nam v zabavo, puri pa v grozo in strah.

Naša Mica, majhno, čokato in krepko dekle, jo je pitala kar stoji: stisnila jo je med noge, nategnila je živali kljun pokonci in z levico je odpirala, z desnico je potiskala. Pura je včasih zacepetala in tedaj je Mica vzkliknila: „Daj no, še čevlje mi boš raztrgala, onega! Saj bo kmalu polna štula; potrpi!“ Kadar je bila „štula“ ali „krof“ nabasan, je klonilo živali osinelo obličje...

Predvčerajnjim zajtrkujem posneto mleko. Jaz pijem za zajtrk vedno mleko. Verujte, mleko pospešuje prebavo, osobito, če je posneto in veliko bolj kot, če ima smetanico. Bolje kot nič! Tako trdita žena in Mica, ki spravljata smetano v poseben lonček. Sem že podvomil opetovano, pa kaj vemo mi moški!

Torej pijem mleko, Mica pa drži puro med nogami in stoji. Pitala jo je z namočeno koruzo, kajti čmokov je nedostalo že davi.

„Pa čemu ne sedeš?“ sem pobaral Mico. „Sedeč bi jo pitala vsaj lažje!“

„Je nerodno,“ je odgovorila sramežljivo. „Ti živavka, lej, vse čevlje mi raztrgaš! Potrpi, da bo štula polna,“ je mirila cepetajočo puro.

Toda purica se ni pomirila. Mica ji je vtila vode v zevajočo požiralo in ji zopet nasula žoltih, svetlih kroglic.

Pršla je žena v kuhinjo. „Zakaj ne sede Mica?“ sem karal ženo. „Glej, prav res: vse čevlje ji bo raztrgala. V moj čevlji naj vtakne njene kremplje, pa bo de!“

„I, saj veš, da noče, ker jo je sram, to šemo,“ in proti Mici: „Kaj pa počneš, saj bo pura gagnila!“ In jedva, da sem se ozrl na Micino gosposko kratko krilo in se domislil njene golote vobče, že je dekla spustila mučenico iz klešč. Pura, vsa osinela in s široko odprtim kljunom je omahnila naspred in na „štulo“.

„Zapitala sem jo!“ je veknila Mica in si zakrila zardelo lice.

„Ješ, ješ, zadušila se bo!“ je zakričala žena in je popadla počepajočo puro. Beka v vek, jaz pa v smeh. Ena — tri! je zdirljala žena s puro „gori“ po svet. Zalibože, jaz se resnosti situacije nisem zavedal prav nič. Tolažil sem jokajočo Beko in prste grizočo Mico, češ, malo preveč si ji nasula v štulo; zdaj pa prežvekuje živavka.

Minilo je dolgih pet minut, pa stopi v kuhinjo žena s stoječnim mirom na licih in s puro — brez glave v rokah. Jaz vznem, Mica v kot.

„V sapnik si ji zatlačila koruzo!“ je izpregovorila kot iz groba mrka žena.

„In da bo lažje dihala, ste ji odbili glavo,“ sem pristavil še nižje jaz.

„Pula, kav, kav!“ je tlesnila v roke Beka in prekinila grobno tišino pred nevihto... Zalosten je božič brez pure!

Molkov Tone A.

Joža Bekš:

Na peti sveti večer po ujedinjenju

— Kaššo, skedenj, hlev smo obhodili in mrmrali
z glasom vdanim, tajno upajočim;
hrame bele vse smo prepočili
z dimom božjim, sladko vonjajočim,
s sveto roso kote vse oblili,
ali — —

V mračnem kotu mrzla je gorica.
Ni v njej žive, sladke trte. Bele
med pastirje ovce posejane

— brez življenja — vzdolž, požez
gorice;
in tam v hlevu z Jožefom Devica
si zastira z roko nema lica.

Da so roke naše brez krivice,
bratje, luči bi nocoj žarele
okrog jaslic; da nam razorane
niso naše duše od zaviesti,
hrami vse bolj bili bi nam čisti;
da nam, sestre, Bratoljubje
zvesto
z Opuščanjem bi vse pobratilo —

o, kako bi Bellehem nam mesto
gori v kotu vsem se nasmehnilo;
da Ljubezni vrata so odprta
domov naših z gostoljubno silo,
sredi zime bi zorela trta,
ovcam mrzla kri bi se ogrela
in pastirji bi kramljali z njimi —
in Devici lica bi zardela,
sredi cvetja, a v ledeni zimi
sklanjajoči se nad Sin-božičem,
toda, toda — —

Škoda, škoda!

Zmenjeni smo vsi s hudicem
in zato še pusta je gorica.

Ni v njej žive, sladke trte. Bele
med pastirje ovce posejane
— brez življenja — vzdolž, požez
gorice;
in tam v hlevu z Jožefom Devica
si zastira z roko nema lica.

Orde vsepovsod zijajo rane,
danes še kot včeraj so skelele —
mrak nizkotna čela nam objema,
kde si zlata zvezda Bellehema?

Španska pripovedka

Star in blag španski kralj se je podal na izprehod. Sreča ga sv. Jakob, zaščitnik španske dežele. Kralj poprosi svetnika, da izkaže Španiji svojo posebno milost. Dobri patron odvrne: „Izreci, kralj, svojo željo!“

„Izprosi nam milo podnebje!“
„Naj ti bo!“
„Plodna leta, obilo žita, olja in vina!“
„Zgodilo se bo!“
„Hrabre sinove, lepe hčere!“
„Da, da, seveda!“
„Dobro vladati!“

„Ne, ne, ne! In nikdar nikoli! Ako Španija dobi še dobro vladati, nam vsi angelci z nebes pobegnejo vanjo!“

Tako je še danes. Lepa, prekrasna je Španija, a vanjo se doslej ni zatekel še noben nebeški krilatec.

Božično drevesce

Sv. Miklavž postaja vedno bolj praznik kmetiskim, Božič s svojim drevescem pa praznik mestnim otrokom. Ker pa je naše meščanstvo večinoma izšlo iz slojev na kmetih, imajo mestni otroci večinoma dva praznika, Miklavža in Božič. To je za roditelje dokaj draga zabava, zato se sklepajo z otroki pametni kompromisi. Za Miklavža dobiva mestna mladina navadno le nekaj malenkosti, a tem več pod božično drevesce. V nekaterih rodbinah pa je uveden nasprotni običaj. Jaslice izginjajo iz mestnega življenja bolj in bolj. Vendar, kjer so v hiši dečki, si delajo jaslice sami, izrezujejo pastirce, ovčice, kralje, hlevček ter sv. družino, grade iz mahu hribček, nasujejo z drobnim peskom pota, pritrdijo z žico visoko plavajočo repatico in prižgo za prisojnim papirjem večno lučico, ki daje mistično razsvetljavo.

Marsikje delajo nakit za božično drevesce roditelji sami na skrivaj, da presenetijo malo deco. Marsikje pa si otroci skupaj z roditelji okrase drevesce s papirnimi verigami in pisanimi svečkami. Roditelji napečejo keksov in celo bonbonov, otroci pa jih obešajo sami na vejice. Poezije je morda manj, a veselja še več. Ker končno Jezusček res ne utegne več sam pripravljati vseh drevesc in ima dovolj dela, da pravočasno raznese darove.

Tudi za božično drevo se moda spreminja. Včasih se je zdelo najlepše drevesce v eni barvi, čisto belo, čisto rdeče, čisto modro, čisto zeleno. Letos je modno pisano božično drevo. Pisane figurice (postreščkov, kmetov, kmetic, dimnikarjev, kraljev, otrok, dam, punčk, raznih ptic in živali) so dandanes posebno modne na božičnih drevescih. Zdi se, da hočejo ljudje prestaviti jaslice na božične smrečice in jelke. Tudi figurice iz volne in blaga (baletke, Turke, zamorce, pajace) obešajo in posajajo letos na drevesca poleg svečk, papirnih verig, zlatih in srebrnih niti, orehov in lesnikov, snežnih kep, češarkov, primerno pozlačenih ali s kre-do pobeljenih. Najbogatejši otroci imajo na božičnih drevescih majcne žarnice za električno luč, svetla prosojna jabolka, hruške, polmesece in zvezde iz bisernega stekla, ledene sveče iz stekla i. dr. Dvomimo pa, ali napravljajo ta razkošno in rafinirano z vsi mogočo tehniko okrašena drevesca otrokom toliko iskrenega veselja, kakor skromna božična drevesca po srednjih in malih meščanskih obiteljih. Reče je vsakega daru vesel, bogataš pa je razvajen in blaziran; zato mu ne napravljajo radosti nobena reč več. Vse ima, zato nima želja. Zato je Božič v istini praznik, ki prinaša največ radosti po skromnih meščanskih domovih.

Ženska

Ženska je sfiga brez skrivnosti. O, da bi bila vsaka vsaj samó to!

Samo na en način more ženska izpreobrniti moža: da ga tako temeljito zdolgočasi, da izgubi veselje do življenja in gre iz obupa k drugi ženski.

Ideal ženske.

Ideal ženske je: lepa kakor solnce in zabita kakor noč. Pametne imajo sive oči in pretanka meča.

Človek, ki bi rad delal, a ne more dobiti dela, je morda najžalostnejša prikazen, ki nam jo postavlja pred oči neenakost sreče pod solncem.

T. Carlyle.

I. E. Rubin:

Božična zgodba

V predmestni gostilni pri „Zeleni raci“, se je zgodilo par tednov pred božičem nekaj nenavadnega. Začela je tja zahajati dama, o kateri je bilo težko reči, kaj da je. Vsa njena zunanost je bila prijetna in vabljliva, okoli vratu je nosila črno boó in iz vsega se je dalo sklepati, da je tujka, ki se je zadnji čas naselila v mestu. Prihajala je v gostilno vedno sama in ni govorila z nikomer. Sedla je k samotni mizi, naročila obed, snedla, plačala in odšla. To je začelo zanimati pred vsem one stalne goste, ki so zahajali v gostilno že več let in niso bili navajeni na boljše goste. Gostilničarka sama se je začudila, kako je ta dama zašla v predmestno krčmo, ko bi po svoji zunanosti spadala v boljšo restavracijo. Pri „Zeleni raci“ so se namreč poleg nekaterih stalnih gostov ustavljali samo kmetje, ki so prihajali ob tržnih dneh v mesto in so imeli tu svojo stalno gostilno.

Pojav samotne dame je bil zagoneten zlasti za tri stare goste, ki so imeli svojo stalno mizo v kotu pri peči. Zahajali so tja že dolgo vrsto let in so bili tako udomačeni, da so takoj zapazili vsako najmanjšo izpremembo. Za nje se namreč že dolgo ni nič na svetu izpremenilo. Zjutraj so vstajali iz svojih samskih posteli, odšli so vsak v svoj urad, opol-

dne so prišli k „Zeleni raci“, vrnili so se v urad in iz urada zopet k „Zeleni raci“. Tako so pretekla leta, oni pa so posedali večer za večerom v oblakih dima, ki so se valili okoli peči pod nizkimi oboki po zatohli sobi. Niti opazili niso, da so se postarali. Izpremembe v zunanjem svetu so bile zanje edini dogodki, ki so jim nudili primerno snov za večerne razgovore. In zdaj naenkrat ta dama. Pomežiknili so si in stisnili glave:

„Časi, časi! Bog ve, odkod jo je prineslo. Težko je danes za kruh.“

„Mnogo je gosposke beračije,“ je zamrmral drugi, „vsak človek ima svojo povest.“

„Ali pa je ena iz tistih,“ je pošepetal tretji, pogladil brke, in skoraj mu je bilo žal za besedo.

Toda beseda je padla in vsi trije so premišljevali o nji.

„Kaj bi sodili! Vsak človek je zase odgovoren, lahko bi ji delali krivico.“

Čez nekaj dni so se jo privadili in zdelo bi se jim bilo skoraj čudno, če bi ne bila prišla več. Ne samo čudno, ampak skoraj škoda, kajti vse je bilo nekako drugače, odkar se je bila pojavila v teh zapuščenih prostorih.

„Čisto poštena ženska je, meni verjemita,“ je govoril gospod kontrolor, „gotovo ima kje kako malo službo in treba je varčevati.“

„Ali pa živi od svojega denarja, in danes, pri tej draginji...“ je menil drugi.

„Da, da, poštemu človeku je danes težko živeti; če bi bilo drugače, ne bi je bilo. Treba zahajati sem: kavalirji, kavarnarje, avtomobili, kaj...“

Tako se je bližal božič in komaj so zapazili, da je že pred durmi. Navadno so ga obhajali skupaj pri svoji stalni mizi in so si zato privoščili kuhanega vina; tolažili so se s tem, da je večer enak večeru in da prav za prav ni med prazniki in drugimi dnevi nikake razlike. Za otroke je mogoče to potrebno, a sicer: kaj bi za stare ljudi... Govorili so tako, a vendar so neke globoko v srcu čutili, da ni res... Zato se je kontrolor že prejšnje noči zaklel, da ne bo obhajal božiča več sam v gostilni, pa naj se zgodi, karkoli hoče; tudi pisar suhotnež je rekel, da pojde za praznike na deželo k svojim sorodnikom, kajti na sveti večer je v gostilni dolgočasno in človek nehoti občuti zapuščenost in samotno. In res se je zgodilo, da je bil kontrolor povabljen na večerjo pri mladem uradniku, ki se je bil to leto oženil, in pisar se je pripravil na odhod...

Tako je spoznal tretji družabnik stalne mize v kotu pri peči, poslovodja Zogar, da bo sedel o praznikih sam v gostilni in je premišljeval o svoji žalostni usodi; kajti kakorkoli je premislil, ni našel ne sorodnika ne znanca, ki bi pri

njem praznoval sveti večer. „Zgodi se tako nehoti“ je mislil sam pri sebi. V mladih letih je prišel z dežele v mesto, vstopil je v službo v trgovini in potem so tekla leta kakor da ne hranijo zanj nikakega novega dogodka; bil je sicer dober človek, prihranil si je nekaj denarja in je imel svojo stalno službo. Mislil je včasih na ženitev, pa ni srečal v življenju žene, ki bi bila taka, kakor si jo je on predstavljal; morebiti jo je srečal, pa je šel mimo in tako je zamudil vse. Sedaj mu je bilo že precej nad štirideset let in zdelo se mu je, da je prepozno.

Dama, ki se je pojavila zadnje čase v gostilni, je takoj prvi dan vzbudila njegovo pozornost. Toda skrivaj je svoje zanimanje pred tovarišema, ker ni hotel biti smešen. Zato je govoril o nji manj, nego ona dva; mislil pa je na skrivnem na neznanko več, nego je sam sebi priznal. Zdelo se mu je, da jo je celo nekaj dni prej srečal na ulici in da ga je mimogrede pogledala. Toda to je bila mogoče pomota, kajti on se že dolgo ni zanimal za ženske na ulici. Sicer pa Bog vedi, kdo in od kod je prišla...

Tudi zadnji dan pred božičem je prišla k obedu. Gospodje so sedeli sami v svojem kotu in nehoti se je med njimi pojavilo vprašanje:

„Kam pojde ona na večer?“ Toda kdo bi spraševal po skrivnostih! — Saj se niso z njo seznanili in so jo le pri

prihodu in odhodu površno pozdravljali.

Po obedu sta se kontrolor in pisar poslovila, želela sta vesele praznike in odšla.

Gospod poslovodja je ostal sam in je nemirno sedel v kotu. Naenkrat se mu je zdelo, da je ta kot pri peči zastarel in zaprašen in on sam se je v njem postal in zabubil, da komaj samega sebe še pozna. Ali je to življenje? Ali niso bila izgubljena vsa ta leta, kar jih je preživel tu v samotni in zapuščenosti? Ali ni zamudil sreče, ki je šla morebiti mimo?

Dama je sedela pri svoji mizi. Ozrla se je nanj in za trenutek so se vjele njune oči. Zdelo se mu je, da mu je hotela nekaj povedati. Toda kaj? Nekaj dobrega, prosečega, toplega, ljubeznivega je bilo v tistem pogledu. Skoraj se mu je zdelo, da bi vstal in bi šel k nji in bi se razgovoril. Pa kaj bi delal neumnosti? Dama je plačala, vstala in odšla. Pri vratih je molče pokimala v pozdrav in je izginila. Tudi on je odšel. Šel je po ulicah z nekako negotovostjo, kakor da je prišlo nekaj popolnoma novega v njegovo srce. Po ulicah je bilo živahno; vse je hitelo sem ter tja po prodajalnah; vsak je nosil s seboj pakete in darove, vse se je pripravljalo na nekaj radostnega, veselega. Vrnil se je v svojo trgovino na delo. Toda ure so bile danes dolge in težke. Zakaj moti človeka or-

O ljudeh in prirodi

Razkoračeni Mussolini

Čudne zgodbe se pripovedujejo o italijanskem državnem poglavarju. Po poklicu učitelj je postal najprej socialist. Potem anarhist. Potem nacionalist. Končno fašist. In prav na koncu italijanski ministrski predsednik.

Pred menoj je razprostrt ilustriran list, ki predločuje posnetek Mussolinija na londonski konferenci. Izgleda, da je Mussolini energičen, mogočen gospod. Stoji sicer v ozadju prostora, kjer se je dal fotografirati, a to ga ne moti, da bi tam, kjer se uporablja moč, ne stal v ospredju. Njegova pozitura je pozitura diktatorja. Pestri drža skrženo, z nogami pa se je razkoračil. Poleg njega pa ponižno stoji in čaka na povelje eden od onih izbrancev, ki strašijo svet s črnimi srjaci.

Pomisli sem nekoliko, čemu se je Mussolini prav za prav razkoračil? Ali je menil, da mora baš v tej pozituri priti pred oči kakega Jugoslavanca? Ali pa je hotel razkoračen se bolj nego do sedaj oplašiti našega zunanjega ministra in našo vojsko? Ej, ministra bi sicer menda lahko ostrašil, z vojsko pa bi šlo že bolj težko. Jugoslovanska vojska se namreč ne korači, ona rajši — kadar in če treba — strelja.

Ampak čisto mogoče je, da se je Mussolini pred tistim fotografom v Londonu razkoračil zaradi naše javnosti. Ta je namreč nekoliko preveč hladna, premalo odločna, kadar se praznuje obletnice rapalske pogodbe. Upravičeno mislim torej na to, da je Mussolini imel njo pred seboj, ko je londonskemu fotografu dovolil milostni posnetek svojega blagega in milosrčnega obraza.

Na koncu pa je Mussolini vendarle imel prav. Nastopil je kot učitelj, ki želi tudi našemu narodu dobro. Povedati mu je hotel, da je proti Mussoliniju treba postaviti Mussolinija, ne pa kakega preživelega nergača, ki ministrira v cerkvi samo zato, ker so mu tam vsi koti in vse smeti znane. V tem oziru bodi Mussoliniju hvala! Ravnali se bomo po njegovem zgledu. In upamo, da si bomo s tem koristili.

Mentor.

Kako so pokopavali kralje pred 3000 leti

Ogromen zaklad v faraonski grobnici

Zgodovinarjem in arheologom so prinesli zadnji teden veliko senzacijo: pri Luksorju, ki leži južno od razvalin starodavnega egiptskega mesta Tebe na levem bregu Nila, sta dva Angleža, lord Carnarvon in Mr. Howard Carter, odkrila zaklad, ki daleč prekaša vse, kar se je glede dragocenosti razkrilo v zadnjih letih.

Pred šestnajstimi leti sta ta dva Angleža pričela z izkopavanjem na ozemlju „mesta mrtvih“ starodavne egiptске prestolnice Tebe, pred sedmimi leti pa sta začela kopati v slovitih „dolini kraljev“. Raziskovalca sta našla marsikaj zanimivega, kar je obogatilo naše znanje o kultu mrtvih v Osrednji državi ter v marsikaterem oziru nudilo važna razkritja glede staroegiptske umetnosti in kulture. Šele v zadnjih tednih pa sta podjema Angleža našla tudi bogato plačilo za svoj dolgoletni trud.

Ze davno sta bila izgubila nado, da bi v popolnoma prekopani „dolini kraljev“ še mogla najti kaj posebnega. Ko je pred leti znani raziskovalec Davis razkril še nekoliko kraljevskih grobnic, so bile sko-

raj že izčrpane tajnosti one slovitelne doline. Howard Carter pa je vedno še upal, da pri svojem izkopavanju vendar še našle na kako kraljevsko grobnico, ki še ne dotaknjena počiva v krilu zemlje. Dnevne starih domačinov so mu utrjale to nado.

Pred kratkim je sedaj Carter res razkril kraljevsko grobnico neizmerno važnosti: grobnico kralja z imenom Tutankamena, vladarja iz osemnajste dinastije, ki je vladal od leta 1358. do 1350. pred Kristovim rojstvom. Vlada kralja Tutankamena je znamenita zlasti zaradi tega, ker je v tej dobi bilo odpravljeno starodavno ččenje Solca, katero je bil reformistično navdahnjen kralj Amenhotep IV. (1390. do 1371.) zopet uvedel. Namesto tega pa je bilo zopet vpovstavljeno ččenje božanstva Amon-Ra. Tutankamen je bil drugi naslednik kralja Amenhotepa IV. Svojo prestolnico je iz Tel-el-Amarna, kamor se je bil Amenhotep zatekel zaradi verske upornosti, prelozil zopet v Tebe. Carnarvon-Carterjeva razkritja nam docela pojasnjujejo to za zgodovino starega Egipta važno dobo.

Uspeh Carterjevega izkopavanja je tako dragocen in obsežen, da ga smemo prištevati največjim razkritjem na egiptskih tleh. „Times“ in drugi angleški listi objavljajo o teh razkritjih veleslaniniva poročila. Pri izkopavanju so našli na zidanih vratih. Petindvajset čevljev dolg hodnik vodi do drugih na enak način zavarovanih notranjih vrat. Na vratih so se našli sledovi, ki utrjujejo domnevanje, da so bila vrata že vdrugič zaprta in zavarovana. Ko so raziskovalci odprli notranja vrata, nudil se jim je nepričakovan prizor. V prvem, dvorani podobnem prostoru, v katerega so vstopili raziskovalci, so zagledali troje krasnih ležišč, pozlačenih in bogato izrezljivih. Na njih počivajo umetniško izrezljane, pozlačene, s slonovo kostjo in dragulji vložene postelje, številne skrinje, napolnjene z raznimi dragocenostmi. Ena teh skrinj ima zlat napis, druga embleme iz podzemljiskega sveta, v tretji se nahajajo vezena kraljeva oblačila.

Najdragocenejši predmet tega prostora je prestol kralja Tutankamena. Razen nekaterih izrezljivih in pozlačenih stolov se nahajata tamkaj dva kipa kralja Tutankamena v naravnih velikosti. Kralj nosi zlato palico in zlato žezlo. Obraz, noge in roke so skrbno izrezljane, oči iz stekla, lasje posejani z dragulji.

Nadalje so našli v tem prostoru štiri vozove, prevlečene na sedežih z leopardovo kožuho, in več za kralja pripravljenih dragocenih palic; ena od teh iz ebenovega lesa z umetniškimi držajem. S stališča kulturne zgodovine posebej zanimivi so glasbeni instrumenti iz zlate bronovine. Izredno lepe so vaze iz alabastra s krasnimi risbami, katerih pomen še ni jasn, ter modre egiptске fajance. Ogromne so množine živil (race, divjačina itd.), ki so jih po starem običaju dajali mrtvecem kot popotnico za potovanje v podzemljiski svet. Neizmerne važnosti so v dragoceni skrinji spravljani papirusi, ki bodo, ko se raztolmačijo, nudili zanimive podatke iz one davnopretekke dobe.

V drugem prostoru, ki meji neposredno na prvega, so našli raziskovalci nepisane nered. Tu leži razno orodje, pozlačene postelje, skrinje, vaze iz alabastra, nakupčene brez izbire. Nekateri predmeti so dobro ohranjeni, druge je zob časa znatno poškodoval. Našel se je še tretji, skrbno zavarovani prostor. Vhod čuvata dva kraljeva kipa. Skoraj gotovo je ta tretji prostor prava grobnica kralja Tutankamena in njegove rodbine. Ta prostor se zaenkrat še ne bo odprl, dokler ne bo urejena in spravljena vsebina prvih dveh prostorov. Sledovi dvakratnega zidanja se dajo tolmačiti pač le tako, da so vdrli tatovi v to kraljevsko grobnico. V dobi dvajsete dinastije so tatovi plenili zlasti dragocene kovine. Značilno je, da med najdenimi predmeti ni takih iz masivnega zlata. Vendar je bila grobnica pravočasno zopet zazidana in tako vsaj obvarovana popolnega oropanja.

Zaklad, ki se je našel pri Luksorju, je izrednega pomena za znanost in vrednost njegova je tolika, da sta se lord Carnarvon in Howard Carter odločila, da začasno ustavita nadaljnja dela, dokler se potrebno ne ukrene glede shranitve in konserviranja najdenih dragocenosti. Najdi-

šče se bo primerno obzidal in tudi egiptska vlada je potrebno ukrenila za varnost dragocenih najdenin. Nerešeno je še vprašanje, komu naj pripadejo te dragocenosti. Lastninsko pravico do izkopanih predmetov ima brezdvomno egiptska vlada. Po starem običaju pa je doslej pri vseh na egiptovskih tleh najdenih izkopninah pripadla le polovica državnemu muzeju v Kairi, polovica pa onemu, ki jih je našel. V Angliji upajo, da dobi lord Carnarvon za svoje dolgoletno delo primeren del v kraljevi grobnici najdenega zaklada.

Med egiptologi so najdene arheološke dragocenosti bile povod zanimivi diskusiji. Lord Carnarvon pričevalno trdi, da gre tu v resnici za grobnico kralja Tutankamena, ker se je našel ne le pečat kraljevskega „mesta mrtvih“, obstoječ iz devetih v tri vrste postavljenih ujetnikov s šakalom na vrhu, marveč tudi znak Tutankamenov. Francoski egiptolog abbé Drioton ne izreka končne sodbe, dokler se ne odpre tudi tretji odtok grobnice. To pa se bo moglo zgoditi šele tekom meseca februarja prihodnjega leta, kajti z najdenimi dragocenostmi, ki so v teku treh tisočletij vendarle precej treple, se mora zelo previdno ravhati. Potrebni so v to gotovi kemični preparati, ki se morajo prej preizkusiti. Tudi fotografiranje, nadaljnja naloga, ni ravno lahka stvar, ker se mora urediti šele potrebna električna razsvetljava.

Posebno pozornost vzbujajo najdeni papirusi. Dr. Alan Gardiner, kateremu je poverjeno filologično delo, smatra za verjetno, da se bo v tretjem oddelku našla tudi mrtvaška knjiga, zbirka obredov za počaščenje in za blagor tamkaj pokopanih veljakov. Iz najdenih papirusov se bodo morda dali ugotoviti vsaj dogodki, ki so dali povod, zakaj se je zopet upostavljal kult Amona.

Razkritje grobnice faraonov pa utegne biti tudi velike važnosti za presojo kulturne vzajemnosti starodavnih narodov. V palači Amenhotepa IV., tasta Tutankamenovega, v El-Amarni so našli, kakor poroča A. I. Wace, vodja angleških izkopavanj pri Mykenah, preostanke mykenskimi lončarskimi izdelki.

Ako se najdejo v sedaj razkriti grobnici rokodelski izdelki, ki bi odgovarjali stopnji mykenske kulture, bi bilo to pomembno za poznavanje s homersko Trojo istosčasne dobe 1700. do 1000 pred Kristovim rojstvom ter za odnose med Grško in Egiptom v tej dobi.

Mallatuli-I. K.

Spoštuj očeta in mater!

Nekoč se je rodil prvi otrok. Mati je bila vsa blažena, tudi oče je gledal na otroka z resnično ljubeznijo.

«Toda, Genlj, povej mi, ali ostane vedno tako majhen,» je vprašala mati. — «Oče, niti sama ne vem, če bi si tega želela. Rada bi videla, da postane velik mož, toda zopet bi mi bilo žal, če bi se izpremenil in bi ga ne mogla več pestovati ter doleteti.»

«Tvoje dete postane mož,» je odgovoril Genlj. «Večno ga ne boš mogla doleteti, ne pestovati.»

«O, Genlj, kaj me zapusti moje dete? Ko bo znalo tekati, ali me zapusti? Kaj naj storim, da me ne zapusti?»

«Ljubi ga!» je odgovoril Genlj. «In nikdar ne pojde od tebe.»

Tako se je zgodilo in je ostalo dolgo časa. Toda pozneje se je rodilo mnogo otrok in mnogim staršem je bilo težko ljubiti vse otroke.

Zdaj pa so ljudje ustvarili zapoved, ki naj bi nadomestovala ljubezen, zaradi katere je tako mnogo zapovedi na svetu. Mnogo lažje je dajati zapovedi kot pa ljubezen.

Spoštuj očeta in mater!

Zelite spoznati dvoje

otrok, vašci deci enakih?

Naročite knjigo:

«BOB IN TEDI,»

povest dveh neugancev

Priredil Ivo Šorli.

Cena 10 Din.

Giskovna zadruga v Ljubljani.

Povratek valčka

Stari in starejši plesalci so zopet dobre volje. Saj hodo zopet lahko plesali. Sedaj so morali le oddale gledati, kako se mladi plesalci čudno zverajo, sunejo s kolki, brcajo in se vedejo kot božjastni nesramneži, a čisto resno izjavljajo, da plešejo. Mlada raznih kanibalovskih plesov je minila, in valček je zopet na dnevnem redu. Iz New-Yorka so že naznanjali prihod «kamelskega koraka» in «kongurskega trota». Toda ni ju. Toda dospel je tudi nov tango, krotkejši, elegantnejši in ima nove figure. Foxtrott se ne bo plesal več po melodijah valčkov, nego po lastnih. Glavni ples pa bo vendarle zopet valček. Na Dunaju se zopet udeležijo valček plesati, a ne prerivati se, nego vrteči, ne skakati, nego plavati. Po starem, lepem načinu tistih dni, ko je vladal Johann Strauss, kralj dunajskega valčka. Svet se je enizma preobedel in si želi nazaj sentimentalnosti. Zato bodo vnovič napolnile plesne dvorane nekdanje in nove valčkove melodije, sladke, otožne, a takoj razburljivo čustvena, vrtoglavo zaljubljene in poredno vesele. Valčki se vračajo, a ne tudi stari časi naivne brezskrbnosti in razkošne radosti. Doba je za plesalke in plesalce predraga, da bi mogla biti iskreno vesela. Nova obleka požre danes celo premoženje. Če nisi bogata, si fraka ne kupiš; če nisi žena ali hči srečnega valutnika, plesne toaletne ne zmagas. Zato bodo letošnji plesi pač le za redke izbranice in izbranke. Ostali ostanejo doma in si zaplešejo valček ob klavirju.

Zobna ščetka

Neki nemški profesor je napisal zgodovino ščetke ali krtačice za zobe. Trdi, da so jo izumili Kitajci, ki se jim ima svet zahvaliti za tolikero pomočkov omikanega življenja. Kitajci so izumili baje papir, dežnik, solčnike, uživanje čaja in opija, zobno ščetko pa l. 1408. Victor Aubertin pripoveduje, da so si stari Rimljani znažili zobe z mišjim blatom. Tako piše baje Plinij starejši v svojem naravoslovju. Umivali so si zobe z vodo in svetlim vinom. Toda vino se je moralo seveda izpljuniti, ne požreti. Tudi z drobnjo sipo in trdnim blagom so si pilili zobe. Končno so prišli Kitajci in še dolgo za njimi Evropejci z raznimi zobnimi sredstvi.

Kdo ima najlepše zobe. Menda zamorol. Ali ne poznajo zobnih ščetk niti moderni higijenski sredstva. Amerikanci pa si baje svoje zobe snažijo neprestano, a zato jih največkrat bole zobje. Nikjer ni toliko zobozdravnikov kakor v Ameriki. Vzrok seveda ni ščetka, nego ga je pač treba iskati drugje. A kje? — Jasno je, da si mora vsak kulturni človek vsak dan izmivati in s ščetko drgniti zobe. Tudi grgrati je potrebno. Nekaj strašnega je, opazovati, kolikern «finim» damam in «elegantnim» gospodom neznožno diši iz ust in grla. Zlasti ako imajo še navado, da lezejo neprestano za zoboj, da se jim umikaš. Ali če te drži v gumb in kašljaš in kihajo vate. Zato bi bila krtačka umestna. A po nosu!

Konec evnuhov

Poročajo, da so Turki po zadnjem prevratu evnuhe odpravili. Govori se, da je evropska kultura premagala orijentalno srednjeveško barbarstvo, ki je bilo dolga tisočletja v navadi. Evnuštvo pa je starejšje kakor Turčija in celo starejšje kakor islam. Ze Herodot pripoveduje, da so imeli kralji starih Perzov na dvorih evnuhe kot stražarje svojih žen. Bizantinci in Rimljani so imeli evnuhe in Grki so prodajali in kupovali evnuhe. Celo na korih nekdanjih papeških kapel so imeli evnuhe dečke, ki so peli sopran namesto žensk. Zenske namreč niso še smele na kore. Koncil nicejski in papež Gregor XIV. pa sta te evnuhe prepovedala, toda odpravila jih nista. Sploh so evnuhe vedno odpravljali le na papirju, v istini pa so jih ohranili Turki do zadnje dobe. Razni

evnuhi so evnuhe odstranili iz palače, drugi so jih znova uvajali. Evnuhi kol stražarji zvestobe sultanskih in drugih najvišjih žen so čisto sami nastavljal robove svojim gospodom. Kajti trdi se, da evnuh res ne more postati oče, toda mož je vendarle. To pa je ženskam še najljubše. Tudi Kitajci so imeli že pred tremi tisočletji evnuhe, ki niso bili le stražarji haremov, nego tudi politiki in vplivni, celo zelo mogočni državniki. Na Kitajskem so smeli imeti evnuhe le cesar in princ. V Pekingu jih je bilo končno več tisoč. Njih poglavar je imel dostojanstvo mandarina.

Največji vpliv je imelo evnuštvo v Turčiji, zlasti v Carigradu. Kislar-aga (=aga deliet) ali Veliki evnuh je bil najvažnejša dvorska šarža; stal je v činu velikega vezirja, sultanovega namestnika v Egiptu ter najvišjega verskega poglavarja. Včasih so evnuhi postali celo vezirji in veliki vezirji, vicesultani ter zelo hrabri vojskovodje. Nekateri so bili do 100 let stari, večina ne manje od 60 do 80 let, le kislaraga Bešir sredi 18. veka je imel 28 let. Bil je zamorec ter je bil vladar nad sultanom, haremom, dvorom in svo državo. Znal je pisati in štati, baje je bil tudi pesnik. Ker pa se je predrznil, nastopiti celo proti duhovščini, so ga umorili. Vsi kislarage so umrli silno bogati ter so ostavljali sultanom težke milijone. Zaradi kislarag, ki so imeli preveliko moč v politiki in na dvoru, so se na Turščini dogajali upori, umori in cele revolucije. Navadno je s padcem in nasilno smrtjo sultana padel ali bil umorjen tudi kislaraga. Evnuhi so bili ljubosumni drug na drugega ter so morili sultanske ženske. Značilno je, da ljubijo evnuhi drago kamenje, krasne, pisane obleke, da se radi bavijo z ženskimi ročnimi deli, pletejo in šivajo. Ljubijo cvetice in si dajejo pečatne primke.

To in ono

× Lordova raztresenost. Lord Strater sicer ni posebna zgodovinska veličina, toda prav odlično ulogo igra njegovo ime v anekdotah o raztresenosti. Bil je nekoč v angleškem zunanem ministrstvu na čakanji. Ob razstanku je vse prisotne goste povabil za naslednji dan k sebi na večerjo. Rekel je in že pozabil. Drugi večer se je v njegovi hiši zbralo nad 70 lačnih povablencev. Pripravljeni seveda ni bilo ničesar in lorda samega ni bilo doma, ker je odšel v klub. Gostje so se lepo povrnili, od koder so prišli; njihovo razpoloženje seveda ni bilo enako posmehovanju prijateljev, katerim so povabljeni nepovabljeni povedali svoje razočaranje. Sicer pa je lord Strater zelo rad prijel pojedine in se je povsod rad hvalil s svojim izvrstnim kuharjem. A zgodilo se mu je prav lahko, da je v svoji raztresenosti pozabil ali obudeje doma, ali v tuji hiši. Nekoč ga je povabila na obed lady Adian. Lord nekako ni imel pravega teka in naenkrat se obrne k svoji gostiteljici in pravi: «Ah, draga moja lady, prav gotovo Vas prošim oproščenja za to strašno kosilo. Vrag vedi, kaj je danes z mojim kuharjem. Že dolgo ne pomnim, da bi me kdaj z jedmi tako blamiral, kakor baš danes, ko ste Vi pri meni, draga lady...»

× Rekord plesalca. Neki londonski plesni učitelj je dosegel rekord posebne vrste. V dobi zimске sezone 1921.—22. je namreč plesal 11.000 plesov, in sicer z 820 plesalkami na 617 plesnih večerih. Učil je plesati 230.000 ljudi, fungiral kot sodnik na 28 plesnih turnirjih in dobil 132 nagrad ter 164 diplom.

× Redka statistika. Neki švicarski zdravnik je izdelal prav originalno statistiko. On je namreč zelo parljivo štel korake, ki jih je napravil v teku enega leta. Številco teh korakov znaša kolosalno vsotico 6.750.000. Isti švicarski zdravnik je tudi izračunal, da napravi plesalec, ki pleše od 10. ure zvečer do 5. ure zjutraj, 55.000 korakov. Če bi ta plesalec v istem času neprestano hodil, bi prepotoval 40 kilometrov. Ta statistika je res prav originalna, kajti težko si je misliti človeka, ki bi hodil in pri tem štel svoje korake od 1 do 6.750.000.

delu ena in ista misel? Zakaj se mu boče danes ven na ulico, da bi gledal življenje? Ali prav za prav, zakaj hoče na ulico? Da bi videl njo? Kje bi jo videl? Bog ve, kje hodi! Zakaj ni opoldne stopil k nji in se pogovoril?...

Končno je padel mrak; luči so zažarele po trgovini in po ulicah. In tam po oknih se je žarela posebna svetloba, ki ni vsakdanja. To je odlesk božičnega večera. Tam prebivajo srečni ljudje, ki se zbirajo okrog božičnega drevesca. Tam je življenje, ki se lesketa danes v neki višji sreči, ki hrepene po nji tudi oni, ki vanjo ne verujejo.

Pozno zvečer je zapuščal gospod poslovodja svojo pisarno in je odšel po ulicah. Mesto se je pomirilo in čudno sveta tišina je plavala nad hišami ob razsvetljenih oknih vse tja do visokih milijonov zvezd. Le tu in tam je še hitel pozni popotnik na svoj dom.

Odšel je po svoji stalni poti proti gostilni z neprijetno mislijo v srcu:

„In celo danes ni druge poti! Celo onadva sta se rešila, jaz pa hodim tako...“

In je gledal po razsvetljenih oknih na obeh straneh ulice:

„Bog ve, morebiti ne prebiva tam posod ljubezen, a danes pride tja na okna in vrata...“

Iz podzemskih stanovanj in iz pritličnih hiš so se kazale slabo brleče luči; šel je mimo njih in mislil:

„Morebiti je beda tam za temi okni, a danes pride radost tudi med te ljudi.“

Tako je prišel do gostilne, zavil je vanjo in sedel na svoje mesto. Po gostilni je še dišalo po kadilu in mize so bile z novimi prti pogrnjene. Sobe so bile prazne, kajti že davno so odšli zadnji kmečki gostje. In kdo bi sicer sedel na ta večer v gostilni, ko si vsak poišče svoj dom! In kdor nima doma, najde zavetje pri prijateljih.

Oledal je mirzo predse, pomislil je na vse in mahnil z roko. Par prezebljenih potnikov je vstopilo v prvo sobo.

„Nisem sam,“ je pomislil, „mnogo nas je. Bog ve, kako obhajajo tisoči brez doma svoj sveti večer.“

Bilo mu je prijetno, da ni bil sam in bil je pripravljen, da bi plačal bogato večerjo vsakemu, ki bi bil prišel s ceste brez denarja.

Res je prišel pred vrata berač. Ukazal ga je posaditi v kot in ga pogostiti; bilo mu je pri srcu lažje zaradi te dobrote.

Kazalec na uri se je pomikal počasi: odbila je šele osma ura; kje je polnoč...!

Takrat se je zgodilo nekaj, kar je želel in pričakoval, pa si ni upal priznati, da želi in pričakuje. Vstopila je dama.

Sedla je k svoji mizi, snela rokavice, odložila črno boo in naročila večerjo.

„Tudi ona,“ je pomislil in zdela se mu je v tem trenutku tako dobra in blaga. Prižgal si je cigareto, da bi pomotil svoje neumne misli. Po sobi je vladala mučna tišina. Dama je večerjala in zdela se je, da hoče ostati dalje časa v gostilni. Bilo ji je neprijetno, da je sama in je le zdaj pa zdaj pogledala okrog po tih sobi. Natančno se je slišalo tik-takanje ure. Gostilničarka je parkrat prišla v sobo, da bi začela pogovor, a beseda je zastajala in odšla je med goste v prvo sobo.

Tako je prešel čas in zdela se je, da hoče dama oditi; ognila je črno boo in se obotavljala, kakor da si pomišlja.

„Stopi k nji in izpregovori,“ je velel poslovodji notranji glas in čutil je, kako mu je kri butnila v srce. Toda sedel je mirno in se ni ganil.

Dama je plačala račun in odšla. Ozrla se je z žalostnim pogledom na samotno mizo v kotu pri peči in je izginila.

Gospod poslovodja je oetrmel.

„Ona odhaja? Kam? Zakaj?“ Mislil je, da bo počakala, dokler se ji ne bo približal. Oblekel je svoj kožuh in je hitel za njo na ulico. Šla je počasi, kakor da ni nikamor namenjena. Ko je začutila njegove korake za seboj, se ni ozrla; vedela je, da je on. Dohitel jo je in še vedno ni vedel, kaj naj stori...

Obrnila se je sama in ga pozdravila s prijaznim smehljajem. V tem trenutku se je zgodilo čudo prečudno: podala sta si roke in nista našla besede, da bi se pozdravila. Naenkrat so se zasolžile njene oči, hotela se mu je iztrgati in pogegniti. Toda on jo je zadržal in rekel: „Pojdite z menoj, nazaj, zunaj je mraz!“

„Ne, ne,“ je odgovorila, „grem z vami, a ne nazaj, ne tja — pojdiva naprej, po ulicah, koder hočete, samo da bova pod zvezdami.“

Tako sta šla. Po ulicah sta šla, po samotnih, zapuščenih, z razsvetljenimi okni ob straneh in naprej skozi drevo-red in skozi park in govorila sta, kakor da se poznata že dolgo, dolgo — in sta si povedala toliko lepega. Hotela mu je pripovedovati o svojem življenju — toda on jo je objel, kakor omamljen od čudne sreče in obstala sta sredi parka, kakor dve senci, ki sta se iskali in sta se strnili v eno; pogledal ji je v oči in je zagledal v solzah lesketajoče se zvezde, ki so tiho plule nad njima skozi sveto noč...

Od tam nekje je prišla vera v srečo in radost in svet okoli se je izpremenil v neskončno pesem, ki je odmevala od src do neba...

ozrla; vedela je, da je on. Dohitel jo je in še vedno ni vedel, kaj naj stori...

Obrnila se je sama in ga pozdravila s prijaznim smehljajem. V tem trenutku se je zgodilo čudo prečudno: podala sta si roke in nista našla besede, da bi se pozdravila. Naenkrat so se zasolžile njene oči, hotela se mu je iztrgati in pogegniti. Toda on jo je zadržal in rekel: „Pojdite z menoj, nazaj, zunaj je mraz!“

„Ne, ne,“ je odgovorila, „grem z vami, a ne nazaj, ne tja — pojdiva naprej, po ulicah, koder hočete, samo da bova pod zvezdami.“

Tako sta šla. Po ulicah sta šla, po samotnih, zapuščenih, z razsvetljenimi okni ob straneh in naprej skozi drevo-red in skozi park in govorila sta, kakor da se poznata že dolgo, dolgo — in sta si povedala toliko lepega. Hotela mu je pripovedovati o svojem življenju — toda on jo je objel, kakor omamljen od čudne sreče in obstala sta sredi parka, kakor dve senci, ki sta se iskali in sta se strnili v eno; pogledal ji je v oči in je zagledal v solzah lesketajoče se zvezde, ki so tiho plule nad njima skozi sveto noč...

Od tam nekje je prišla vera v srečo in radost in svet okoli se je izpremenil v neskončno pesem, ki je odmevala od src do neba...

Ko je drugo leto sedel gospod poslovodja v svoji prijetni zakurjeni sobi poleg svoje lepe žene in je pred njim v kotu stalo božično drevo, je prijel njene roke in jih začel poljubljati:

„Ali se spomniš,“ je govoril, „kako je bilo na ta večer?“

„Da,“ je odgovorila ona s smehljajem, „a ti bi me bil pustil oditi, ko bi se ne bila jaz obrnila.“

„Ne, ne vem, kaj bi bil storil tisti večer,“ je rekel on, „bil je to tako čuden slučaj.“

„Ne slučaj, dragi moj,“ je rekla ona, „jaz sama sem prišla, da te rešim, ker sem vedela, da si sam.“

„In jaz si nisem upal.“

„Da, da, taki ste moški, da se sami bojite sreče...“

„Ne sreče, ne sreče,“ je popravljal on, „ampak Bog ve, česa. Zenske reci mo...“

„In ko bi ne bila prišla, bi še danes sedel sam tam v kotu pri peči in jaz bi hodila Bog ve kod...“

„Molči, molči,“ je rekel on in jo privil k sebi. Sedela sta tako in gledala zamišljeno v božično drevo pred seboj.... Zdelo se jima je, da se tam med vejami nekje smehlja njuna nasproti lep otroški obraz...

Mali oglasi

stanje do 20 besedi 1 Din, vsaki oglas 5 besedi 1 Din. — Trgovski oglasi, dopisovanja, splošne do 20 besedi 5 Din, vsaki oglas 10 besedi 5 Din. — Plaša se razpr. (Lahko tudi v zvezkih). Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priloženo znanke za odgovor.

Službe

Perfekten 4477
učitelj jezikov

slovenščine, srbo-hrvaščine in nemščine z jako dobrim znanjem italske in francoske jezike želi poučevati. Sprejme tudi inštrukcije za gimnazijo, ozioroma zaposlenje kot korespondent za nekaj ur dnevno, spreten strojepec in stenograf. Ponudbe pod »Akademik« na upravo »Jutra«.

Okrajni zastopniki

se sprejemajo za sledeča mesta: Kranj, R. doljica, Kamnik, Kočevje, Logatec, Slovenj-gradec, Brežice. Stalna plača in provizija. Ponudbe na Francosko zavarovalno družbo L'Union, Ljubljana, Sv. Petra cesta 33 (dvorišče). 4433

Upravitelj,

zmožen za vodstvo večjega posredstva, išče mesta. Ponudbe pod »Upravitelj«, poštneležece Split, Dalmacija. 4479

Sprejemem tako

pridno in pošteno prodajalca za moko, ki razume tudi nekoliko knjigovodstva in trgovske korespondence. Hrana in stanovanje v hiši. — Anton Polanc, valjni mlin v Radečah pri Zidanem mostu. 4453

Pošten mladenci 4451

išče službo, po možnosti s stanovaljem, kot sluga pri kakem podjetju v Sloveniji. Gre tudi za deželo. Ponudbe pod »Vesten« na anončno družbo Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg št. 3.

Iščem službo 4217

kakorikoli pač, zmožen slovenskega, nemškega, italijanskega jezika v govoru in pisavi. Vzemem vsako mesto bodisi v Ljubljani ali na deželi. Zaposlen sem bil kot skladiščnik in samostojni odgovorni uradnik pri večjih tiskarnah. Sem zmožen knjigovodstva in korespondence. Pismene ponudbe pod »K. P.« na upravo »Jutra«.

Prodajam

Zlata Omega-ura

se prodaja. Naslov pove uprava »Jutra«. 4417

Otroški vozički,

zložljive lesene stolice za otroke, ki služijo obenem kot mizica, razni igračni vozički z in brez kolesar, šivalni stroji in dvokolesa, so najcenejši: »Tribuna«, tova ne dvokoles in otroških vozičkov v Ljubljani, Karlovska cesta 4. 4411

Prodaja se 4451

nova, elegantna, masivna, polirana črna oprava, ob-

Prodajam posestvo

z vzornim vinogradom pri Slovenski Bistrici. Vladimir Vošnjak, Ptuj. 4452

50 deino 4352

Jadranske banke & K 875. — napredaj. Ponudbe pod »Dejnice« na upravo »Jutra«.

Makovo sone

za potice nudi po nizki ceni Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ul. 12. 4301

Tri tisoč kil orehov

imam napredaj, cena po dogovorom, dobava takoj, isto-tako prodaja jabolk in kupuje vse deželne pridelke. Ivan Jereb, trgovec in posestnik, Dobrava, Gorenja vas. 4233

Pletene ženske svitarje,

šale in drugo zimsko obleko iz domače in baneške volne po konkurenčni ceni se obli ali naroči pri Alojziju Lazarju, strojno pletanje, Zirovnica 35, Gorenjsko. 4235

Kupim

2 do 3 kuhinjske mize, veliko stelo za posodo, kuhinjsko kredenco, pisarniško omaro, stole, omare za obleko in veliko omaro za perilo. Vse le v najboljšem stanju. Ponudbe na pekarno Jenko, Ljubljana, Gospodarska cesta. 4462

Stavbne parcele,

okrog 800 m² v Spodnji Šiški pri Ljubljani, napredaj. Pojasnila pri anončni družbi Aloma Company, Ljubljana. 4453

Lepa stavbna parcela

v mestu se prodaja ali da v ujem, ker je tudi pripravna za skladišče. Ponudbe pod »Ugodna lega« na upravo »Jutra«. 4331

Stanovanje s hrano

ali brez iste išče v Celju gospodična proti dobri plači za 1. ali 15. januar. Gre tudi sstanovati. — Ponudbe pod »Odsotna« na upravo »Jutra«. 4460

Dve mesečni sobi,

lepo meblirani, vsaj ena s posebnim vhomom, iščeta za takoj ali pozneje dva brata. Najemna postranska stvar. Dopise pod šifro »Dve sobi« na anončno družbo Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg št. 3. 4350

Velika gostilna 4471

na prometni točki v Savinjski dolini se odda takoj v najem. Pogoje se izve le osebno. Kje pove upravnistvo »Jutra«.

Dopisovanje

Bančni ravnatelj,

80 let star, vdovec, ki je živel dalje časa v Pragi in se nedavno vrnil v domovino, išče v svrhu ženitve znanja z inteligentno, 18 do 20 let staro gospodično s primernim premoženjem. Samo resne ponudbe s sliko, ki se vrne ali zamenja, pod »Družinsko življenje« na upravo »Jutra«. 4176

Glavni knjigovodja

lesnega veleindustrijskega podjetja na deželi, 27 let star, s srednješolsko trg. naobrazbo, neomadeževane preteklosti, prijete zunanosti, z večjim pribiranjem v gotovini, dobro situiran, strogo soliden, varčen, kremenitega značaja se želi seznaniti v svrhu event. kesnejše ženitve enako gospodično, lastnico večjega posredstva, spojenega s trgovino, žago ali gostilno. Le resne ponudbe s sliko pod »Sreča v l. 1923« na upravo »Jutra«. 4464

Gospodična

osamljena, želi kot božično in novoletno darilo živahne korespondence, z inteligentnimi gospodi eventuelno Pri more v svrhu seznanja. Dopisi »Adrijanka« poštneležece Celje. 4445

Vinotoč 4441

pri Fridrihu, ustanovljen leta 1856, Ljubljana, Mestni trg 13. Za božične praznike in Novo leto se točijo najboljša doljenjaka in štajerska vina. Čez ulico K 2 — ceneje.

Doblokonosno 4445

podjetje, industrija brez konkurence se dá takoj v najem, eventuelno se prodaja radi preselitve. Pojasnila daje anončna družba Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Avto-delavnica

v Mariboru, Tržaška cesta 16, sprejme v popravilo avtomobile, bicikle, motocikle, šivalne in pisalne stroje, sesalke (pumpe), vsakovrstne dvo- in štiristekne motorje na bencina, motorje na nafto, mizarne in druge stroje, kakor tudi aparate in masometre za avtogenično varjenje in rezanje. Delo z najamčeno, postrežba točna, cene solitne. 97

Objave

* **Silvestrov večer** priredi Gospodarsko napredno društvo za šentjakovski okraj v Ljubljani na Silvestrovo 31. decembra v dvorani Kazine. Sodeluje šentjakovski salonski orkester ter člani šentjakovskega gledališkega odra z originalnimi komičnimi nastopi. O polnoči krasna alegorija. Vabimo občinstvo, da se tega večera udeleži v čim največjem številu, saj se mu obetata prvovrstna zabava in užitek.

* **Nov prapor akademskega društva »Jadran«.** Jugoslovensko napredno akademsko društvo »Jadran« v Ljubljani razpisuje natečaj za načrt društvenega prapora, ki ga razvije o priliki proslave 50-letnice obstoja svojega društva »Slovenija — Jadran« meseca maja 1923. Prapor mora biti v državnih barvah (modro-belo rdeče) in vsebovati celoten društveni napis: »Jugoslovansko napredno akademsko društvo Slovenija — Jadran v Ljubljani.« Letnice 1869 — 1919 in 1923. Okraski z narodno ornamentiko, velikost itd. je prepuščena predlagateljem načrtov. O načrtu bo odločal za to posebej voljeni odbor, sestavljen iz 3 članov društva, 3 članov starešinske organizacije »Slovenije — Jadran« in 3 zastopnic damskega komiteja, ki prevzame izvršitev prapora. Nagrade so 3 in sicer 1.) 500 Din, 2.) 300 Din, 3.) 200 Din. Načrti se morajo predložiti najkasneje do 31. januarja 1923 na naslov J. n. a. d. Jadran, Ljubljana, Tomanova ulica 3.

* **Društvo jugoslovenskih medicincev v Ljubljani** priredi 20. januarja 1923. v veliki dvorani Uniona ob 9. uri zvečer svoj običajni medicinski ples pod pokroviteljstvom gospe Bleiweis Trstenične in prid svojih društveni knjižnici. Vstop le proti vabilu. Plesni odbor D. J. M.

* **Loka.** Na Silvestrov večer priredi dramatični odsek šaloigro »Trije tički«. Vabimo vse k obilni udeležbi.

* **Slovenska Bistrica.** V soboto dne 6. prosinca 1923 ob 8. uri zvečer priredi slovenjebistriška podružnica Slovenskega planinskega društva v dvorani okrajne hranilnice v Slovenski Bistrici planinski ples, pri katerem svira občeznana in priljubljena trboveljska godba. Vstopnina za osebo 10 Din za rodbinske člane a 8 Din. Toaletna naj bo sportna, narodna ali promenadna. Ker je čisti dobilek namenjen za stavbo planinske hiše na Boču se preplačila hvaležno sprejemajo.

* **Trgovski gremij v Mariboru** priredi v soboto 13. januarja 1923 v Götzovi dvorani trgovski ples v prid trgovsko-nadljevni šoli in trgovskemu domu.

* **Maribor. Silvestrov večer.** Narodno železničarsko glasbeno društvo »Drava« priredi 31. decembra t. l. Silvestrov večer v vseh prostorih Narodnega doma. Sodelujejo vsi društveni odseki. Od 20. do 24. izključno zabaven spored pri pogrnjenih mizah. Po polnoči ples v veliki dvorani. V čitalniški prostorih divno urejen »Silvestrov bar«. Opozorjamo slavno občinstvo na bo to edina večja narodna prireditel na ta večer. Da ne bo gneča motila zabave, se bo prodalo le toliko vstopnic, kolikor je razpoložljivih sedežev. Vstopnina 10 dinarjev. Predprodaja vstopnic v trgovini Zlate Brižnik, Slovenska ulica.

* **Nekatera poglavja iz higijene dojenčka za praktične zdravnike.** G. dr. Matija Ambrožič priredi v okvirju organizacije sekundarjev za Slovenijo v Ljubljani naslovno predavanje, in sicer vsak ponedeljek od 19. do 20. ure v predavalnici medicinskega oddelka javne bolnice v Ljubljani tekom šestih tednov. Začetek 8. prosinca 1923. Za nečlane organizacije stane cikel 150 Din. — Odbor.

* **Žveplovaopnena brozga** se splošno priporoča kot izborna rastlinsko obrambno sredstvo. Posebno zabranjuje v vinogradih nastop oidija, ako se trte namazejo koncem zime pred brstenjem s 30 odstotno raztopino. Tudi sadno drevje, škropljeno pred brstenjem z enako raztopino obranimo pred oidijem, škrlupom, kodravostjo, listnimi in krvavimi ušmi, pred kaparji in drugimi rastlinskimi škodljivci.

Samostojni krojači

trezni in zanesljivi, dobro izveščani (tudi z dežele) dobijo za stalno proti kavciji razno konfekcijsko delo na dom. Vpraša se v Ljubljani, Emonska cesta št. 8 I., v pisarni. 4237

Žične modroce

vseh velikosti iz pobakrene žice v lesenem okvirju izdeluje tvornica žičnih modrocev in drugih žičnih pletenin 4140

Matevž Rabič
Javornik pri Jesenicah, Slovenija.

Iv. Jax in sin

Ljubljana, Gospodarska cesta 2

Šivalni stroji

izborna konstrukcija iz elegantna izvršitev iz tovarne v Linču. Ustanovljena leta 1867. Vseeno ponudje orepilčno.

Pisalni stroji

»Adler«.

Ceniki zastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovarn: Dürkopp, Styria, Waffelrad.

91

Začasno znižane cena.

„SINTA“

Splošna industrijska in trgovska družba s o. z.
LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 15

Iz skladišča nudimo, dokler traja zaloga:

Podkve za konje;

„Styria“ kavine mlinčke;

vile, jeklene, s 4 rogmi, 12" dolge;

kladiva za gramoz (Schotterschlägel);

cveke za pete, v zabojih po 50 kg;

„Puch“ kolesa;

svinčnike, znamke „Stadler“.

Cene zelo ugodne!

Dvokolesa

se sprejemajo v polno popravo, se poniklajo, emalirajo z ognjem in shranijo preko zime.

„Tribuna“, F. Batfel, Ljubljana

Karlovska cesta 4.

Kože

divjačine

vseke vrste tudi, zajčje, kupuje trgovina z usnjem D. Zdravšč, Ljubljana, Sv. Florjana ul. 9.

Prometni zavod za premog

d. d.

v Ljubljani prodaja

iz slovenskih premogovnikov velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

I^a čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in jajčne brikete.

Naslov:

108

Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani, Miklošičeva c. 15/II

Potniki v Ameriko, pozor!

UNITED-AMERIKAN-LINES-INC

prevaža potnike z najnovejšimi brzoparniki preko:

Hamburga, Southamptona in Cherbourg v New-York.

Vozne liste ter vsa potrebna pojasnila izdaja

Simon Kmetec, zastopnik za Slovenijo, Ljubljana, Koroševa ulica 26.

Objava.

Mestna hranilnica ljubljanska nana, da vsled dovoljenja nadzorstvene oblasti sprejema poleg hranilnih vlog na knjižice, katere od 1. januarja 1923 dalje obrestuje po čistih

5%

tudi vloge v tekočem računu, ki jih obrestuje proti odpovedi tudi višje. Kakor za vloge na hranilne knjižice, jamči tudi za vloge v tekočem računu mesto Ljubljana z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo.

Stanje hranilnih vlog 320 milijonov kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

Prešernova ulica št. 3.

Primerna darila za božič in novo leto

ČEYLJI

ki se dobijo v vseh velikostih in raznih oblikah po znatno znižanih cenah od preproste do najfinejše izpeljave pri trdki

Ant. Krisper

Mestni trg 23 (nasproti rotovžu)

in sicer otroški od Din 25.— naprej

ženski 100.—

moški 140.—

hišni čevlji in gamaše razne kakovosti po najnižjih cenah.

Vaše žene Vaše hčerke Vaše prijateljice

imajo vse enake želje

za božično darilo:

svileni jumper (žemper)

Izredno nizke cene!

C. J. HAMANN, Ljubljana, Mestni trg 8.

4346

4455

4206

BERSON

**gumijev podpetnik
in
podplat**

ohranjajo Vaše obušale
trpežno in eleg-
gantno.

123

Dobi se v vseh boljših trgovinah za kože ter na veliko pri
BERSON-KAVČUK, d. d. Zagreb, Wilsonov trg 7.

ŽVEPLOVO-APNENA BROZGA

priznana obrambno sredstvo, zatira oidij na trsu in sadnem drevju, škrlup-
listne in krvave uši ter druge rastlinske škodljivce. Navodilo o uporabi raz-
pošilja na zahtevo zastoj in franko tovarna žveplovi izdelkov: **Anton**
Jurca, Ptuj. — Istotam se dobijo **žvepleni traki** na asbestu
in juti za žveplanje sodov, vina in sadjevca. 4472

Iščem za svojo šampanjsko tvornico, kakor
tudi za veletrgovino z vinom in špirituozi, resne,
pri odjemalcih dobro vpeljane

zastopnike

za Ljubljano in okolico.

4468

Karel Hauser, Vršac.

J. N. Šostarič - Maribor

Aleksandrova cesta števil. 13

4466

Trgovina z modnim, manufakturnim, suknem in plat-
nenim blagom, perilom, konfekcijo in pleteninami. Na
debelo in drobno

NEVESTE!

Zaloga pohištva, lastna tapetniška delavnica

Od navadne do najfineje opreme. Cene dnevne.

Brata Sever

141/1

Ljubljana, Gosposvetska cesta 13 (Kolizej).

Ob železnici ležeče prostore za lesno industrijo kupim, vzamem v najem

za daljšo dobo, dam priložnost, da se lastnik
udeleži pri novem podjetju, ki je brez konkurence.
Načrte in tozadavne ponudbe prosim takoj na
poštni predal 127, Ljubljana, glavna pošta. 4486

Najpripravnejša darila za božič in Novo leto!

Amerikanski
in angleški
Singer šivalni stroji.

Singer igle in nadomestni deli. Singer olje, sukanec, svila itd.
Lastna mehanična delavnica. — Prodaja na obroke.

Singer šivalni stroji Bourne & Co., New-York
Centrala za SHS: Zagreb, Maruličeva ulica broj 5.

Podružnice: Ljubljana, Šelenburgova ulica 3,
Maribor, Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar in Brod na Savi,
Subotica, Novi Sad, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrovnik, Podgorica,
Beograd, Kruševac, Niš, Skoplje, Veles, Bitolj, Kragujevac, Zaječar in Stip.
96/L Zastopništva v vseh večjih mestih.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani

4292

naznanja svojim vlagateljem, da bo
obrestovala izza dne 1. januarja 1923

vloge po 5%

Najstarejša
slovenska
pleskarska in ličar-
ska delavnica
se priporoča. Izvršitev točna, cene zmerno.

Vesele Božične praznike in srečno Novo leto želita svojim cenj.

naročnikom in odjemalcem

SNOJ & MODIC

Ljubljana

Manufakturna trgovina

Prešernova ul.

Automobili

Rolesa

Pnevmatike

PREDNAZNANILO.

TVRDKA

J. GOREC

otvori

v februarju poleg svojih dosedanjih prostorov

novi prodajni prostori

v palači **Ljubljanske kreditne banke.**

Motocikli

Delni in oprema

Garaja

Slavenska banka

d. d.

podružnica Ljubljana

preje Jugoslovanska Union-Banka

ZAGREB

BEOGRAD

Bjelovar, Brod n./S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj,
Maribor, Monoštor (Baranja), Murska Sobota, Osijek, Rogaška
Slatina, Sombor, Sušak, Sabac, Sibenik, Škofja Loka, Velikovec,
Vršac.

Agencija: Buenos Aires (Argentina).

AFILIACIJE:

BUDAPEST: BALKAN BANK R. T.

SPLIT: JUGOSLAVENSKA INDUSTRIJSKA BANKA.

WIEN: BANKHAUS MILAN ROBERT ALEXANDER.

Delniška glavnica in rezerve ca. K 200.000.000

(izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

29

„SLOGRAD“

slovenska gradbena in industrijska d. d.,

4484

Brzjavni „Slograd“.

Ljubljana.

Telefon števil. 180.

Tekoči račun pri Slovenski eskomptni banki v Ljubljani.

Tehnična pisarna v tovarni Keršič, Spodnja Siška, Frankovanska cesta števil. 151.

Izvršuje: stanovanjske hiše,
trgovska poslopja,
moderne industrijske zgradbe,
betonske in železobetonske konstrukcije,
vse vrste vodnih naprav na podlagi 25 letnih izkušenj.

Specijaliteta: železobetonske cevi za vodne naprave in vodovode.

Zastava: Patent dr. inž. Empergerja za izvrševanje konstrukcij iz armiranega betona z
litoželeznimi ploškami za visoke tlačne napetosti (kakor pri skladiščih, „silo“
mostovih in podobno).

Izdeluje: vse vrste tehničnih projektov in statičnih proračunov.

Božično „Jutro“ za naše male

Stano Kosovel:

Božič gre

Božič gre na belem konju,
v rokah nosi jelovino,
v jaslih drobno božje dete.

Kaj pri naš bo s konjem belim,
kaj z dišečo jelovino,
kaj z otrokom siromašnim?

Belca v črni svet požene,
v vsako mesto, v slednje selo —
sneg zamele nam deželo.

Z jelovino v hiše stopi;
srca zveže, duše spravi,
da bo mir ljudem v nižavi.

Dete v jasticah ostavi,
da dorase za življenje,
za življenje, za trpljenje
in za naše odrešenje.

Ivo Pregelj:

Molitev Slovencev

Otroci! Kadar molite, recite še tako:

Zdrava, boleš, družica naša in se-
stra, zdrava! Od vekov naših, dedov
in očetov prijatelja, bridka sodruga
naših bratov, hčera in sinov, temna
in stroga paznica naših otrok, učite-
ljica jezna nas vseh, zdrava! Blago-
slovljeno Tvoje ime, ki si nas učila
spoznati hudo, da smo dobro tembolj
ljubili; zdrava, da si z bičem in jar-
mom pokorila, da nismo utonili v silih
in živimo. Vsevidilj ostani z nami in
rok svojih svetih ne odmakni od na-
šega temena, Ti bridka! Saj smo po
Tebi, ker smo in kar imamo: vero
in ljubav in pesem in luč, da nam sije
in še v bridki zadnji uri. Amen.

Oton Župančič:

Lisica

Kurice — stojte,
nič se ne bojte,
tetka prišla je k vam po slovó:
obrije si glavo,
pojde v puščavo,
rožni tam venec prebiral bo:
skorje drobila,
vodo bo pila,
k nebu, kol ve, se ozirala bo.
Kurice — stojte
nič se ne bojte,
tetka spokornica jemlje slovó.

Alojz Gradnik:

Dve žabi

(Japonska pravljica.)

Živeu sta nekaj dve žabi. Ena je
prebivala v nekem jarku, prav blizu
obmorskega mesta Osaka, druga pa
je živela v hladnem čistem potoku,
prav blizu glavnega mesta Kioto.
Obema je življenje postajalo dolgo-
časno in obe sta sklenili, da se po-
dasta na potovanje.

«Kaj, če bi si ogledala enkrat ob-
morsko mesto Osaka, to bi bila lepa
izprehema,» si je mislila kiotska
žaba.

«Že dolgo je moja srčna želja, da
bi videla cesarsko mesto Kioto, to bi
bilo enkrat nekaj novega!» si je mi-
slila oasaška žaba.

Isti dan in isto uro sta se obe žabi
odpravili na pot. Nikoli prej se nista
videli in nista vedeli druga za drugo,
tudi njiju rodbine so jima bile nepo-
znane in tuje. Potovanje je bilo silno
težavno in le počasi sta merili dolgo
cesto. Prav na sredi med obema me-
stoma je bila visoka gora, ki sta jo
obe romarici morali prekoračiti, če
sta hoteli doseči kraj njiju hrepene-
nja. Ali pot na goro je bila za obe
grozno naporna. Zasopljene in izmu-
čene sta prilezli na vrh.

Pri zadnjem koraku sta si stali na-
sproti. Začuden sta obstali in bolščal-
ena v drugo z velikimi, izbuljenimi
očmi.

Nekaj časa sta se samo gledali, po-
tem sta pričeli govoriti.

«Odkod prihajaš in kam hočeš?» je
vprašala oasaška.

«Prihajam iz cesarskega mesta
Kioto,» je odgovorila kiotska, «in na-
meravam v Osaka. Odkod pa ti?»

«Iz Osake in hočem v Kioto,» je
odgovorila oasaška.

Tedaj sta se obe iz vsega srca za-
smejale in od samega smeha sta
pljusnili obe v travo. Tako sta ležali
nekaj časa, potem sta zopet sedli in
se začeli pomenkovati.

«Če bi ne bili tako majhni,» je re-
kla ena, «bi videli od tu mesta, kamor
sva namenjeni in bi precej vedeli, ali
se izplača ta dolga, težavna pot.»
«Nekaj mi je prišlo na misel,» je
rekl druga. «Kaj, če bi se postavili
na zadnje noge in naslonili ena na
drugo. Morda bi kaj videli.»

«Dobro, poizkusiva,» je rekla prva.
In postavili sta se na zadnje noge
in se objeli s prednjima nogama, da
ne bi padli.

Tako sta stali pokonci in ena in
druga je radovedno bulila v mesto
pred se. Od velikega napora so jima
noge in glava otrpeli. Ali, če stoji
žabe na zadnjih nogah, gledajo njih
izbuljene oči nazaj, kaj ne? Trapasti
žabi pa nista mislili na to.

Tako je oasaška videla namesto tu-
jega mesta svoje rodno mesto in kiotska
žaba zopet svoje.

«Kaj vidim,» je zaklicala oasaška,
«cesarsko mesto je prav takšno ka-
kor moje rojstno mesto. Tudi potok
tu spodaj je popolnoma enak moje-
mu. Če ne morem več videti, se ne
izplača iti na tako dolgo pot. Rajši
kar doma ostanem.»

Kiotska je bila istega mnenja. «Če
mesto ne izgleda drugače, je popol-
noma nepotrebno iti v tujino,» je
rekl.

Izpustili sta se in pljusnili zopet v
travo. Potem sta se še nekoliko časa
razgovarjali in se slednjič poslovili.
Otresli sta sprednji nogi in jo uredili

z velikimi skoki nizdol po hribu. Ka-
ko sta si želeli biti zopet doma!

Ali še vnucom svojih vnucom sta
pripovedovali o svojem dolgem poto-
vanju, kako bi bili skoro za vselej
odšli v tujino in kako sta si Osaka
in Kioto podobni ko jajce jajcu.

Pavel Golia:

Prolog „Peterčkovih poslednjih sanj“

Božični možiček pred zastorom!

Pozdravljeni!

Božični čas, božični čas
me je pripeljal spet med vas.
Iz sinjih dalj prihajam sem
po zasneženih potih čez poljane,
da srečen Božič vam želim, — pred-
vsem
posetnikom najmlajšim te dvorane.

Praznujte praznike v domačem krogi
svečano, prijetno, čim topleje,
in letošnjim sledijo naj še mnogi,
mnogi!

Toda med tem, ko se vam sreča smeje,
ne pozabite, da so lačni in ubogi
brez krova, brez obleke, brez odeje...
Prisrčno prosim vas in prav lepo,
spominjajte se jih z usmiljeno roko
in blagim srcem; stojte jim ob strani:
pregnancem, slepcem, invalidom, re-
vežem v Ljubljani
in v drugih krajih in vaseh,
kjer stradajo in kjer jih zebe v praz-
ničnih teh dneh.

A njih, ki so usmiljenja posebno
vredni,

posebno se spominjajte: sirot —
otrok!

Njim dajte največ, ker so najbolj
bedni!

Plačino vam bo dobra vest, plačnik
pa — Bog.

Pomislite! Brez staršev, ki za vas
skrbijo,

korakajo v svoj mladi dan,
nedolžni so, a že trpijo,
otroci, pa jim žuljeva že dlan,
oči zamišljene in mračna čela.
I oni si želijo sreče. Toda
krog nežnih glav jim je že usoda
trpljenja vence trnjeve doplela.

Zato obračam se na vas,
ki gledat ste prišli „Poslednje Peter-
čkovje sanje“,
storite vse, kar morete in znate zanje,
da jim olajšate ta težki čas!
Za vsak vaš blagi čin — stotisočkrat
zahvaljeni!

In pa — na svidenje čez leto dni!
Sedaj odto-
d me pelje pot
do daljnih sel, do daljnih mest,
odkoder sem prišel iz daljav.
Vi pa poslušajte povest!
In pomnite, kaj sem dejal!

O božiču upizoré v ljubljanskem
dramskem gledališču za slovensko mla-
dino znova P. Golievo priljubljeno igro
«Poslednje Peterčkovje sanje». Pesnik je
napisal sedaj še ta «Prolog», ki ga go-
vori letos prvič g. Plut. Op. ured.

Cvetko Golar:

Dečkova želja

Na planini sredi brez
pitca rosni vrat otresa,
in odprla jutranja zarja
zlata je nebesa.

Na planini sredi brez
lestvica stoji zelena,
ker sem majhen, naslonim
jo na vrata pozlačena.

Radovedno se ozrem
v raj na vse strani okolu,
dokler ne zagledam tam
deda na nebeškem stolu.

Nekaj lepega bi rad
njemu na uho povedal:
da sem srečen in vesel,
ker, sem zopet ga zagledal.

Tolstoj-A. Gradnik:

Dedni delež

Neki oče je imel dva sina. Rekel
jima je: «Umr! bom, razdelita vse na
polovico.» Ko je oče umrl, si sinova
nista mogla razdeliti brez spora. Šla
sta k sosedu, da jima razsodi. Sosed
je vprašal, kako je velel oče, da si
razdelita.

Onadva sta rekla: «On je velel
razdeliti vse na polovico.»

Sosed je rekel: «Raztrgajta torej
na polovico vsa oblačila, razbita na
polovico vso posodo in na polovico
razrežite vso živino.»

Brata sta poslušala sosedu in nič
jima ni ostalo.

Vladimir Levstik:

Miškina kamrica

(Ruska narodna pravljica.)

Leži tam na polju konjski kost-
nják. Pritekla je miška luknjačka in
vpraša: «Kamrica, kamra, kdo v
kamri živi?» Nihče se ji ne oglasi.
Miška smukne v konjski kostnják in
jame tamkaj živeti. Priskače mi žaba
regljačka: «Kamrica, kamra, kdo v
kamri živi?» — Jaz, miška luk-
njačka; kdo pa si ti? — «Jaz sem
žaba regljačka.» — «Le noter in žvi-
z menoj!» — Žaba zleze v kostnják
in jame živeti pri miški. Pribežal je
zajec: «Kamrica, kamra, kdo v kam-
ri živi?» — «Miška luknjačka in ža-
ba regljačka; kdo pa si ti?» — «Jaz
sem vrhu goré popihač.» — «Le no-
ter, gostač!» — Živelo jih je skupaj
troje. Priteče lisjak: «Kamrica, kam-
ra, kdo v kamri živi?» — «Miška
luknjačka, žaba regljačka in vrhu
goré popihač; kdo pa si ti?» — «Jaz
sem povsod poskakač.» — «Priseli
se k nam!» In biva četrto jih tam.
Pritepe se volk: «Kamrica, kamra,
kdo v kamri živi?» — «Miška luk-
njačka, žaba regljačka, vrhu goré
popihač in povsod poskakač; kdo pa

si ti?» — «Jaz sem izza grma hla-
stač.» — «Tu imaš stan na izbiro!»
Že skupaj živi jih petero. Ali primaha
jo medved: «Kamrica, kamra, kdo v
kamri živi?» — «Miška luknjačka
žaba regljačka, vrhu goré popihač
povsod poskakač, izza grma hlastač;
kdo pa si ti?» — «Jaz sem vse po-
mečkač.» je dejal kosmatin, sedel na
kostnják in jih vse pomečkal.

S. Thompson-I. K.:

Kako se mladi volk seznanil s pastjo

Dva tedna uležano crknjeno tele je
za volčji goltanec najokusnejše, ker
ni prestaro in tudi ne presveže. Da-
leč naokoli ga je oznanjal veter. Vol-
kulja in njen mladič sta se podala na
lov in že od daleč zavohala mrho-
vino. Takoj sta sledila vabljivemu
vonju. Kmalu sta naletela na tele in
v mesečnem svitu sta ga dobro raz-
ložila pred seboj.

Pes bi se v takem položaju takoj
zagnal na mrhovino in isto bi naj-
brž storil tudi stari volk. Današnji
časi pa so zverino izmodrili, ker vé,
da se mora boriti z različnimi vada-
mi in pastmi.

Volkulji so se nosnice že razširile.
Kolikar se je dalo, je poostrila svoje
vohalo, ga osnažila ter ponovno pre-
iskovala. Zaključke nadvse svestega
čuta je izdajal: S sedemdesetimi od-
stotki je zavohala ostro vonjajočo
začinjeno tele, s petnajstimi odstotki
je njen voh razodeval travo, hrošče,
les, cvetice, drevesa, pesek; z dese-
timi odstotki je razločevala samo se-
be in svojega mladiča; dva odstotka
sta razodevala človeško sled, dima
je bilo le za en odstotek; istotako je
vohala z enim odstotkom potno us-
nje, človeško meso se je naznanjalo
s polovico odstotka in nič več nego
pol odstotka je bilo železa.

Staruha se je plazila zelo previd-
no. Nosnice so drhte in mladič jo
je v vsem posnemal. Ko se je umak-
nila nazaj, je neizkušeno mlade ob-
stalo na mestu. A staruha je tiho za-
cutila in mladič ji je nerad moral
slediti.

Pričela sta zopet krožiti okoli za-
peljive mrhovine. Nekaj novega! Vol-
kuljin nos je postal oster kot nos pre-
rijskega volka. In ko je poostrila še
vid, je zapazila krdelo prerijskega
ki so se plazili po lahno vzbočenem
grebenu. Toda sedaj je vohala vse
kaj drugega; teleta ni več razloče-
vala, pač pa mnogo drugega, neza-
nimivega. Človeška sled se ji je le
rahlo razodevala, a potnega usnja ni
več dojmila. Na dva odstotka pa je
narastel vonj po človeškem mesu in
železu.

Njena nezaupnost se je stopnjevala.
Napeto pozornost je stala, kakor otrp-
njena, lahko se ji je ježila griva.
Strah je prehajal od matere tudi na
sina.

Fran Lipah:

Božič pri lutkah

Sneg in zvončki kraguljčki, sanke
in drsalnica, svečice na smrečici, me-
dena potica, zvezda vodnica, črn za-
morski kralj v zlatem plašču, pesem
pastirjev, blažena blagovest angelov,
jaslice — in pod nebom božični zvono-
vi, vonj kadila in blagoslova bo-
žičnega...

Zganilo se je za zastorjem in gle-
dališče lutk je oživel. Gašperček je
izgovoril čudno besedo in vse lutke
so jo razumele in prišle na oder. Gle-
dale so skozi luknjico v zastorju v
občinstvo — sami prazni sedeči so
zijali v dvorani. Prihajali so iz omare
spalnice stari častitljivi kralji, dobre
vile, zmaji in škrti, zverine in me-
tuljčki, čarovniki, kraljevič in prin-
ceske: «Kaj je Gašperček klepetav-
ček, kaj si klical, saj ni predstave,
kaj bi rad?» Pa je lečjal Gašper-
ček: «Prijatelji, prišlo je, zašumelo
je, zapelo v zraku: pesem in blažena
beseda... in poklical sem vas.» «Ga-
šperček klepetavček, trudni smo, pu-
sti nas spati...» In nejevoljni so od-
šli in pospali... Sedel je Gašperček
na sredo odra, premišljeval in bil žal-
osten... Tedaj pa se je zganilo in
glej čudo prečudno, ... v mili svetlo-
bi je stal pred njim berač bradač,

dolgo kapuco, sveženj na plečih, luč-
ko svečko v rokah, veselje v očeh
in smeh na obrazu... Čudil se je
Gašperček in zajecjal:

«Kdo si, možiček?»

«Božiček!»

«Kaj mi poveš, sveti možiček?»

«Gašperček, z mano, tvoje želje
sem uslišal in sem prišel.»

«S teboj, sveti možiček Božiček!»

Ni se poslovil Gašperček od svojih
prijateljev, šel je za možičkom Bo-
žičkom iz gledališča po stopnicah,
skozi velika vrata, že sta bila na
cesti v temi med visokimi mrzlimi
hišami. Glej, cerkev je bila razsvet-
ljena, zvonko so peli zvonovi, božale
orgle melodije, vonj kadila se je vil
nad oltarjem... Toda Božiček je po-
cukal Gašperčka in — šla sta...

«Kje ga najdeva?»

«Daleč, daleč odtod!»

In šla sta mimo bogate palače in
Gašperček je pokukal skozi okno:
vse v zlatu in svill, obložena božič-
na smrečica, kopica potic in gore
kolačev. Pa je pocukal Božiček Ga-
šperčka: «Še naprej, Gašperček!»
In že sta bila zunaj mesta. Vasi-
ca pod hribom je sanjala in pela svojo
tiho in sladko božično pesem. In šla
sta mimo bogatih kmetijskih hiš, mi-
mo farovž in župana, pa se nista
ustavila. Končno sta postala pred
borbo kačico, ki je dremala pod

klancem... Gašperček je pogledal
skozi okno: beraški božič..., a glej,
prebogat lepih pesmi, sreče in ve-
selja, ki ga uživa lahko samo čisto
srce. Otročički siromački so peli in
skakali kot srnice od pečice do ma-
mice beračice, od očeta do jaslje,
orehe so trli, jabolka trkljali in se
kot v pesmi smejali. In glej, čudo:
— Jezušček sam se je z njimi
smejil, dvigal ročice iz bele ple-
nice, hotel iz jaslje med svoje be-
račke.

Gašperček je zaklical: «Tu, tu je
moj božič.»

«Še daleč, daleč odtod, moj ljubi
Gašperček!» ga je spravljala na pot
Božiček in sta šla iz vasi v črno
noč. Gozd, teman velikan, je spal
kroginkrog, smreke in bukke, črne in
mutaste, ne ptičice, ne ververice, ne
srnice nikjer — samo grozna tema
in samota.

Gašperčka je postalo strah in je
potožil:

«Kam me vodiš, možiček Božiček?»

«K Jezuščku!» — — —

«Možiček Božiček, ti si osliček!
Misliš, da je Jezušček divja zver, ki
se v gozdu skriva? To le komu dru-
gemu pravi, o, jaz sem pametni in
razsodni Gašperček...» Že mu je
hotel še par gorkih povedati in se
kregati in jezivo ugovarjati — ka-

kor je bil navajen pri lutkah. Kazen
za njegovo prešernost je bila že tu
— kakor bi trenil: volkač kosmač,
ostrožob in črnogled, je renčal pred
njim. Gašperček se je prestrašil, to-
da kakor dober svet v hudi sili mu
je prišla na mah na misel čudotvorna
beseda. Stopil je pred volka in se
razkoračil:

«Perloke!»

«Bžžžž...» je zahreščalo. In vol-
ka nikjer.

«Hahaha...» se je zasmejala Ga-
šperčku od srca. «Ti zverina beda-
sta, lakot požrešna, tri vrage sem
pri! «Faustu» s to besedo v kozji rog
ugnal, na čaplji sem se vozil nad
Bagdadom, zmaja, ki ogenj bruha,
uničim kar mimogrede, pa pride tak-
le kmetijski volkač, neotesanec, gor-
janski robavs, pa te straši in se po-
stavlja pred teboj...»

Še bi drobil Gašperček svoje mo-
drosti, še bi se bahal s svojim juna-
štvom... pa je zazvonilo v vrhovih
smrek in bukev, veje so se sklanjale,
med lipami in hrasti je pozvanjalo...
Snežna skorja se je zasvetila in tisoč
demantov je zasijalo. Iz daljave so
priplavali angelci s kadinicami in pe-
li... In glej... zdaj so se razdelili
na dvoje, da je med njimi stezica, po
kateri stopica otročički siromaček,
bosonogec, v beli srajčki, zlate ko-
dre kakor žitno polje. očesci kot zve-

zdici usteca blažena in krog glave
zlato solnce. In se smehljala in blago-
slavlja Gašperčka.

Možiček Božiček šepetne Gašper-
čku:

«Glej in ne zijaj, poklekni in molí,
to je tvoj Jezušček!»

In Gašperček poklekne in neročno
molí:

Dobri nebeški otročiček, kaj bi ti
pravil, sam veš, da sva siromačka
beračka oba. Vsaj zase sem, pa nič
ne rečem in nič ne povem. K meni
si prišel; daj, dobri Jezušček in pojdi
še z mano v moje gledališče. Moji
prijatelji naj te tudi vidijo in se ra-
dujejo. Nič se ne boji, nevarna je pot,
toda jaz znam čarati, volka ugnati je
meni malenkost, zmaja se ti v moji
družbi ni bati, pošasti se skrijejo, če
me ugledajo...

Še bi se hvalil Gašperček klepe-
tavček, pa ga je opomnil resni Bo-
žiček: «Tiho in na pot, Jezušček gre
z nama v gledališče k lutkam.»

In so se vzdignili na pot. A glej,
čudo prečudno: nič niso hodili, nič
niso šli, komaj bi trenil, že so bili na
odru. Možiček Božiček je pozvonil in
prihajali so iz omare spalnice: stari
častitljivi kralji, zlate princeske, ko-
drolasi principi, lepe vile, metuljčki
letavčki, palčki nagajlvčki, medvedji,
čarodeji in vsi drugi. In so se klanjali

Zopet sta začela krožiti. Na vzpetini se je večala sled človeškega mesa, v dolini pa je izginjala. Ko se je z vetrom približevala mrhovini, je nezaupevanje volkulje upadalo. Že se ji je približala na par korakov, toda v istem hipu je poostreni volh naznanjal potno usnje. Pomnožili so se tudi sledovi dima in železa.

Pazljivo se je torej približala na dva skoka. Tedaj je zagledala poleg teleta kos usnja. Dim in železo sta se ji zazdela v polnem teletem vohu kot križanje kačje sledi in izhrojene steze drobnice. Mladč se ni menil za take malenkosti. Drgnil se je ob mater, opominjajoč jo, naj vendar že zagrabita. Staruha ga je pa neusmiljeno popadla za vrat in ga treščila nazaj. Pri padcu je mladč sprožil kamen, da se je skotalil navzdol, zadel ob neko nejasno reč, ki je čudno zazvenela. Voh je razodeval vedno večje nevarnosti, vsled česar se je volkulja previdno umaknila; in mlade ji je klaverno sledilo.

Oziraje se koprneče nazaj, je zapazilo plazee se prerijske volkove. Njih bližanje mrhovini je bilo v primeru s spretnim kroženjem volkulje okoli crkovine prava lahkomišelnost. Vonj omamljajočega, slastnega mesa se je zgostil ter razodeval, da so volkovi pričeli teleta že mesariti. Tisti hip pa je presegal tišino strel in brž za njim se je začelo zavijanje volkov. Ponovni streli so jih razgnali, a eden izmed njih ni vstal več. Drugi pa je zategneno cvilil v pasti.

Stara volkulja se je umaknila v bližnjo sotesko ter odtrkala s seboj mladč. Dirjajoča navzdol, sta opazila prihajati človeka baš z one strani, od koder ga ji je malo prej voh tako jasno oznanjal.

L. Š.

„Podmladkari“

Nada: Čuj, Stanko, nekaj lepega ti bom povedala.

Stanko: Kaj takega? Morda veš, kaj mi bo prinesel božiček?

Nada: tega ne vem, pa saj to boš vedel že nocoj. Toda poslušaj! V šoli smo ves zadnji mesec izdelovali obleke in igrače.

Stanko: Pa kje imaš te stvari? Pokaži mi hitro; z novimi igračami bi se že prav rad igral in novo obleko bi tudi rad imel.

Nada: Nimam ničesar. Vse smo oddale za sirote, ki nimajo nikogar na svetu, da bi jim napravil kako veselje.

Stanko: A, tako, no to me pa zanima toliko, če nisi zame ničesar napravila.

Nada: Glej ga, pohlepneža! Ti imaš mamo in očeta, ki ti izpolnita vedno tvoje želje. Ona deca pa nima nikogar.

Stanko: Kdo vam je pa dejal, da delajte za one sirote? Kako ste izvedele zanje? Ali jih ti poznaš?

Nada: Ne poznam jih; ampak veš, pisali so nam otroci iz Amerike, da naj napravimo božično veselje sirotam.

Stanko: Iz Amerike? Ni mogoče! Kaj vas poznajo otroci iz Amerike. Po-

kazni mir pismo, pa znamo mir dat, saj veš, da jih zbiram.

Nada: Prav res, iz Amerike so pisali otroci vsem otrokom v Jugoslaviji. Pismo je pa prinesla kar sama neka gospa iz Amerike, prav sama ga je prinesla in nam je v šoli povedala o tem.

Stanko: Sedaj postajam res radoveden. Če je prišla gospa kar sama k nam s pismom, potem je bilo v pismu gotovo kaj tehtnega.

Nada: Pa še kako tehtno! Veš, deca iz Amerike nam je sporočila, da se je zbrala — čez milijon dečkov in deklic — in si je slovesno obljubila, da bo pomagala vsem, katerim se godi slabo. In to svojo obljubo tudi izpolnjuje tako sveto in zvesto, kakor da bi bila prisegla Bogu samemu. Ameriška deca je že pred leti izdelala cele kupe oblek, igrač in drugih stvari za take oroke, za katere se ne briga nihče. Vidiš, že to je tako lepo, da si otroci medsebojno pomagajo. A še več! Oni so zbrali toliko denarja, da pomagajo tudi otrokom v drugih deželah, posebno v tistih, kjer je vojna posebno hudo divjala. Oni nič ne vprašajo, kakšen jezik kdo govori, samo to vprašajo, če mu je treba pomagati. Ali ni to lepo?

Stanko: Seveda je lepo; jaz bi dal tudi tistih deset dinarjev, ki sem jih dobil za rojstni dan, ali pa one stare igrače, ki sem jih dobil takrat, ko sem bil še čisto majhen. Samo polomljene so.

Nada: To nič ne dé. Mi vse v šoli popravimo pod vodstvom gospodičin učiteljic. Ko smo delale te stvari, smo se zmeraj pomenkovale o tem, kako bo vesel dotični otrok, ki bo dobil lepo popravljeno igračo. Pomisli, kako bo tisti otroček ugibal, kdo mu je tako lepo pripravil igračo. Kako bo radoveden.

Stanko: Ali boste sedaj tudi v Ameriko pisale?

Nada: Seveda bomo. Pa ne samo v Ameriko, tudi v druge dežele bomo sporočile otrokom, da smo v Ljubljani toliko in toliko napravili za sirote.

Stanko: Kako pa boste naslovile pismo? Če boste napisale na pismo otrokom v Ameriki, kako bo pa pismo-noša vedel, komu naj izroči pismo?

Nada: Ti norček, ti! Saj vemo naslov. Vsi ti otroci se imenujejo „Podmladek Rdečega Križa“ v Ameriki in gospa nam je povedala natančen naslov: mesto, ulico, številko. In me vemo tudi za naslov otrok v Čehoslovaški, na Poljskem. Pa vsem bomo napisale lepa pisma. Povsod se imenujejo ti otroci „Podmladek Rdečega Križa“, in me se tudi tako imenujemo. Vsak posebej je pa „Podmladkar“. Vsi si bomo odslej dopisovali med seboj in se bomo spoznali in pomagali drug drugemu. Kadar bomo dorasli, je pa čisto lahko mogoče, da se tedaj srečamo in se bomo precej spoznali po tem, da smo storili drug drugemu kaj dobrega. Veš, prav ponosna sem na to, da sem „Podmladkarica“. Doslej sem vedno samo dobivala in dobivala, sedaj sem pa že sama nekaj storila

in dala, in to je najlepše, da pomagamo drug drugemu in se ljubimo. Stanko: Nada, jaz bom tudi odslej pomagati; tudi jaz hočem postati „Podmladkar“.

Čika Jova-Gradnik:

„KALAMANDARIJA“

je naslov zvezčicu pesmi za polodraslo deco. Zbirka stane 10 Din in se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

Naše Sokolstvo

Božične misli

Velicestne sokolske stavbe na ljubljanskem polju tam za glavnim kolodvorom ni več. Le obsežna ograja, ki je oklepala prostorne garderobe ter visoke in obširne tribune, spričuje, da je bilo tu nekaj velikega — impozantnega. Dozdeva se nam, kakor bi stali na razvalinah velikega amfiteatra in pred očmi se nam pojavljajo razni nastopi, ki so se vršili ob vse-sokolskem zletu. Pust in prazen je danes prostor, kjer je pred meseci vladalo živo življenje tisoč in tisoč mladih sil, ki so prihitele iz vseh delov naše domovine iz bratske češke republike. Nehote se nam vsili misel: ali ni škoda onih krasnih naprav, onih veličastnih stavb, ki so služile tisočglavi množici, da je raz nje občudovala moč in lepoto naše mladine, uspehe dolgotrajne sokolske vzgoje. Komaj za mesec dni so bile postavljene te impozantne zgradbe, in velikansko delo, ki so ga ustvarile pridne roke in iznajdljivi človeški duh, so zopet izginile s površja.

Toda srce se nam razveseli ob spominu na vse one dni, ki smo jih preživeli v letošnjem letu na tem prostoru. Vesele in zadovoljne so naše misli, ki plovejo nazaj v čase prvega jugoslovenskega vsesokolskega zleta. Sila, ki je dala moč vsem onim, ki so ustvarili toliko lepega, toliko vzvišenega, ni od danes do jutri, ne more izginiti, ne dá se je uničiti. Nadnaravna je morala biti ideja, ki je družila vso delujočo maso v harmonično celoto, silna je morala biti ta ideja, ki je privela svoje privržence iz najoddaljenejših krajev dveh mladih slovanskih držav, da so nesebično in z veliko požrtvovalnostjo izpričali pred široko javnostjo, da so pripadniki velike sokolske misli.

Meseca in leta se je vršilo smotreno sokolsko delo v telovadnicah, sto in sto predavanj je bilo obdržanih, seja za sejo se je ponavljala in vse to v najrazličnejših krogih in pod raznovrstnimi okoliščinami, toda vse v istem duhu, v znamenju sokolske ideje, ki stremi za telesno, duševno in нравstveno povzdigo naroda. Vsa ta množica delavcev je imela pred očmi samo en smoter: koristiti svojem narodu. Brez lastne koristi, največkrat v škodo svojega imetja, so vsi pripadniki te velike ideje delovali z največjim naporom in do skrajne napetosti svojih moči samo v dobrobit svojih sobratov in sester. Edini cilj, ki jim je svetil pred očmi, je bila vzvišena sokolska ideja. Njej na ljubo so doprinali največje žrtve. Pozabili so lakoto in žejo, zakaj mnogo je bilo dela, da so bili vsi bratje in sestre pripravljeni za veliki sokolski praznik. Marsikatera ura spanja je bila izgubljena, mnogo zabavljic in pikrih opazk od strani nasprotnikov, ki jim je sokolska misel tuja in je ne poznajo, so morali slišati, a vse to jih ni odvračalo od dela, posvečenega dobri stvari.

In ko je prišel dan odhoda na dolgo in trudopolno pot, se je vsa ta sokolska četa veselih srč in radostnega pričakovanja — četudi je znala, da jo čaka zopet le težko delo in tudi napori — odpravila z doma, da se združi z brati in sestrami v veliki sokolski družini. Z odprtimi rokami in z bratsko ljubeznijo so bili sprejeti med nami. Nismo jim mogli nuditi udobnih prenočišč ne najboljših hrane, toda vzlic

temu so bili zadovoljni in srečni med nami, zakaj vedeli so, da se je trudilo mnogo bratov in sester — ki so istih misli in enakih nazorov — noč in dan, da so v skromnih razmerah preskrbeli najpotrebnejše za njih bivanje v našem mestu.

Tekme, skušnje in nastopi so se vršili zaporedno drug za drugim, v hudi vročini, toda niso omagali, niso bili nejevoljni, ker sokolska misel jim je velela vztrajati do tja, da bo dostojno završen zlet.

Kako so jim žarela lica veselja, ko so končali svoje težke naloge. Veselo prepevaje so odhajali iz mesta dela in truda, vzklkajoči: Na svidenje!

Tako gledamo v duhu nazaj na dneve zleta ob pogledu na prazno in golo areno vsesokolskega zletišča.

Nehote se vprašamo, kje je črpala ta množica ono moč, ki je delala čudeže ob vsesokolskem zletu. Kratek je odgovor: sokolska ideja. Ona visoka pesem, ki jo je pel veliki filozof dr. M. Tyrš. Mož širokega obzora, čiste domovinske ljubezni, navdušen rodoljub, je vdihnil to misel današnji generaciji, ki po preteku šestdesetih let nadaljuje njegovo delo ter se trudi, da ga izpopolni in dvigne na čim višjo stopnjo. Sokolska ideja je bila ona gonilna sila, ki je premagala vse težave in zapreke. Ne iz samopašnosti in dobička, iz gole ljubezni do ideje same, je ustvarilo Sokolstvo ono veličastno slavje in želo popolne uspehe.

In prav ta nesebična ljubezen do sokolskega dela nam jamči, da je Sokolstvo na pravi poti. Narod, ki šteje toliko število sokolskega članstva, ne more propasti, zakaj Sokolstvo izpolnjuje še danes in bo izpolnjevalo, dokler bo obstajalo, ono naloge, ki mu jo je postavil njega ustanovitelj dr. Tyrš. Ta naloga pa je: ohraniti narod pri oni vsestranski čistosti, ki ne dopušča, da bi narod izumrl in ki ne dovoljuje izpričenja, zastanka in nazadnjavice.

Brez skrbi je naš pogled v bodočnost. Prepričani smo, da vsi oni sokolski delavci, ki so se udeležili našega veličastnega zleta, danes ne počivajo v brezdelju, ampak s podvojeno silo delujejo v Sokolstvu in stremijo za novimi uspehi. Ona vztrajnost in moč, ki so jo pokazali na zletu, mora roditi še večjo zmago sokolske misli.

Zato nam ob pogledu na razvaline našega zletišča ni tesno pri srcu, zakaj trdnoprepričanje je v nas, da bo naš prihodnji zlet še večji, lepši in popolnejši, ker se zavedamo, da še nismo na višku in da je še dolga pot do popolnosti. Kdor pa vidi pred seboj jasne cilje, ta ne omaga, ne nazaduje, temveč napreduje. In tako tudi Sokolstvo!

Antonin Kalina, poslanik in pooblaščen minister na našem dvoru v Beogradu, ki je dne 16. decembra nenadoma preminul v Pragi, je bil navdušen Sokol in vzorni sokolski delavec. Letošnjega vsesokolskega zleta se je udeležil še z mladeniško živahnostjo in se skrbno zanimal za vse podrobnosti. Veselil se je lepega napredka v našem Sokolstvu in se pohvalno izrazil o uspehih zleta. — Starešinstvo JSS. je ob prezgodnji smrti plemenitega sokolskega borca odposlalo predsedstvu COS. v Pragi sožalno izjavo s prošnjo, da tolmači ta izraz tudi njegovi družini.

Tudi pri konzulatu CSR. v Ljubljani je izrazilo Savezno starešinstvo svoje sožalje: — Večen spomin zaslužnemu bratu!

Iz dr. Oražnove zapuščine. Upravitelj zapuščine po pokojnem starosti dr. Oražnu g. dr. Goršič je podaril JSS. dva obsežna in lepo opremljena albuma slik iz dr. Oražnovega službovanja v balkanski vojni leta 1912. Albuma je pokojni starosta skrbno hranil med drugimi spominski predmeti, ki jih je prinesel s seboj iz Srbije. Ti predmeti so tvorili dragoceno zbirko in so bili dr. Oražnu najljubši spomini. Oba albuma sta bila razstavljena tudi na sokolski razstavi ob vsesokolskem zletu. Odslej bosta shranjena v Saveznem arhivu.

Sokolska idejna šola. Agilno in številno eno najmočnejših sokolskih društev, včlanjenih v Jug. Sok. Savezu, Sokolsko društvo I v Zagrebu je priredilo za svoje članstvo sokolsko idejno šolo. Namen tej šoli je izobrazba in pouk članstva v sokolski ideji. Je še mnogo članov, ki ne poznajo sokolske ideje in zaradi tega ne znajo pravilno ceniti pomena, ki ga zasleduje Sokolstvo. Vrlo lepo nalogo si je nadelo imenovano društvo, da potom pouka širi in razlaga vzvišeno idejo. Idejna šola se vrši skozi mesec dni vsako nedeljo. 5 do 6 predavateljev predava in razlaga sokolsko misel. Kakor kaže poset, bo društvo doseglo lepe uspehe, zakaj predavanj se udeležuje do 200 članov. Predavatelji so priznani sokolski delavci: bratje dr. Car, dr. Laza Popović, Bogunović in drugi. Posnemanja vredno tudi za ostala sokolska društva!

Prosvetni odsek jugoslovenskega Sokolskega Saveza. Pri starešinstvu Saveza se je osnoval Prosvetni odsek, ki ima nalogo organizirati prosvetno delo v sokolskih društvih. Važno in potrebno delo izobrazbe sokolskega članstva naj se vrši sistematično in smotreno, da se dvigne tudi splošna izobrazba članstva na višjo stopnjo kulture, ker tudi to spada v program Sokolstva. Odsek stoji na stališču, da se širi izobrazba iz telovadnice in potom telovadnice. Vsi dosedanjí pozikusi organizacije prosvetnega dela v sokolski organizaciji niso uspešni, zdi se, da je bila neuspehu kriva napačna pot, zato prevladuje splošno mnenje, da naj bo izvor prosvetnega dela sokolska telovadnica, kjer je pravo torišče vsega sokolskega dela. Na čelu Prosvetnega odseka stoji Savezni načelnik br. dr. Mur-nik, člani odseka so nekateri člani starešinstva, med njimi bratje: dr. Ambrožič, Ambrožič, Bajželj, Bangl, dr. Hadžić in nekaj članov izven starešinstva, tajnik odseka pa je br. dr. Rape. Prosvetni odsek je s svojim delom že pričel, za prvo nalogo si je postavil potem navodil urediti in izpopolniti društvene knjižnice.

Sokolski Glasnik, oficijelno Savezno glasilo, bo izhajalo v prihodnjem letu v Ljubljani pod uredništvom br. Miroslava Ambrožiča. Prva številka Sokolskega Glasnika izide takoj po novem letu. Glasnik stane za celo leto 25 Din.

Sokolska župa Mostar priredi začetkom prihodnjega leta prednjaški tečaj v Mostaru za izobrazbo društvenih vaditeljev. Istočasno se vrši istotam tudi administrativni tečaj za izobrazbo društvenih funkcionarjev za poslovanje v sokolskih društvih.

Savezna odborova seja, ki se je morala udeležiti vsi zastopniki v Savezu včlanjenih žup, se vrši dne 28. januarja 1923. v Ljubljani. Na predvečer dne 27. januarja pa se vrši ustanovni občni zbor Sokolske Matice.

Ne pritožuj se nad dobo, v kateri živiš, da je slaba! S tem si ne opomoreš. Doba je lahko slaba, a ti si tu, da jo izboljšaš.

T. Carlyle.

in pokleknil pred božje Dete. Jezušček se je smehljaj....

Gašperček je jekal od veselja in poljubljaj rob Jezuščkove srajčice in začel v nerodnih svojih verzih:

„Ljubo božje Detece! Srečo nam prinašaš!

K revežem prišlo si v gost in nas blagoslavljaš.

Če Te kaj prositi smem, daj, nebeško Dete,

da bi danes malčki vsi bili srečni kakor mi,

ko med nas prišel si Ti, da nas blagosloviš.

Mnogo letos smo igrali, mnogo smeha darovali

mladim in odraslim dokaj lepega podali.

Včasih smo l čarali, Jezušček, odpusti,

včasih uloge nismo znali, včasih nitke zavozljali,

včasih smo lo smo imeli, pa karkoli smo pričeli.

Božje Dete, blagoslovi naše male poslušalce,

blagoslovi našo dobro, drobno publiko...»

...In božje Dete se je smehljalo, dvignilo sveto ročico in blagoslavljal male lutke... V nemi sveti po-božnosti so klečali pred njim stari častitljivi kralji, vitezi, princeske, vile, čarovniki... Nem in ves zamaknjen je klečal pred Njim srečni Gašperček...

Fran Milčinski:

Kraljevič Marko ni mrtev

Preko gore je bil jahal gospodar, da si preskrbi vina za slavo krstnega imena svoje hiše. Kupil si ga je dva mehova, natovoril ga na konja in pogljal proti domu. Toda se je bil zakesnil s pokušanjem in pogajanjem, prehitela ga je noč, zgrešil je pot in se je znašel pred pečino, da ni mogel naprej, ni vedel nazaj. Pečina je bila votla, gospodar se pomakne vanjo, da v zavetju prebije noč. Pa vidi, votlina nima konca, globoko sega v goro, daleč notri gori ogenj.

Prijelo je gospodarja, da pogleda in izve, kdo kuri v pusti jami, pa je šel in se tiho plazil ob skalnati steni proti ognju. Kar mu zastavi pot bela žena; čaroben soj je obdajal vitko njeno postavo.

Mož se je spomnil: vila je! in se je prestrašil, skoro se je sesedel. Ali vila ga je prijazno ogovorila, naj se je nikar ne boji, ker ni sovražna dobrim ljudem.

Zdaj ji je razložil svojo nezgodo, kako ga je zajela noč in jo vprašal in prosil, ali sme prenočiti v pečini. Dovolila mu je, raztovoril je konja in ukazala mu je k ognju, da je sedel.

Rad bi bil pa vedel, kakšni posli drže vilo v tem skalovju. Vila mu je brala vprašanje iz oči in mu povedala, da ima kraljevič Marko, njen pobratim, v tej gori svoj stan, ona pa ga čuva.

Gospodarju se je razigralo srce od želje, da vidi na svoje oči slavnega junaka, ki gredo o njem pesmi iz ust do ust, in je prosil vilo, ali bi pustila in bi bilo mogoče, da le za hip vidi kraljeviča.

Vila ga je pozvala, naj stopi z njo. Odprla so se pred njima težka železna vrata, koj za vratmi je stal verni šarec in jima zastavljal pot. Dotečila pa se ga je vila z rahlo ropot in pokoren se ji je umaknil. Zda se je začudenemu pogledu moževemu pokazala široka in visoka dvorana, sredi dvorane visi sablja damaščanka, iz dragih kamnov v njenih ročajih se usiplje svit daleč naokoli. Pod sabljo damaščanko pa glej kraljeviča Marka: skala mu je stol, skala mu je miza, a junak Marko ves bel po glavi in v bradi, kakar da je sneg zapadel planino, in oči mu slepe in mrtve.

Zgane se Marko in vpraša vilo: »Čujem človeka, kdo je ta človek?«

Vila mu pove, da je gospodar nakupil vina za krstno ime, pa ga je noč prevarila in zapeljala v te pečine.

Kraljevič Marko posluša viline besede in pravi: »Daj, stopi bliže, brate, da se poljubiva, in sezi mi v roko, da spoznam, kake moči ste sedaj ljudje!«

Radosten je hotel gospodar pred častitega junaka, ali mu je ubranila vila. S kretnjo roke mu je ustavila korak, tiho mu je razodela, naj se varuje, kakor mu je drago življenje: kraljeviča Marka junaški objem bi

mu strl glav, njegova silna pest mu zlomila kost. Pa mu je dala v eno roko močan železni drog, nasprotni konec mu je bil razbeljen v ognju, v drugo roko mu je dala veliko jekleno bučo.

In mu je pokazala, kako naj stori, in gospodar je segel kraljeviču Marku v roko z žarečim železom. Pa je kraljevič Marko zgrabil goreče železo in ga stisnil, da je voda zacurela iz njega. In še mu je gospodar pomolel jekleno bučo, pa jo je kraljevič Marko objel in so se ji vtisnili vsi njegovi prsti. »Joj meni!«, je dejal kraljevič Marko, »kako slabotni so sedanj ljudje!«

Mu reče gospodar: »Za Boga, kraljevič Marko, pravijo in pojo, da si že davno in davno mrtev.«

»Nisem, brate!«, je dejal kraljevič Marko, »le svojega časa čakam v pečini, da planem na svet, da raztiram in pogubim vse one, ki delajo krivico in nasilje.«

Gospodar ga vpraša, kdaj pride ta čas.

Mu odgovori kraljevič Marko: Glej sabljo damaščanko, ki mi visi nad glavo! Ne vidim je, ali čutim njen soj. Kadar bo polna mera krivic in nasilja na svetu, sama mi bo skočila iz nožnice in v roke. Bliža se ura! Pravijo mi, poglej, ali je res! — le še za prsta dva tiči damaščanka v nožnicah. Tedaj zajaham junak svojega vernega šarca, Bog mi povrne oči in udarim po nasilju in krivici, da dam vsakemu svoje. Krvav bo boj — sila bo zatrla silo. Iz krvave zmage se

zopet vrnem v pečino na trdni ta prestol, živa skala ga veže z zemljo, ni človeške moči, da mi ga omaje, dokler ne dá Bog. Pod skalnati strop nad junaško glavo si obesim golo sabljo, pod njo bo stala zlata čaša, da bo kapala vanjo s krvave sablje rdeča kri, da izpijem čašo, kadar bo polna — zadnja bo čaša zadnje krvi, ki jo sila prelje na tej zemlji, in zadnje moje pitje. Po božji volji ne bo več treba zemlji kraljeviča Marka.

Kraljevič Marko se je zamislil v bodoče dni, za njim v širni temi se je oglašal žvenket junaškega orožja, rezget bojevitihi konj.

Zbudil se je iz misli, umirili so se konji in junaki. Vpraša kraljevič Marko gospodarja: »Koliko tovariš vina?« Gospodar odgovori, pa mu reče Marko: »Nalij mi ga čašo, da ga pokusim! Tristo let je preteklo, kar ga nisem več pil.«

Drage volje mu prinese gospodar poln meh, Marko ga nagne in v duško izprazni do zadnje kaplje. Še eno si želi čašo, gospodar mu postreže še z drugim mehom — tudi tega popije kraljevič Marko do srage. Potem vpraša, koliko je bilo vina.

Gospodar pove, da dva mehova. Zavzel se je Marko: »O jadni svet, kaj si dočakal, kaka ti je mera in prevara! Kar sta bili za mojih dni dve čaši, zdaj sta dva mehova!«

Velel je vili, naj dá gospodarju perišče cekinov, da kupi drugega vina, da bo mogla slaviti hiša krstno ime. A gospodarju je ukazal, da do smrti ne razodene nikomur, dar je videl in slišal. — Tako se je tudi zgodilo.

Obsojenci

Dosedanja vsebina romana.

«Obsojenci», roman slovitega, že tudi našim čitateljem znanega francoskega pisatelja Claude Farrère-a, je zamišljen kot kronika, ki je napisana leta 2130. o dogodkih leta 1990. Opisuje velike socialne boje, ki se vrše leta 1990. med koncentriranim velekapitalom in v njegovi službi stoječim delavstvom. Roman tvori nekak pendant, k znanemu Čapkovemu «R. U. R.»

James Mac Head Vohr je eden najbogatejših ljudi na svetu. Njegovo premoženje znaša 80 dolarskih milijard. V severno-ameriški Uniji včlanjena država ob izlivu Mississippija je njegova last. Njegovo podjetje se imenuje Siturgic. Je največje podjetje te vrste na svetu in preskrbuje celo Ameriko, ki šteje leta 1990, 400 milijonov ljudi, s kruhom in moko. Siturgic obsega 16 tisoč tvornic s 150 tisoč delavci, ki stanujejo v posebnem ogromnem delavskem mestu s 400 tisoč prebivalci. Podjetje vodi guverner Vohr z ogromnim štabom poverjenikov, šefinženjerjev in inženjerjev.

Vohr živi v krasni palači oddaljeni 50 kilometrov od delavskega mesta in nad 20 kilometrov od tvornic. Ima edino hčerko Eva Mac Head Vohr, krasno, malo romantično razpoloženo, a zelo razumno deklico. Stara je 24 let. Pri Siturgicu je zaposlen mladi šefinženjer Andrej Ferrati, kateremu se Eva dopade in kateremu je tudi njen oče naklonjen. Eva pa ljubi skrivno Andrejevega pol-brata Petra Ferratija, ki je bil svoj čas tudi zaposlen pri podjetju, a je potem postal tajni vodja anarhističnega pokreta med delavstvom. Eva to ve, vendar je to v njeni romantični ljubezni ne ovira. In baš v noči, ko se ji je Andrej na večerji pri njenem očetu malo bolj približal, zapusti Eva po skrivnih potih svojo spalnico in zleti z aeroplanom, ki ga krmili sama, k svojemu ljubčku, Andrejevemu bratu Petru, pri katerem ostane do jutra.

V obratu Siturgica se pojavljajo prvi znaki velike borbe. Po navodilih svojega

voditelja Petra Ferratija pričinja delavstvo s sabotažo. Peter je uredil v delavskem mestu cele tajne laboratorije, v katerih dajejo njegovi tajniki delavskim zapužnikom pouk, kako je treba stroje neopazno pokvariti. Guverner Vohr je opozorjen na ta pokret in pripravlja obrambo, ker je odločen, se spustiti v skrajni boj.

Oba brata Ferratija sta razdvojena. Peter vodi tabor upora, Andrej je zaupnik in pomočnik guvernerjev. Med njima je Eva, ki je z razumom pri očetu, s srcem pri ljubimcu.

Grozeči spopad se vedno bolj približuje. Kakšen bo ta spopad?

Kakšna je socialna borba leta 1990? Kakšen je njen izid? Kakšna je uloga in usoda guvernerja Maca Heada Vohra, njegove hčere Eve, njenega ljubimca Petra Ferratija, voditelja upornega delavstva, in njegovega brata Andreja, obenem Petrovega tekmeča pri Evi?

Evo, tu začenja III. del romana, s katerim nadaljujemo danes.

III. del.

ALI — ALI?

I. Delavnica šte. 6666.

Ko je drugo jutro električna ura v delavnici šte. 6666 kazala baš deseto uro in sedemnajst minut, sta naenkrat zabrenčala dva motiča, in sicer v čeburu šte. 5. in šte. 7, kajti skoraj istočasno sta se zadela ob dno. Oba mlinška kamna sta se prelomila, motič šte. 5. je bil ves razklan in so ga zato morali vzeti iz stroja, motič šte. 7. pa je huje udaril in se je zato zlomil na dvoje. Drobec kamna ali morda litiga železa je zadela nekega delavca v bok, drug drobec pa mojstra in ga močno ranil na nogi. Nenavaden hrup se naenkrat dvigne, tembolj glasen, ker leži mojster v nezavesti na tleh blizu pokvarjenega stroja in ni nikogar drugega v bližini, ki bi bil ukazal mir.

Končno dà mojster sosednje delavnice šte. 6668 alarmni znak. Direkcija javi slučaj centralni upravi in zaprosi, naj pride službujoči šefinže-

ner. Ranjeni delavec je po glavnem imeniku nosil številko 116.068 in mu je bilo ime Hamish Andrews, nadzorovalni mojster je bil George Wilson, poklicani dežurni šefinženjer pa Andrej Ferrati.

Oba pokvarjena stroja stojita še vedno ravnatoko, kakor sta obstala ob poškodbi, obe osi brez gibanja in življenja, ena je sploh docela zapognjena. Andrej Ferrati, šefinženjer, ki ima obenem nalogo, da preišče vso zadevo, niti ne pogleda teh osi.

«Odmontirajte najprej obe osi,» ukaže, «potem obe krili, končno motič sam in obe osišči! In položite vse lepo po vrsti semkaj, — da, semkaj, — osišča cela, kakor so, razumete... ne dotikajte se osi samih, razumete? Kdor se dotakne osi same, ga dam brez odloga zapreti! Policija je obveščena in pripravljena, je li?»

To vprašanje je bilo namenjeno tajniku, ki je spremljal šefinženerja.

Oba ranjenca prisostvujeta preiskavi. Mojster leži na tleh, obleko ima povezano v sveženj, ki si ga je podložil pod glavo mesto blazine. Delavec sedi v svojem kotu. Ferrati pogleda tega človeka in takoj spozna, da mu ni nič kaj prijetno in da je v zadregi. Zato se poda naravnost k njemu in ga vpraša:

«Ali Vam je morda slabo?»

Možakar požre slino in odgovori negotovo: «Ne... ne zelo...»

«Kako ste bili ranjeni?»

«Mojster je stopil na čeber šte. 5., ker je bilo javljeno, da se motič zadeva...»

«Pustite mojstra. O Vas govorim sodaj. Kje ste se nahajali, ko se je motič zlomil?»

«Valjarje sem mazal z oljem, in takrat...»

«Dobro, hvala! Sedaj si oglejmo valjarje. Motič se je torej že zadeval, ko ste Vi mazali valjarje z oljem?»

«Pri čeburu št. 5. se je že zadeval!»

«Govorim o čeburu šte. 7. Ali ste valjarje čebra šte. 7. tudi mazali z oljem?»

«Da.»

«Dobro. Ali se je motič pri šte. 7. tudi zadeval?»

«N-ne vem več natančno.»

Mojster pa se oglasi s svojega ležišča:

«Ne, gospod šefinženjer. Zadeval se je pri številki 5. in jaz sem se povsod na čeber, da vidim, kaj je. Pri šte. 7. pa se je motič obračal povsem gladko, kakor povsod drugod. Andrews je dobil le naročilo, naj iz previdnosti namaže valjarje z oljem, in baš sem hotel ukazati, naj se maže povsod, ko je naenkrat šte. 5. začela močneje zadevati. V istem hipu in čisto brez vsakršnega svarila je pa tudi šte. 7. dobila močan sunek in motič se je zlomil!»

«Andrews... saj tako mu je ime, je li... Andrews je torej že delj časa mazal z oljem?»

Vprašanje je bilo naslovljeno na mojstra. Toda naglo in pred mojstrom odgovori delavec:

«Ne, baš prišel sem!»

Mojster pogleda delavca začudeno, in Ferrati ujame ta pogled.

«Pravkar je začel?» vpraša sedaj s povdankom in pri tem vprašujoče in pozorno gleda mojstra. Strežaji so pravkar dospeli, da bi ranjenca odnesli.

«Malo popreje je šele začel,» odgovori mojster, kakor da se umika vprašanju.

Andrej Ferrati se približa čeburu, ki so ga razložili, in ga preiskuje. «I, seveda, malo popreje,» pravi ironično. «Saj je imel še dovolj časa, da je namazal vse valjarje. Saj se olje povsod kar cedi!»

Molk. Strežaji so ranjenega mojstra že odnesli. Čez nekaj časa se Andrews približa Ferratiju: «Gospod šefinženjer, ali se smem tudi jaz podati v bolnico?»

Ferrati ga pozorno pogleda: «Zakaj ne bi smeli?» ga vpraša s hlinjenim začudenjem. Možakar stopi korak, kakor da se hoče oddaljiti. «Toda, čakajte,» mu pravi Ferrati brezbrizno, «počakajte še hipec, ne vem še, v katero bolnico...»

In prekine. Zadnji valjar so mu baš položili pred noge.

Andrej Ferrati obrača valjarje s koncem čevlja. Potem se brez besede obrne k spremljajočemu tajniku, mu naredi znak in vtakne ravnodušno obe roki v žep. Stirje stražniki so baš ta hip vstopili v dvorano, dva iz Louisiana, dva od Zvezne vlade, s kretajo brade pokaže Ferrati na Andrews: «Tega tukaj! V bolnico pri zaporih!»

«V imenu zakona z menoj!» izjavlja uradnik.

«Jaz?» ugovarja delavec.

«I, kdo pa?» pravi Ferrati ironično. «Bedak, kaj še vedno ne razumete, da ste vse pol ure, kar govorite, odpirali usta le zato, da ste se izdali?»

Presenečeni delavec vež ne črhne. Ferrati mu zaničljivo obrne hrbet. Skupaj se odstranjujejo iz delavnice, premaganec med stražniki, zmagovalci v epemstvu svojega tajnika, ki nosi oba zlomljena valjarja motiča šte. 5. in motiča šte. 7.

2. Kabinetna justica.

«Izkratka,» zaključí guverner Mac Head Vohr, «motič je zlomljen, in Vaš Andrews je bedak?»

«Zares!» potrdi šefinženjer Andrej Ferrati. «Namesto da bi se bil držal dobrih instrukcij, — namreč onih, ki jih je moral dobiti in jih je tudi gotovo dobil, — je hotel idiot biti pametnejši kakor treba in je menda tudi mislil, da bo še boljše izvršil svoj sabotažni posel. Imel je nalogo, da izvrši pri motiču šte. 7. isto nalogo, ki je bila izvršena pri motiču šte. 5. in ne brez spretnosti. Z osiščevega valjarja je namreč odstranjen enc osišče, na katero se opira valjarjeva os, in to je bilo dovolj, da se je valjar zadeval ob dno čebra in da bi bil prav znatno poškodoval mlin in čeber, brez vsakršne opasnosti za osobje. Toda spretnost je božja mast, in Andrews, ki je mislil, da je posebno spreten, je odstranil kar dve osišči mesto enega. Posledica: Mesto lahkega zadevanja močan sunek, lito železo motičevo se je razletelo in poškodovalo dva človeka, med njima krivca samega. Nič več in nič manj. Sedaj veste vse, kar vem jaz sam, guverner.»

(Dalje prihodnjič).

Najboljše in najtrpežnejše blago kupite pri

OBLAČILNICI ZA SLOVENIJO V LJUBLJANI

Prodajalni na drobno

sta v Stritarjevi ulici št. 5 in v hiši „Gospodarske zveze“ na Dunajski cesti

Oglejte si niene zaloge

Glavno skladišče

je v Ljubljani v „Kresiji“, Lingarjeva ulica šte. 1, I. nadstropje

Podružnica v Somboru (Bačka), Aleksandrova ulica št. 11.

Blago za prevleko divanov in drugega pohištva v veliki izbiri, dalje različno platno in jute za tapetnike, sedlarje itd. priporoča trdka

A. & E. Skabernè Ljubljana, Mestni trg 10

Restavracija in kavarna „Zvezda“ z vinsko kletjo

Cenj. občinstvu naznanjava, da sva z današnjim dnem otvorila pod restavracijskimi prostori najokusneje opremljeno in moderno urejeno vinsko klet.

Točijo se najboljša ljutomerska, završka, sromeljsko-bizeljska in dolenska vina. Na razpolago so vedno mrzla jedila, topli prigrizki in delikatese. Dobivajo se tudi vsakovrstne sladčice izborne kakovosti.

Otvorila sva istočasno tudi popolnoma na novo urejeno kegljišče.

V Ljubljani, 23. decembra 1922.

Priporočava se za obilen obisk Fran in Roza Krapež.

BONAČEV
BELEŽNI KOLEDAR

1923

se dobi v vseh večjih trgovinah s papirjem ali pa direktno v tovarni J. BONAČ SIN

Ljubljana.

Cena 15 Din, s pošto 18 Din.

Ta koledar se priporoča občinskim in drugim uradom, obrtnikom in privatnikom, ker je kras vsaki sobi ali pisarni, praktično sestavljen in tiskan na lepem papirju.

Vse stroje
nove in rabljene, za obdelovanje
lesa, pločevine in kovin,
stiskalnice, aparate za
avtogensko varjenje

ltd. dobavlja s skladišča

4305

„TEHNIKA“, Zagreb, Sudnička ul. br. 1

Božična in novoletna darila.

Vsakovrstne preproge v raznih velikostih, kakor tudi na metre. Bogata izbira zastorov, barvastih in belih. Posteljno perilo, rjuhe brez šiva, gradl za šimnice in blazine, nanking za pernice, flanelaste in volnene odeje, dalje šivane odeje iz klota, kretona, volne in svile. — Različni beli in barvasti namizni prtji, kakor tudi garniture za šest in dvanaest oseb, platnene in frotir prišace itd.

Različno sukneno, volneno in svilen blago za damske obleke v zelo bogati izbiri, dalje perilno blago za bluze, predpasnike in domače obleke. Črao in modno suknov najnovejših vzorcih za salonske, promenadne in športne obleke, povračnike, pelerine in zimске suknje. — Vsakovrstni šifoni, batisti in cefirji za spodnje perilo, in sicer od najcenejše do najfinejše vrste. Svileni in volneni šali, ogrinjalke, robci itd.

Perilo za dame in gospode, izgotovljeno iz najfinejšega šifona, batista in cefirja. — Otroško perilo za dečke, deklice in dojenčke. Predpasniki iz kretona in klota, bluze iz svile in etamina. Največja izbira florastih, volnenih in svilenih nogavic, dokolenic in gamaš. Patentne nogavice vseh velikosti, vsakovrstne triko in glase rokavice za dame in gospode, ovratniki in kravate. Razne majice, sviterji, športno perilo itd.

A. & E. Skabernè
Ljubljana, Mestni trg 10.

Za božične praznike

priporočamo najfinejše specialitete ruma:

Cognac-rum, Citron-rum, Orange-rum.

Kupujemo rabljene prazne steklenice za konjak vsake velikosti po najvišjih cenah.

„ALKO“, veletrgovina z žganjem, družba z o. z. Ljubljana, Kolizej.

Šah

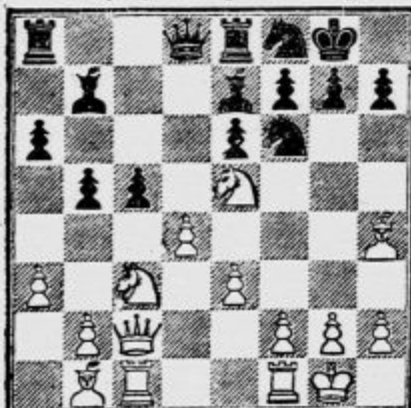
Odklonjeni damski gambit

Igran v IV. kolu dunajskega turnirja dne 16. novembra 1922.)

Beli: Grünfeld. — Črni: Maróczy.

1. d2 — d4 Sg8 — f6
2. Sg1 — f3 d7 — d5
3. c2 — c4 e7 — e6
4. Sb1 — c3 Lf8 — e7
5. Lc1 — g5 0 — 0
6. e2 — e3 Sb8 — d7
7. Ta1 — c1 c7 — c6
8. Dd1 — e2 a7 — a6
9. a2 — a3 h7 — h6
10. Lg5 — h4 d5 — c4
11. Lf1 — c4 b7 — b5
12. Lc4 — a2 Lc8 — b7
13. La2 — b1 Tf8 — e8
14. Sf3 — e5 Sd7 — f8
15. 0 — 0 c6 — c5

Pozicija po 15. potezi črnega:

Beli: Kg1, Dc2, Tc1, Tf1, Lb1, Lh4, Sc3, Se5; — kmeti: a3, b2, d4, e3, f2, g2, h2.

Črni: Kg8, Dd8, Ta8, Te8, Lb7, Le7, Sf8, Sf6; — kmeti: a6, b5, c5, e6, f7, g7, h6.

16. d4 — c5 Le7 — c5
17. Tf1 — d1 Dd8 — e7
18. Se5 — g4 Ta8 — c8
19. Lh4 — f6 g7 — h6
20. Td1 — d7 De7 — d7
21. Sg4 — f6 f7 — f6
22. Sf6 — d7 Kf8 — g7
23. Dc2 — h7 Kg7 — f8
24. Lb1 — e4 Lb7 — e4
25. Dh7 — h6 f7 — f6
26. Sc3 — e4 Lc5 — f8
27. Dh6 — g5 Tf8 — g7
28. Tc1 — d1 f7 — f8
29. Dg5 — g6 Te8 — f8
30. h2 — h4 Sd7 — e5
31. Dg6 — h5 Te8 — e4
32. Se4 — d6 Črni se vda.

Opazke:

1 Na tem mestu, odnosno v podobnih, iz odklonjenega damskega gambita nastalih pozicijah novo. Partija je v teoretiškem oziru pomembna.

* Z namenoma, napraviti na f3 prostor za jezdeca v obrambo ogroženega kraljevega krila (točke g6 in h7).

* Odločilna napaka. Z odprtjem damske linije se nudi belemu prilika za nevzdržen napad.

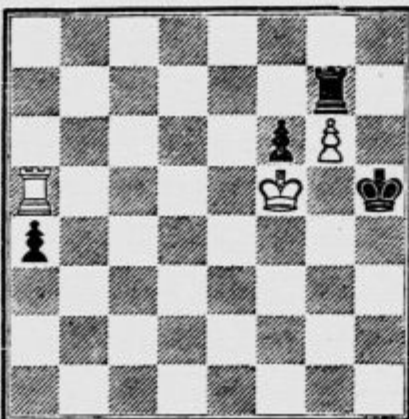
* Glej prejšnjo opazko. Dama nima izhoda, usoda črnega je zapečaten in s par krepkimi potezami napravi beli konec. 20. ... Sf8 — d7: seveda ne gre zaradi mata na h7.

* Partija je priglasiha za eno izmed daril, določenih za posebno lepe partije.

Končnične študije A. Selezneva

Naslednje končnične študije je sestavil slavni ruski šahovski mojster A. Seleznev, čigar specialiteta so ravno končnične. Vse so izredno fino zamišljene, duhovite in polne presenetljivih varijant. Izvzete so krasni zbirki »35 Endspiele von A. Selesnieff«.

Št. 1.

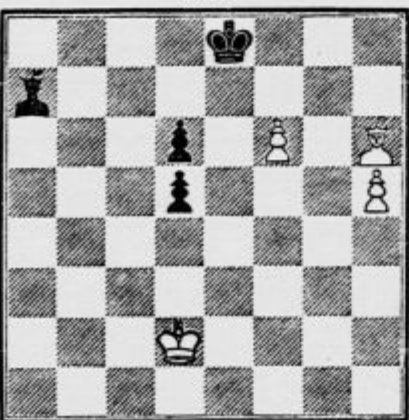

Beli: Kf5, Ta5; kmet g6.

Črni: Kh5, Tg7; kmeta: a4, f6.

Beli je na potezi in dobi igro.

Št. 2.

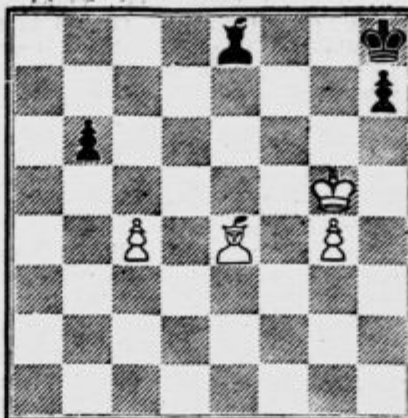

Beli: Kd2, Lh6; kmeta: f6, h5.

Črni: Ke8, La7; kmeta: d6, d5.

Beli ima potezo in dobi igro.

Št. 3.

Beli: Kg5 Le4; kmeta c4, g4.

Črni: Kh8, Le8; kmeta: b6, h7.

Beli ima potezo in dobi igro.

(Rešitve priobčimo v novoletni številki »Jutra«.)

Rešitev študije

A. Selezneva v »Jutra« št. 295 (14. decembra 1922.)

- A.
1. Sd4 — f5 Kf6 — f5
 2. e6 — e7 Tf4 — e4
 3. Kh6 — h7 Kf5 — f6
 4. g6 — g7 Te4 — e7
 5. Kh7 — h8 Te7 — g7
- pat.
- Ali: 4. g6 — g7 Te4 — h4 †
5. Kh7 — g8 Kf6 — e7: pat.
- B.
1. Sd4 — f5 Tf4 — f5
 2. g6 — g7 Tf5 — f1
 3. g7 — g8, zamenja za S † itd.
- Ali: 2. g6 — g7 Tf5 — g5
3. e6 — e7 Tg5 — g6 †
 4. Kh6 — h5 itd.

Polnojarmenik

žagne naprave in stroje za obdelavo lesa vseh vrst, naj-novejše konstrukcije, prvovrstne, dobavljajo takoj po najugodnejših cenah iz

jugoslovanskega skladišča

Welkerwerke

Wien, XIII., Breitensersstraße Nr. 56.

Za reklamne cene

se prodaja narejena obleka za moške, ženske in otroke, tudi kožuhovina in trikotaža

edino le v največji trgovini

O. Bernatović
Ljubljana, Mestni trg 5.

Največji davki

katere plačate, Vam nastanejo, ako ne gledate na to, kjer nakupujete, izgubite denar in imate poleg tega večkrat še sitnosti. Poizkusite enkrat z ilustriranim katalogom tvrdke H. Suttner (imetnik Henri Maire) v Ljubljani št. 6. Ta Vam svetuje resnično dobre ure, specialne znamke »IKO« iz lastne tvornice v Švici, kakor tudi druge dobre žepne ure, zapestne ure, svetilne in stenske ure, verižice, prstane, zapestnice, uhane, namizno orodje, kristna in birumska darila in vso drugo zlatarino in srebrnino. Pa tudi porabne predmete, kakor n. pr. škarje, nože, britve, lasestrižne in brivske stroje, steklorezec, doze za tobak, svalčice in smodke, nažigalce in denarnice kupite dobro in ceno pri trdkci:

H. SUTTNER (imetnik Henri Maire) v Ljubljani št. 6.

Telefon
št. 174

Brzjav:
„Aloma“

Inseriranje, plakafiranje in vso drugo reklamo

oskrbuje v tu- in inozemstvu po originalnih tarifnih cenah časopisnih uprav in založništev

Aloma Company

anončna in reklamna družba z o. z.

Ljubljana, Kongresni trg 3.

4476

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem

ŠTASTNÉ A VESELE VÁNOCE

preje vsem ctěnim zákazníkům

DRAGO SCHWAB, LJUBLJANA, Dvorni trg 3

Pozor!

Pravi „Goiser“-čevlji, čevlji za smuči ter lovski čevlji vseh vrst se izdelujejo v znani solidni čevljarški delavnici

Anton in Jož. Brajer
Ljubljana, Turjaški trg (Breg) 1.

Istotam se izdelujejo tudi vse vrste drugih obuv, od najpreprostejših do najfinišnih izdelave.

Cene solidne! Postrežba točna!

Zahtevajte „MEDICINAL KONJAK“

z znamko „ALKO-modri križec“

38/1

in

!! najfinejše krem likerje !!

„ALKO“, Ljubljana-Kolizej.

Največja zaloga vsakovrstnih oblek za gospode, dame in otroke

ŠELENBURGOVA UL. 3
NA VOGALU KNAFLOVE ULICE

Gričar & Mejač
Ljubljana

4285

Knjigovodja, bilance zmožen, gospodična, izurjena strojepiska in stenografinja, perfektna v slovenskem in nemškem jeziku, se sprejme za takojšnji nastop. Od lesne stroke prednost. — Pismene ponudbe na upravništvo „Jutra“ pod

„Lesna industrijska družba v Ljubljani“.

4470

Josip Jug

stavbni in pohištveni pleskar in ličar
Ljubljana.

4327

Najstarejša špedicijska tvrdka v Sloveniji

R. RANZINGER
Ljubljana špedicijska pisarna Jesenice

Podjetje za prevažanje blaga južno železnice. Brzovozni in tovarni nabiralni promet iz Avstrije in v Avstrijo. Zavarovanje. Podjetje za prevažanje pohištva. Skladišča s posebnimi zaprtimi kabinami za pohištvo.

Brzjav: Ranzinger. Interurban telefon 60.

ARKO COGNAC MEDICINAL

Politični odmevi

Nova zveza z Grčijo?

Ko se je pred meseci mnogo govorilo o razširjenju male antante na Grčijo, smo zapisali, da je vrednost te države za politiko Balkanskega polotoka toliko manjša, kolikor bolj je angažirana izven Evrope. Takrat so stale grške armade še daleč v Mali Aziji in prav nič se ni kazalo, da se bo pravda za Smirno tako nesrečno končala za atenske politike. Izvajali smo, da bo Grčija tem lažje dobila zaveznike na Balkanu, čim bolj bodo njene sile vezane na maloazijske probleme.

Medtem se je izpremenilo dvoje: maloazijskega problema za Grčijo ni več in tudi Konstantinov režim se je zrušil pod težo vojnega poraza. Na vladi v Atenah se nahajajo zopet močnejše, ki so bili že prej pristajali prijateljstva in zveze s Srbijo. A tudi drugače je Grška zopet navezana na balkansko politiko, kjer mora stati budno na straži, da ne izgubi še tega, kar ji je ostalo po katastrofi.

Logična posledica teh dveh dejstev je, da se je Grčija zopet pobirala za svoje severne sosedne in prišla k nam potrkati za prijateljstvo in zaščito.

Ako se pa vprašamo, kakšna mora biti obnovljena zveza z Grčijo, moramo takoj naglasiti, da je ta zveza Grčiji mnogo bolj potrebna nego nam. Kakor ni sicer zametavati nobenega prijatelja, ki si ga moremo pridobiti, vendar je gotovo, da ne bo nihče ugovarjal trditvi, da nam od Grčije ni pričakovati bogve kaj posebnega. Razrovan po notranjih razprtijah, po borbi med venizelistično in royalistično strujo, po vojaški revoluciji in po neutajljivih znakih vojaške demoralizacije, predstavlja Grčija danes državo, na katero se niti vojaško niti politično ni mogoče mnogo zanašati. Ako se posreči državo pomiriti in jo na znotraj preorganizirati, bi mogla sicer zopet igrati gotovo vlogo, toda v tem oziru smo upravičeno lahko še zelo skeptični. Njena pomoč bi nam mogla služiti le za slučaj, da bi v Bolgariji prišla na krmilo bojna struja meščanskega bloka z makedonskimi vojskami; v tem slučaju pa bi se seveda težje naše vnane pomoči zopet ne moglo nahajati pri Grčiji.

Drugačen pomen pa ima zveza z nami za Grčijo. Ona ve, da ji more nuditi pomoč zoper Turčijo kakor zoper Bolgarijo edinole Jugoslaviji. Grčiji ne more noben sosed toliko koristiti ali pa toliko škoditi, kakor naša kraljevina. Tega se zavedajo tudi v Atenah, zato so bili diplomati pripravljivi za usluge v solunskem vprašanju in zato bo tudi zanaprej Grčija nam nedvomno šla drugače na roko, nego je bilo za Konstantina, ko so segali Grki še tako visoko...

Naša naloga je, situacijo primerno izrabi in doseči v Solunu vse one ugodnosti, ki nas morejo trajno navezati na to važno luko, obenem pa storiti vse, da se narodni položaj južnomakedonskih Srbov ne poslabša. Ravno vprašanje trških in maloazijskih begunccev bi nudilo tudi v tej zadevi priliko za primerno intervencijo. Naša teza bi se imela glasilati, naj se ti grški begunci ne naseljujejo med naše prebivalstvo, marveč tamkaj, kjer naj izpodrinejo Turke. Diplomacija najde tudi za take ukrepe primernih potov in sredstev, čeprav posegajo v interni delokrog tuje države.

Italijanska-madžarska alijansa

Že večkrat smo opozarjali na dejstvo, da imata Italijanska in madžarska politika napram Jugoslaviji ofenzivne cilje. Italijani in Madžari prežijo ob vsaki priložnosti na to, da bi našo državo zadeli čim bolj v živo. Da bo enim kakor drugim to delo lažje in uspešnejše, je zadnje čase med italijanskimi in madžarskimi ekstremnimi nacionalističnimi elementi prišlo do sporazuma. Madžarski fašisti so se zvezali z rimsko fašistovsko

organizacijo ter se zedinili na skupen akcijski program proti naši kraljevini.

Fašistovski pokret v Madžarski je šele novejšega datuma. Osnove zanj so dali cilji in namere društva „Prebujajočih se Madžarov“, katero stremi za obnovo madžarskega kraljevstva v mejah nekdanje krone sv. Stefana. Znani voditelj bele garde na Madžarskem, poslanec Stefan Friedrich, je sedaj načelnik madžarske fašistovske organizacije. Ta mož je pred kratkim odpotoval v Italijo, da stopi tamkaj v čim tesnejše stike z italijanskimi „belimi sodrug“. Italijani se daj, ko se Friedrich nahaja v njihovi državi, seveda taji njegovo misijo. Nam pa so Friedrichove namere lahko jasne. Treba nam je le pogledati na zemljepisno karto, pa bomo takoj videli, da je naš sum glede italijansko-madžarske alijanse docela upravičen.

Cilji Italije in Madžarske so naperjeni proti obstoju naše države že zaradi tega, ker si hoče Italija popolnoma osvojiti vzhodno obalo Jadrana, Madžarska pa bi rada dobila nazaj Vojvodino, Bačko, Banat in vse, kar je glasom trianonškega miru izgubila na nas.

Drugo ofenzivno točko italijansko-madžarske politike proti nam tvori Reka. Reka je kot država sicer „corpus separatum“, toda Italija tega fakta ne spoštuje. Ona si je podredila Reko gospodarsko in politično. Kljub vsemu prizadevanju pa Italija ne more dobiti Reke v svojo oblast tako hitro, kakor bi si želela. Zato sedaj išče podpore pri Madžarih ter pravi, da bi načelno ne nasprotovala temu, ako bi se interesne sfere na Reki razdelile med njo in Madžarsko. V tem slučaju bi seveda mi bili izgnani. Vpršoj opisanih italijansko-madžarskih odnosov postaja rapalska pogodba za nas še važnejša nego je bila do sedaj. Zastaviti moramo vse sile v to, da se pogodba čim striktnije izvede, pa bodisi da se to zgodi s pomočjo Zveze narodov. Treba je pomniti, da bi bilo vsako naše popuščanje v zadevi Reke, Zadra zaledem kakor tudi glede solunskega vprašanja v našo neizmerno škodo, ker bi poleg tega, da bi z revizijo pogodbe prišli ob majhne stvarne koristi, ki jih danes imamo, dospeli na opasno točko popuščanja za bodoče. S tem pa bi si zasadi li nož v lastni tilnik.

Problem narodnih manjšin v Turčiji

Vprašanje narodnih manjšin prihaja na dnevni red skoro vseh evropskih konferenc. Toda v taki obliki, kakor se javlja na orientalski konferenci v Lausanne, se ta problem vendarle še ni pokazal. Dočim je šlo v Evropi daleč le za modifikiranje narodnih pravic tako imenovanih narodnih manjšin, ki so ostale v novo osnovanih ali preurejenih narodnih državah, in pa za zaščito ter mednar. garancijo teh pravic, gre v orientu za mnogo več. Tu je sovraštvo med narodnostmi, ali bolje med konfesijami, po katerih se ločijo narodnosti, mnogo nestrpnje in bojevitje. Manjšinsko vprašanje se tu rešuje radikalnejše; drugod, ki so ostali v narodni državi, se kratkoma masakrirajo, ali vsaj izganjajo, oziroma v masah izseljajo. Losanska mirovna konferenca določa modalitete, po katerih naj se narodne manjšine med Turki in Grki kratkoma izmenjajo.

To zamenjavanje se via fakti itak že vrši zadnjih deset let; začelo se je z balkansko vojno leta 1912. in se najbrž z zadnjimi dogodki še vedno ni zaključilo. Toda popolnoma enostaven stvar

seveda tudi po tej metodi ni. Iz Smirne n. pr. se je poročalo, da so tam Turki demonstrirali za vrnitev Grkov, ki so bili zbežali s premagano grško armado. Grki so namreč v Turčiji izrazito trgovski in podjetniški element; ko so oni odšli in z njimi Armeni, ki predstavljajo popolnoma enak življenjski, je zastalo vse gospodarsko življenje, kar je bilo prav tako na škodo Turkov samih, ki niso prav nič podjetni.

Sedaj se odpira enak problem v Carigradu. Tu je po najnižjih cenitvah dobrih 200.000 Grkov in 180.000 Armenov poleg 65.000 židov. Po drugih cenitvah pa je celo do 400.000 Grkov — saj pravega štetja v Turčiji doslej še ni bilo! Da bi se vse to izselilo, je izključeno, imelo pa bi tudi katastrofalne gospodarske posledice. Toda kemalisti hočejo nacionalizirati svojo državo in uničujejo sistematično drugorodno prebivalstvo. Grško narodno pozicijo v Carigradu hočejo oslabiliti s tem, da vržejo ven kaj patrijarhovo stolico ter jo premeste kam na Grško. Njihova trditev, da so patrijarhi bili vedno protiturški činitelji, seveda ne drži, razen za najnovejšo dobo. Kajti v preteklih stoletjih so se patrijarhi in mogočniki okrog sultana dobro razumeli in se medsebojno podpirali.

Z odstranitvijo patrijarha bi zadeli Turki dve muhi na en mah. Kajti znano

je, da je mogočna struja v nekdanji Rusiji delala za vsvojitve Carigrada ravno s ozirom na patrijarhat, hoteč osvoboditi to najvišjo pravoslavno cerkveno institucijo neverniske vlade. Vzhodni Rim je bil zaradi svoje izredne vloge v zgodovini pravoslavne cerkve cilj ruskih pravoslavnih krogov. Ako bi izginil patrijarh, vnani znak te zgodovine, iz Carigrada, bi izgubile pretenzije na Carigrad ne le z grške ampak z ruske strani velik del svoje popularne upravičenosti.

Tudi poglavje o Armencih je zelo važno. To nesrečno ljudstvo ne živi dandanes niti v enem turškem predelu v absolutni večini, marveč le raztreseno med drugoverci in drugorodci. Že od leta 1914. begajo in umirajo izven svoje domovine. Sedaj se išče zanje ali prav za prav za njihove ostanke teritorij, kjer bi mogli svobodno eksistirati. Da bi se našlo kaj primernega, o tem moramo po dosedanjih izkušnjah zelo dvomiti.

Ne na nebu,

v knjigi so

„PISANI OBLAKI,“

posmi Čike Jove-Gradnika.

Cena 12 Din.

Priporoča jih

za mladež

Tiskovna zadruga v Ljubljani.

Kulturni pregled

„Novi Rod“

mesečnik za mladino.

Naša mladinska literatura je bila malo vedno pastorka. Z resnostjo, skrbjo in odgovornostjo se ji ni posvečal nihče. Tako daleč smo prišli v tem oziru, da so za mladino pisali samo tisti, ki so se v literarni stroki vadili, ali pa tisti, ki se niso mogli uspešno vgnezditi pri revijah, ki so bile namenjene odraslim ter so se glede gradiva postavile na stališče kritika.

Pokojni Ivan Cankar je nekoč dejal, da bi moral, govoril o našem mladinskem slovstvu, ocenjati prav za prav samo enega našega poeta — Otona Zupanciča. Imel je prav. Kajti ni še dolgo časa, odkar se je pri nas skoraj samo Oton Zupancič zavedal, da mora mladinsko slovstvo biti nekaj več nego izgračkanje s stvarmi, ki so otroškemu duhu blizu. V tem oziru nam je Zupancič s svojimi tremi knjigami za otroke „Pisanice“, „Ciciban“, „Sto ugank“, podal vzorne primere, kako se da pisati za otroke, ako je pisec resničen poet. Izgleda pa, da je naš največji pesnik našel umevanje lastnega pojmovanja slovstvenih produktov za deco samo pri gotovem krogu naših literatov. Jedro tega kroga pa živi v Trstu in skrbi za mladinski mesečnik „Novi Rod“.

„Novi Rod“ je še jako mlad. Komaj dveletno otroško dobo ima za sabo. Toda njegovo še kratko življenje nas ne upravičuje, da bi ga sodili po starosti. Treba je pogledati vanj, da se vidi in spozna, kakšno in kako važno kulturno delo je bila ustanovitve „Novega Rodu“. Pri njem sodelujejo lahko rečemo vsi slovenski pisatelji, ki ljubijo otroke in vedo, da je otrok vsa naša bodočnost. „Novi Rod“ ni glasilo gotove skupine ljudi, ki se ne vedo s čim vbadati, pa so se zaradi tega vrgli na mladinsko literaturo, ne; on je veren izraz hotenja, da se našim otrokom ustvari tako berivo, kakršno izhaja iz pravega notranjega prepričanja umetnika in kakršnega je mogoče dati v roko predvsem otroku, ali poleg otroka tudi odraslemu.

Namenjen pa je „Novi Rod“ kajpada v prvi vrsti mladini. In mladini dajejo najboljše, kar premorejo: Oton Zupancič, Golar, Gruden, Gradnik, Kosovel, Bevk, Albreht, Sirok, Milčinski, Vladimir Levstik, Marija Kmetova, Finžgar, Pregelj, Ribičič, Pastuškin in še cela kopa drugih beletristov. Umevno je, da list pri takih

sotrudnikih mora biti dober. In to je tudi brez lažne pohvale.

Posebnost „Novega Rodu“ tvorijo poleg omenjenih leposlovnih sestavkov v nevezani in vezani besedi ilustracije in slike. Te izvršujejo izmenoma razni naši slikarji. Deca imajo poleg tega v listu kotichek, v katerega sama piše.

Revijo izdaja „Zveza jugoslovanskih učiteljskih društev“ za Julijsko Benečijo v Trstu, ureja pa jo znani mladinski pisatelj Josip Ribičič.

Tucićeve „Golgota“ na mariborskem gledališču

Maribor, 20. decembra.

Videl sem sobotno predstavo v mariborskem Narodnem gledališču v režiji Koviča. Pred mesecem sem gledal v Zagrebu Hudožestvenike, te največje mojstre naturalistične dramatike; grandiozno, silno je to življenje. Reinhardt se je bil menda o priliki njih gostovanja v Berlinu izrazil, da je mislil prej, da je naturalizem v dramatikl že premagan, da pa so ga Hudožestveniki prepričali o nasprotnem: večni bo naturalizem, kakor sta večna narava in življenje. Mrtva je za umetnost le ona vrsta naturalizma, ki je s telesnimi očmi in ušesi vidno in slišno zunanjo obliko življenja, pa brez one duševne, idejne in čustvene vezi, ki spaja vsa bitja univerzuma v življensko harmonijo in ki prav za prav ustvarja življenje. Vibriranje te srebrne niti pa vidijo in slišijo le oni najfinjši duševni organi, ki spajajo naravo in posebej človeka z večnostjo in Bogom. In tu je pričetek in konec lepote in umetnosti. Duh je, ki oživlja in ta duh si tudi ustvarja za življenje prikladno obliko. Tudi v umetnosti si jo je ustvaril: naturalizem, ekspresionizem, simbolizem itd. Vsakemu umetniku, torej samoniklemu jakemu delu pa odgovarja lastna oblika, lastni stil. Zato je imel prav oni, ki je rekel, da so štili mrtvi, zato naj živi stil.

Prijatelj! Zaprlosi si me, da napišem za list kritiko sobotne predstave „Golgota“. Oprosti mi uvod. Povsod se izpo-vedujem. Je to moje, mogoče samo moje merilo. Označim ga pa zato, da veš, s

čim in kako merim jaz, ne da bi hotel, ker to ni niti mogoče, da tudi Ti take tehtaš in meriš.

„Golgota“ spada za Cankarjevimi deli gotovo med najboljše jugoslovanske drame. Je idejno, tehnično in posebej tudi scenično dokaj silna. Stabej, ki je napisal v mariborskem gledališkem listu mali esej o delu, pravi, da je „Golgota“ v hrvaškem slovstvu značilna pojava in da je rekel slovstveni zgodovinar dr. D. Prohaska, da bi bila „Golgota“ izmed prvih v hrvaškem repertoariu, če bi je ne motila vizionarnost Kristusove osebe. Meni, ki merim umetnost z gorenjim merilom — odkrito rečem — prav nič ne moti ta vizija, nasprotno: vizija ima v delu veliko umetniško vrednost. In mogoče je ravno v Kristusovi vizionarnosti ona rešitev, katero odreja Stabej delu: premoč duha, kot v svoji brezmejni ljubezni vse objemajoče sile nad ginoto. Priznati pa moram, da je Demetrijeva filozofija nejasna, kakor je na drugi strani nejasna tudi Makarijeva filozofija. Ne strinjam pa se s Stabejem in Prohasko, da bi bila Kristusova vizionarnost, „s kojo si opomagava drama do učinka, tehnično malce čuden sestav“. Ne le Jeromeov „Tujece“, ampak tudi Maeterlinckova „Soeur Beatrice“, ki je najbrž tehnično in tudi idejno služila Tučiču za vzorec, kakor tudi neštete druge, tudi Shakespearjeve drame, se poslužujejo vizionarnosti in ne na škodo. V „Golgoti“ je to tem dopustnejše, ker si je delo prav lahko in brez nasilja tolmačiti simbolistično.

Predstava spada med prav dobre. Jaz vidim skupno igro in jo kot tako tudi ocenjujem. Najvišji učinek se dosega tedaj, če so tudi najneznatnejše statistične vloge podane z ono izrazitostjo, ki odgovarja glavni ideji dela. V tem oziru se bili vsi trije čini prav dobri, četudi so bile zame scene v prvem činu, ločitev Demetrija od samostanske ječe in pa v drugem činu dialog med Demetrijem in zdravnikom pomočnikom Kristusom ter scena med ljubimcem in ženo najjačje. Jerman izraža s svojo barvo glasu in z vibriranjem in dinamiko glasu, ki jo ima popolnoma v oblasti, najklobokejša čustva duše. Jerman je dober traged. Isto velja tudi o Bratinu. Kdor je videl Bratino enkrat v Jeromeovem „Tujece“ ali pa v „Golgoti“, ga ne pozabi.

Dobrega igralca se čuti takoj, ko stopi na oder in še predno izpregovori — govori tudi njegov obraz, tempo hoje, molk, vse, prav vse. Iz njega odseva moč osebnosti. To imata oba, Bratina in Jerman in to moč sta polno izražala tudi v „Golgoti“. Je pa Bratina obsežnejši — ne le traged, ampak tudi prav dober komik. Tretji stebel „Golgota“ je bila žena (ga. Bukšekova). Mojstrka je bila, kakor sem že omenil, njena kreacija žene v II. činu. Prav dobra je bila tudi to pot vizija in simbol življenja v I. činu. Pri simboliziranju in vizioniranju obstoja nevarnost materijalizacije, ki je na škodo ideje, in to tako, da vsako presilno materijaliziranje in mehaniziranje ubije umetnost. Ga. Bukšekova kot vizija življenja in g. Bratina sta z dinamiko in ritmično glasu paralizirala to nevarnost: vedeli smo, da sta oba vizionarni prikazni, obe prikazni pa sta živeli z drugimi isto življenje: scene so bile kljub tem vizionarnim osebnostim polne, nedeljene, resne in harmonične. Makarij (Tepavac) je bil mestoma prav dober, ponekod pa se ni mogel povzpeti do nivoja ostalih glavnih osebnosti. Barva Tepavčevega glasu ni tako simpatična kot Bratinova, Jermanova in gospe Bukšekove; tudi moti še hrvaški naglas. Janke se mi zdi — je premalo analiziral svoje ulogo. Pač pa je dobro pogodil zlasti ljubkosti starčka kletarja.

Dr. Škapin.

Zadnji evangelij tega sveta je: Spoznaj svoje delo in ga vrši!

T. Carlyle.

Po Boki kotorski

Če se voziš z železnico iz Hercegovine proti Kotoru, se boš prav gotovo v mislih prepričal z bivšo avstrijsko upravo. Ko te vlak prepeljava v neštevilnih vijugah od Neretve navzgor v dolino dolgega Popova polja, ko se nato vijugaš podolgem od njegovem zapadnem robu ter napoeleš, ko se spuštaš zopet v velikem ovinku navzdol preko prekrasne Konavelske doline, prav gotovo premišljuješ, če bi ne bilo mogoče izpeljati železnice v nekoliko bolj ravni črti. Upoštevaš težave terena, nesrečno kraško površino, jemlješ ozir na obljudenost krajev, toda naposled zaključiš vendarle s konstatcijo, da je Avstrija le preočitno štedila, boječ se prevelikih stroškov za predore, viadukte ter nasipe.

Kakor oaza sredi puščave leži spodaj gotska Konavelska dolina. Samo oljka, smokva in vinogradi, vmes že posamezne pomaranče in limone. In spodaj še malo nižje morje, široko morje brez meje, ob njem beli zidovi staroslavne Dubrovnika.

Po lepi Konavelski dolini se vozimo nato naravnost proti Boki Kotorski; južni del doline, ki je nagujen proti Boki, je znan pod imenom Sutorine. Na zemlji in levi je že vse dalmatinska zaselja. Sutorina sama pa je proti vsaki pameti hercegovska. Pri Igalu smo naposled ob morju, še malo, in vlak se ustavi v Ercegnovem.

Ercegnovi je poleg Dubrovnika najtoplejše mesto na dalmatinski celini. Proti severu in severovzhodu zavarovano, a odprto proti jugu. V decembru in januarju je tu tako gorko kakor v Ljub-

ljani sredi aprila. Tudi tu dozore pomaranče in limone, in sicer so oranže zrele v decembru, a citrone že prej, oljka pa že o vseh svetih. Ercegnovi je zelo slikovito mesto, vegetacija je popolnoma južna. Leži v najvnanjšem delu Boke, od širokega morja ga loči le pretok, ki pa je precej širok. Ko smo se vozili nazaj iz Kotora in je bilo ravno širokalno vreme, je jug gnal zelo visoke in široke valove prav do Ercegnovega. Za kopališča, za prezimovališča je tu kakor nalašč; v mestu, ki se vzpenja amfiteatralno nad obalo, je že mnogo hotelov. Tudi starih zgradb in utrdb je obilo, med njimi najimennejši „Spanjol“, starinski grad nad mestom iz leta 1538. Zgradili so ga Benečani — po mestu lahko vidimo značilne benečanske leve — in ga imenovali tako Špancem na čast, ki so bili takrat njihovi zavezniki in glavni protiturški činitelji na Sredozemskem morju. Sedaj je v njem smodnišnica in vojaški stražni vhod v grad. O smodniku mi ni bilo nič znanega, zato sem nič hudega sluteč povpraševal vojake pred glavnimi vrati, če bi mogoč pogledati starinsko trdnjavo. Zvesti stražarji pa niso mogli dovolj zaamehljivo oceniti moje naivnosti, češ, nismo mi tako bedasti, da ti bomo kazali „enaš Španjol“. Poskusil sem apelirati na komandanta, pa je bil zasmeh še večji, kajti ko je oni dan neki podčastnik, ki je ravno šel iz Orne gore na dopust, poprosil komandanta, da bi mu dovolil ogledati si glasoviti Španjol, je dal ta kratkoma lo zapreti. Po pouku o tako temeljiti previdnosti sem izgubil veselje do nadaljnega pokušanja in Španjol mi je ostal španjolski.

Ercegnovi napravi vtis erbekega mesteca, velika večina napisov je cirilska, kakor je sploh v Boki daleko v večini pravoslavni živeli.

Popotnega Slovence, kakor sem bil jaz v letošnjem avgustu, so imeli povsod v Dalmaciji za Čeha. Povsod me je sprejelo vprašanje: „Ste Čeh?“, pa naj je bilo v Splitu, ali Kninu ali Gružu, Metkoviću ali v Kotoru. Tujec-turist in Čeh, to sta postala letos v Dalmaciji in menda v vsem našem primorju identična pojma.

Srednji del Boke, to je prostorni Tivatski zaliv, je v nekaterih ozirih glavni in morda najlepši njen del. Ta ima položna pobočja, malo skalovitega obrežja, tem več pa zelenja; precej visoko navzgor segajo lesoni vinogradi, s smokvami, zlasti pa oljčnimi gaji in drugim južnim drevjem. Tu je vse kakor en sam prekrasen južni vrt.

Najslikovitejši je seveda notranji del Boke, ki se razdeli v pravi Kotorski zaliv na jugu in Risanski zaliv na severu. Najlepša slika je pogled, ki se odpre, ko se pelješ skozi znamenite Verige in stoji pred teboj Perast, kakor prilepljen pod strnimi sivimi stenami s dvema miniaturnima otočkama, okrašenima z malima cerkvicama. Tu v notranjem delu Boke imaš zopet priliko za tehčno razmišljanje. Nikdar si nisem prej mislil, da izgledajo posamezni kraji tako impozantno. Videti je, kakor da je vsak izmed njih bogato mesto zase, Perast, Risand, Prčanj, Dobrota in kakor se še imenujejo vsa ta slikovita mesteca, ki se belijo pod visokimi belimi stenami našega fjorda. Toda ko se pripeljem mimo, vidimo, da so med visokimi, več-

nadstropnimi velikimi hišami mnoge, ki se podirajo, ki razpadajo... Tu manjka streha, tam notranje zidovje, zopet drugod oboje, in nikogar ni, ki bi popravil. Bili so časi, a so minuli... Vsi stanovniki teh mest so se nekaj sijajno preživljali z mornarstvom; ta je imel ladje, s katerimi je vozil po svetu, oni je bil kapetan, ta trgovec, tretji ali četrti navaden mornar, vsem pa je dajalo morje najboljšega kruha v izobilju, ponosni beli domovi povsod naokrog ob obali pričajo o tem. — Parobrod je izpodrinil jadrnice, morski promet je ostal le ob glavnih končnih postajah železnice — Kotor pa je ostal daleč v stran od modernega gospodarskega življenja. Nekoliko nadomestila je prineslo trdnjavo življenje z izredno veliko garnizijo, toda to je koristilo le nekaterim točkam, osobito Kotoru, a sedaj je tudi to minulo. Ako ne pride semkaj končna postaja jadranske železnice, tedaj bo v prihodnjih letih vedno več ruševih se hiš...

Kotor sam je precej majhno mestce s komaj 2400 prebivalci. Nič mu ni videti, da je aredišče moderne trdnjave, nasprotno — napravi vito velikega stavbenozgodovinskega muzeja. V Ljubljani gledamo slike v Valvazorju, ako si hočemo predstavljati, kako je izgledalo naše mesto pred stoletji. V Kotoru je vse mesto živ spomenik preteklosti. Tu imamo še popolno mestno obzidje, okrog mesta in zgoraj na višinah nad Kotorom, imamo še mestna vrata na raznih straneh, s starinskimi votivnimi napisi, ki spominjajo največ na boje s Turki. Nekje za vrati na dvorišču sem videl veliko etatno, nekaj spomenik iz leta

1690., prenešen tjakaj. Ulice, ozke, tesne, posamezne hiše, z lepo gladkimi kamnitimi pločami tlakovano mesto, vse nas opozarja, da smo tukaj prav za prav še v srednjem veku. Le trgi imajo posebna imena, ulice pa sploh nimajo nikakih nazivov.

Toda lepo urejene restavracije, hoteli in kavarne te spominjajo, da so tu še do včeraj stregli razvajenim in izbričnim oficirjem cesarske kraljeve armade.

Cesta iz Kotora na Cetinje! Nisem iz junaškega rodu in zelo malodušno sem si ogledal neštete serpentine, v katerih se vije cesta s Kotora pod Lovčonom proti Cetinju. Toliko se nam servira po časopisih strahotnih potopisov s te ceste, da je na mestu ne le previdnost, marveč tudi malodušnost. Na vožnji iz Novog v Kotor je pripovedoval Črnogorec, da je tudi sirovo kostrunovo meso, njegove stav da je že dobil na ta konto. Njegovi črnogorski znanci so trdili, da to ni bahanje, marveč resnica; Hun pojde za stavo skoro celega kostruna na enkrat, kar se ni zgodilo šele enkrat. Sam je pripovedoval, kako je nekaj gonil vole prekupecu; ko je bil strašno lačen je izpodrezal kožo voličku in si vzemalo mesa... Ko sem ga gledal neverno, bi bil kmalu postal hud... Gledal je drugače sicer prijazno, moje vere si sicer ni pridobil, ampak čez Krstac bi vseeno raje ne šel skupaj z njim.

Na Cetinje se lahko pelješ z luksuznim ali pa s poštnim avtom, ali pa „pri likom“, kakor pravijo v Liki. Luksuzni avto je privatna stvar in temu primerne draga, če se prav spominjam, velja sto dinarjev. Poštati avto je dovolj poceni, toda drenjati se moraš primerno.

Nove knjige

Dr. Ivo Sorli: V deželi Čirmurcev. Podzemna povest za mladino. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani 1922. Str. 144. Romantično povest dveh sirot, bratrancev, bistrh dečkov postopačev pripoveduje dr. Sorli. Na Robinsona in Indijance se spomni, vendar se povest ne naslanja na resnico, nego je docela izmišljena. Dečka najdeta podzemski vhod in prideta v deželo Čirmurcev prilikavcev. Blagi narod ne pozna nasilja, umora, poboja, niti živali ne kolje, niti rib ne je, nego živi in umira kakor rastlina. Hranijo se s sadjem, žitom, krompirjem in mlekom. Vzdržujejo večni ogenj. Dečka jih prisilijo, da ju priznajo za kralja in ministra, ter začnejo tiransko vladati. Človeška kultura prinaša Čirmurcem le bolesti in nesrečo; njih značaj se pokvari in končno iz egoizma izzoveta celo vojno. Naposled odideta domov in podzemski vhod se za večno zapre. Sorli je napisal tu povest, ki daje razmišljati o človeški propadlosti in škodljivosti kulture, ako se zlorablja. Dejanje je živo, zgodi se marsikaj, kar zanima in vžiga domišljijo, za dečke torej zanimivo berilo. Seveda sta junaka čudovito pogumna, iznajdljiva in energična. Nič otroškega ni v njima, pač pa so zbrani vsi slabi instinkti. Povest je prav lepo ilustrirana. Za odraslo mladino bo jako dobrodošla.

Fr. Milčinski: Zgodbe kraljeviča Marka. V Ljubljani 1923. Založila Tiskovna zadruga. Str. 100. Cena vez. knjige 15 Din, po pošti 1.50 Din več. V slov. mladinski književnosti ni knjig, ki bi bile tako priljubljene, kot so Tolovaj Matjaž ali Pravičice, ki jih je spisal Milčinski. Sedaj nam je vnovič obogatil našo mladinsko literaturo z Zgodbami kraljeviča Marka, v katerih nam s le njemu lastno šegavostjo in živahnostjo podaja 19 pripovedi o kraljeviču Marku. Knjigo je okrasil S. Santel. Priporočamo jo prav tople, zlasti sedaj za Božič.

Slovenska Matica. Za leto 1922. izda Slovenska Matica zadnji zvezek Streljčevih «Slovenskih narodnih pesmi» z obširnejšim zaključnim spisom sedanjega urednika dr. Glonarja. Kot druga knjiga izide tretji zvezek Meningerjevih izbranih spisov, katerih urednik je dr. Jos. Tominšek. Vsi gg. poverjeniki, ki še niso pobrali članarine za tekoče leto (80 K), se prosijo, da to čimprej store. — Iz založnin zadnjega časa opozarja Matica na dr. Lončarjevo knjigo «Politično življenje Slovencev» (48 K), na dr. Lahovo «Češko antologijo» (48 K) in na zemljevid slovenskega ozemlja (120 K). Kot primeren božični darila priporoča knjige: Pavla Golie «Večerna pesmarica» in «Pesmi o zlatolaskah», Lermontova-Borštnika «Junak našega časa» in za mladino Vide Jerajeva ilustrirano zbirko otroških pesmi «Iz Ljubljane čez poljane» (60 K). Naštete knjige so na prodaj v vseh knjigarnah in v pisarni Slovenske Matice na Kongresnem trgu 7. Uradne ure so od 10. do 12. in od 3. do 5. ure.

Knjižna produkcija Slovencev v Italiji. Dr. Alojzij Res priobčuje v «Jadranskem almanahu» celotno bibliografijo juljskih Slovencev od leta 1919 do 1. novembra 1922, ki dokazuje vso ogromno kulturno silo in zrelost našega naroda v Julijski Krajini. Iz članka je razvidno, da so primorski Slovenci izdali v štirih letih 46 knjig leposlovne vsebine, 12 koledarjev, 21 knjig poučne vsebine, 23 skladb, 11 revij, 10 listov in 22 šolskih knjig. Naklada leposlovnih knjig, ki so izšle v Julijski Krajini, znaša približno 79.000 izvodov, poučnih 54.000, koledarjev 110.000 izvodov — celokupno torej 243.000 izvodov knjig, ki so šle med Jugoslovane v Italijo. Niso pa vštete revije, ne listi in ne šolske knjige. Te številke govore glasno in jasno.

karto. Prilikom pa potuješ, ako čakaš kratkoma na kakršenkoli voz in prisedeš; ta vrsta pride praktično v poštev le na potu navzdol.

Midva s tovarišem sva jo mahnila peš sama. Avtomobilska cesta, ki je nova in sijajno zgrajena, je dolga 50 km. Stara cesta pa je bolj strma, dolga le 30 km, in seveda mnogo slabša. Uporabljaš pa lahko neprestano bližnjice, tako da prideš zares že v šestih urah na Cetinje, dasiravno se vzpneš iz Kotora neposredno 900 m visoko. Po teh bližnjicah sva jo mahala zjutraj navsezgodaj navzgor. V Kotoru je bil ravno tržni dan in vso pot sva erčevala Ornogorce in še več Ornogork, ki so šli dol v mesto. Vse današnje kulturno in gospodarsko stanje razgrne pred teboj en takle dan. Moški ženejo črede ovac na semenj v mesto; druge živine razen ovac ni bilo videti. Ženske gonijo osle, težko obložene z butarami drv ali suhljadi. Osel ima na vsako stran po eno butaro pritrjeno, ženska sama, stara in sključena, pa nosi še eno butaro na plečih. Vsako butaro bo prodala za dvajset dinarov. Nekatere ženske sva srečala z osli, ki so nosili v Kotor — sneg. Zavrt je bil v zelenje, na vsako stran je imel natovoren po en sveženj, in še enega je nesla ženska sama. Dobijo ga na Lovčenu v globokih jamah — bilo je koncem avgusta v najhujši, že tri mesece trajajoči vročini! — in prodajo ga kotorskim gostilničarjem, če prav vem, po 30 dinarov kos. Vso pot je bilo zelo živahno. Tudi posamezne Ornogorce je bilo videti, brez tovara, samo z leskovo palico. In skakal je elastično navzdol po kamenju, kakor pastirčka pri nas okrog živine na

Za direktno železniško zvezo do bakarskega zaliva

V Bakru se je vrnila v ponedeljek na inicijativo tamošnjega Udruženja privrednikov konferenca, katere so se udeležili zastopniki vseh primorskih občin in gospodarskih korporacij od blizu in daleč ter odlični strokovnjaki. Menistrstvo za promet je delegiralo višjega svetnika inženirja Herzoga. Konferenca je otvoril bakarski župan g. Antič, ki je predlagal za predsednika zborovanja g. dr. Silovića, kar je bilo sprejeto. Po kratkem nagovoru je dr. Silović podelil besedo predsedniku Udruženja privrednikov g. Ceriču, ki je iz statističnih podatkov dokazal, kako ogromna je škoda, da ta zveza še ni dograjena. Po njegovem referatu se je razvila živahna debata. — Iz Slovenije so došli na zborovanje gg.: A. Kajfež, inž. J. Pavlin, inž. M. Suklje in Lušin. Konferenca je po izredno lepi debati soglasno podala nastopno izjavo:

«Podpisani predstavniki gospodarskih ustanov, zbrani na konferenci v Bakru dne 18. decembra 1922. v predmetu železniške zveze na Severnem Jadranu ugotavljajo po prednešenih referatih ter po izčrpi debati:

1.) Naša najpopolnejša železniška proga, ki je imela zvezo z Reko, je ostala po ustanovitvi reške države in po okupaciji Sušaka brez spoja z morjem.

2.) Vsa naša izvozna kakor tudi uvozna trgovina se vrši po tujih železnih po tujem ozemlju in lukah, največ preko Trsta, zaradi česar smo odvisni od inozemstva in pod njegovo kontrolo na ogromno škodo našega gospodarstva sploh ter ugleda naše države, pa tudi na propast našega primorskega ljudstva.

3.) Zaradi pomanjkanja te zveze nam je odvzeto najmočnejše orožje proti uvertitvi italijanske vgnednitve na našem Kvarneru.

4.) Na podlagi ugotovitve državnih in privatnih tehničnih strokovnjakov se more ta izraste glavne proge zgraditi brez posebnih tehničnih težkoč, ker niso potrebni predori in mostovi ter bi predvideni stroški ne dosegli niti vsote 60 milijonov dinarjev.

5.) Z izvozom in uvozom za vse severne dele naše države, posebno za Slovenijo, Hrvatsko in Slavonijo in Vojvodino, je zagotovljena sigurna rentabilnost in v najkrajšem času tudi amortizacija investirane vsote.

Nadalje bi izvedba te zveze dala za služba siromašnemu primorskemu ljudstvu, koje bi se, zaposleno v luki, prehranjevalo brez državne podpore, s čemer bi si država prihranila lepe vsote in ta sicer povsem pasivni kraj bi postal aktiven.

Ugotavljajoč vsa ta dejstva sprejme konferenca enodušno nastopno resolucijo: Zveza glavne proge s Kvarnerom je neodložljiva državna potreba, ker trpi zaradi pomanjkanja take zveze v ogromni meri celokupno naše gospodarstvo.

Zlato polnilno pero

4482

Gospodarstvo

Da se more ta zveza zgraditi, je potrebno, da se unese za to potrebna vsota v proračun.

Konferenca poziva kr. vlado, narodno skupščino in vse politične stranke, da se z ozirom na gori navedene ugotovitve narodnogospodarske, socialne, prometne in finančne narave čim prej omogoči izvedba take železniške zveze z morjem ter njeno podaljšanje vzdolž obale na Severnem Jadranu.

Udeležniki konference so imeli priliko ugotoviti, da je sedanje stanje, zaradi katerega se veliki tovorni promet z obmejne železniške postaje Bakar vrši po zamerni cesti doli do bakarskega pristanišča, absolutno nevzdržno. Zgradba kratke normalnotirne železniške proge do pristanišča ni samo nujna gospodarska potreba, marveč tudi eminentne politične važnosti, zlasti ker omogoča taka zveza z morjem vse odločnejši nastop v pogajanjih z Italijo, oziroma z zastopniki reške države.

Največja jugoslovanska tovarna za špirit in alkoholne izdelke

Med inserati prinašamo danes oglas Arkove veletovarne za alkoholne izdelke. Tovarna Arko se nahaja v Zagrebu, Vlačska ulica 116, ter obstoja iz tovarne in rafinerije za žganje, tovarne za peneča vina, tovarne likerjev, tovarne za eter, tovarne za kemične produkte, veležganjarne, vinskih in sadnih destilatorov ter veletrgovine z vinom in žganjem. Tvrdica se je ustanovila leta 1876. po očetu današnjega lastnika, pokojnem Milju Arko. Od leta 1910. jo vodi sedanj lastnik sam. Od tega časa se tudi začelja veličasten procvit tvrdke. V teku malega števila let, so se vse gori navedene tovarne zgradile po najmodernejših zahtevah tozadevne stroke ter postavile v obratovanje. Tudi tovarna špirta in rafinerije ter tovarna penečih vin se radi svoje moderne ureditve ter z ozirom na svojo kapaciteto smatrajo za največje in najpomembnejše svoje vrste v Jugoslaviji. Ta tovarna proizvaja v državi največ alkohola in najboljši kakovosti, ker ji najmodernejša strojna ureditev omogoča proizvodnjo najčistjšega alkohola, ki odgovarja t. zv. švicarskim uzancam, t. i., da je brez vsake primesi oljnatih odpadkov. Ta prvovrstna kvaliteta alkohola in žganjarna konjaka, omogoča tovarni Arko proizvodnjo prvorazrednih likerjev, ki so priznani in priljubljeni ne samo pri nas v domovini, temveč tudi daleč preko naših mej, celo v prekomorskih krajih tako, da so likerji Arko znani danes že na angleških in južnoameriških krajih.

V zadnjem času je tovarna dala v promet prvovrsten kvas, ki je po kakovosti enak svetovnim znamkam, po-

sebo pa dunajskemu kvasu, katerega se pri nas veliko zahteva, ter si je za to tudi hitro osvojil naše trge. Tvrdka Arko si prizadeva, da proizvajani špirit sama dalje predeluje, razen tega pa posveča veliko pozornost tudi izdelovanju postranskih proizvodov ter se bo njen celotni program šele v doglednem času izvršil popolnoma.

Vsa tovarna je urejena na pogon s paro in elektriko, katero proizvaja sama. Tovarna potrebuje na leto okoli 4500 vagonov sirovin ter zaposluje okoli 500 delavcev v vseh oddelkih.

Tvrdka vodi še vedno po utemeljitelju ustanovljeno trgovino z vinom ter ima veliko moderno urejeno klet.

Razen v Beogradu, kjer ima podružnico v Kosovski ulici št. 53, ima tvrdka zastopnike v vseh večjih mestih Jugoslavije, ravno tako pa tudi v inozemstvu, posebno v južni Ameriki, svoje reflektante.

479

— **Promet na bosanskih železnih.** V področju sarajevske železniške direkcije je bilo odpremljenih v oktobru 1.287.878 oseb in 420.000 ton blaga s skupnimi dohodki v znesku 40.750.718 Din. Lani v istem času je bilo odpremljenih 1.154.002 oseb, 307.718 ton, a dohodkov je bilo 24.708.490 Din.

— **Industrijsko-obrtna razstava v Somboru.** Somborski industrijalci so sklenili da priredijo po industrijsko-obrtni razstavi v Novem Sadu v mesecu juniju podobno razstavo v Somboru.

— **Italijansko-hrvatsko društvo lesnih trgovcev na Reki.** Reški lesni trgovci, Hrvati in Italijani, so osnovali skupno društvo za zaščito svojih interesov. Za predsednika društva je bil izvoljen znani propagator italijanstva na Reki Righini.

— **Ruska zunanja trgovina v prvi polovici 1922** je imela 113.052.000 pudov (pud je 16,38 kg) prometa v vrednosti 304.066.000 zlatih rubljev. Izza početka 1921 se je ruska zunanja trgovina razvijala nastopno (v tisočih pudov):

	Izvoz	Uvoz
1. polovica 1921	11.153	2.603
2. polovica 1921	41.018	10.360
1. polovica 1922	98.273	13.762

Uvoz se je torej letos proti prvi polovici 1921 povečal za devetkrat. Med uvoznimi deželami je po vrednosti uvoženega blaga na prvem mestu Nemčija, ki je uvozila za 48.803.000 zlatih rubljev blaga.

— **Uspešna konkurenca češkoslovaškega železnega kartela na rumunskem trgu.** Kakor poroča češko časopisje, konkurira češkoslovaška industrija železa v zadnjem času na rumunskem trgu uspešno z belgijsko in nemško industrijo železa.

Otroško fantazijo razvema zbirka pravljic o palčkih, zmajih in drugih podobnih prikaznih knjiga

«PRAVLJICE.»
Spisala Ilka Waschtetova.
Cena 18 Din.

Naročila na
Tiskovno zadrugo v Ljubljani.

je primerno darilo za
gospode in
dame.

Cena od 135 do 225 Din.

M. Tičar, Ljubljana

Šelenburgova ulica.

Štefica Mastnak
Drago Autolek

zaročena

Maribor, dne 26. decembra 1922.

Kolesa

Vam prenovi in strokovno shranj

preko zime

ob malenkostni pristojbini tvrdka

J. GOREC

Ljubljana, Gosposvetska c. 14.

Premog in =
cement

stalno v zalogi pri

H. Petrič, Ljubljana

Dunajska cesta 33. Tel. 366.

Skladišče „Balkan“.

Gradbeno podjetje

ing. Dukić in drug

Ljubljana, Bohoričeva ul. 20.

se priporoča za vsa v to
stroko spadajoča dela.

Transformator
elektrotehnična tovarna

d. z o. z.

LJUBLJANA

Dunajska cesta šte. 75

Izdeluje in popravlja trans-
formatorje za vsakovrstne
— napetosti in toke —

Zaloga motorjev, Bergman-
novih cevi in vseh elektro-
— tehničnih potrebščin —

Instalacije. Oprema elektro-
— tehničnih central

4186

paši, kakor da nima telo teže, kakor da je moč — akrobat v cirkusu. «Kamo vi, šjor Marko?» «E, malo se šetam.» In že je odskakljal po skalah dalje. Tu v tem kamenju vidiš, kako sijajna obutev so opanke.

Pogled s ceste nazaj na Boko je nepopisno lep. Kar naenkrat pa si zgoraj, še en ovinek in — tu je Kretac, sedlo, naprej pa se odpira Njeguško polje in Lovčen nad njim na desni. O bližini morja nikakega sledu več; vseokrog sam Kras, dasi precej bolj poraščen nego n. pr. v Dalmaciji, široka kamenita planjava in sredi nje precej borno pravo polje, toda ožgano in rmeno od trome-sečne suše.

Zgoraj na Krstacu je večja vojaška postaja. Vojaki so se dali radi zapletiti v razgovor, izpod bojnih šlemov so gledali zagoreli obrazi vsem enako, vendar sem hitro spoznal med njimi «znane» obraze. Nisem se motil, tudi Prekmurci stražijo cesto visoko gor pod Lovčnom. Tudi po cesti kjer sva malo prej srečala patruljo, enega vojaka in enega orožnika, se je v enem izmed njih takoj pokazal Slovenec.

Prvi kraj v Črni gori je Njeguš, odkoder so bili doma predniki bivše črnogorske vladarske roduvine. Med borbami kameniti. L'šami stopi tudi «Grand-hotel Njeguš», gostilna, kjer postrežejo tudi s pivom po 10 dinarov. Grandhotel se pohvali, da radnja dobro ide, da ima puno čeha ove godine. Seveda naju je imel tudi on za čeha, potem pa je pohvalil Ljubljano, zakaj on dobiva guljaš iz Ljubljane od Andretta. Malo

dalje od Grandhotela stoji poletni dvorec bivšega kralja Nikite.

Ob cesti iz Njeguša do Cetinja je le malo vasi in še te so skrajno majhne. Pot gre skoro ves čas po samotni, v vi-jugah, zdaj malo navzgor, zdaj nazdol. Na dveh, treh mestih je večja orožniška ali vojaška postaja, sicer pa nikalih znakov, da bi treba biti v skrbah za lastno glavo. Ker je moj tovariš ostal na strani, sem polovico pota napravil celo popolnoma sam, pa ni bilo prav ničesar razburljivega. Prekrasen svež in čist gorski zrak, kamenita, povsod nekoliko poraščena kraška planjava, iz nad katere se dviga na zapadu Lovčen, daleč na jugu pa Rumija in Komovi ter albanske gore. Naposled na zadnjem velikem ovinku, kjer se odpre pogled na širše Cetinjsko polje, se pokaže daleč v megleni daljavi široka ravan in sredi nje se svetlika motna ploskev. Skadarsko jezero ...

Iz Cetinja nazaj grede sva šla na avto. Bil je tovrne vrste; razen naju je vozil še veselega mladega Kolašince, ki se je peljal v Zagreb na trgovsko šolo, dva druga mlada Črnogorca, ki sta šla v šolo, na učiteljsko — Skopje, potem dva ali tri cetinjske trgovce in še dve dami. Toda že po preteku slabe poldruga ure se avto začne kujati; benčina mu je zmanjkala. Treba je bilo čakati pomoči s kakaga drugega avtomobila; onim, ki smo bili brez kovečgov, se ni dalo čakati, mahali smo jo kar peš dalje in prispeli še pred njim v Kotor nazaj. O komitih ni bilo nikjer sledu in maloduknost je bila popolnoma — ne-umestna.

KAROL BASTIANČIĆ
CENTRALA LJUBLJANA
MIKLOŠICEVA ULICA BR. 13
BRZOJAVI: «KABA» LJUBLJANA

*Izolatorji za visoku i nisko
jakost struje, svaki elektroporcelan
te sve vrsti instalacijskog materiala
u prvorazrednoj kakvoći.*

Stalna zaloga 15.000 kg Elektrolyt-medi,
trak za izoliranje „Duralyt“ žarnice.

Samo na veliko! Velika zaloga!

4475

Zaloga klavirjev in pianinov
najboljših tovarn Bösendorfer, Ozapka, Ehrbar, Köhl,
Schweighofer, Original Stingl itd. Tudi na obroke.
IERICA HUBAD, roj. DOLENC. LJUBLJANA,
Miličjeva ulica 9

„Krvavi kardinal“ Zgodovinski roman

I. Annais de Lespars.

Sam, nepremičen je sredi sijaja in razkošja, v prenatrpanem salonu, nepremičen je v tem svojem rdečem ornatu, pokritem s tisočpetsto librami najfinjših čipk in diamantov. Če ga gledaš, bi ga zamenjal s kakršnokoli osebo davne prošlosti, z osebo z dvora Filipa španskega ali s kakšnim drugim velikonom davne dobe, kakor da je stara slika stopila iz pozlačenega okvirja in iznova meso postala... Desnica se opira na naslanjač, z levico si pa nepremični veljak zakriva oči, kajti on je izmed tistih, ki izsiljujejo solze vsemu svetu, a njihove solze morajo ostati za vsako ceno nevidne...

Mlad je še, zalizci, ki jih nosi po sodobni modi, so črni, črna mu je tudi šiljasta francoska brada. Postava mu je vitka in vendar kaže moč, čelo je visoko, gladko, blede. Vsaka njegova kretnja kaže, da ga navdaja in napaja eno samo čustvo: Ponos. V gluhem molku, ki je povsod okrog njega, ta človek premišlja in sanjari.

Strašno je njegovo ime. Zove se: Richelieu.

Kardinalska palača je baš dograjena. To jutro, v marcu leta 1626. je Ri-

cheliu namenjen, da posveti to palačo s svečano mašo v svoji kapeli. Semkaj je povabil ves dvor, vse svoje prijatelje, in tudi svoje neprijatelje, vse... da jim pokaže svoje bogastvo in jih zbode v oči s svojim sijajem.

Evo ga sedaj, samega, v svoji sobi, samega s svojimi mislimi:

„Nje... ne bo! Po svojem slugi in — kakor slugi mi je dala sporočiti, da jej je malo mar za to svečano ceremonijo, za posvečenje in utrjenje moje moči!... Podi me izpred sebe in mi kaže svoje zaničevanje!... Ponižala me je, pred noge sem sklonjen tej ženski, jaz, ki se mi celo kraljestvo sklanja k nogam!... O, kraljica moja!... Kaj storim? Kaj naj podvzamem? S kakšno slavo naj se pokrijem, za čemer naj sežem, da je bom vreden? Sijajno bodočnost, sijajno premoženje, moč, ki skoraj nima meja, vse to ti daruje Richelieu in še povrhu svojo kri in svoje življenje, svojo dušo, za en sam pogled Ane avstrijske! Pa sedaj je končano! Nje ne bo!“

Ta trenutek zamrmra nekdo polglasno čisto v njegovi bližini:

„Monsinor, Njeno Veličanstvo kraljica je pravkar stopila v kapelico...“

Kardinal se zdrzne, poskoči, prebledi... Pred njim se sklanja menih z gladko obrto oglato glavo, s ciničnim, toda navidez nedolžnim nasmeškom na ustnih, s pogledom brezpomembnim, toda

nesramnim, z nekim neprodinim svojstvom, kakor da se skriva meč pod kuto. Velik vrag kapucinski, visok, suh, koščen — na miljo daleč duhaš, da je vohun.

Richelieu je blede, ves se trese, h kapucinu stopi, kakor s kleščami ga prime za laketi in hrope polglasno:

„Corignan, Corignan, kaj praviš?...“

„Pravim, da je vam namenjen njen prvi nasmešek.“

„Motiš se...“ jeca kardinal.

„Pravim, da je Vaša, če hočete.“

„Menih, kozel, glava ti je nora!“

„Pogum, monsinor! Frater Corignan je izkušen in, tako mislim, dokazal Vam je, da razume svoj posel. V pravem času molčiš, gledaš, poslušaj, si zapomniš... in znaš tudi povedati svoje mnenje.“

„Izrekaj si nekaj, kar... ej, da vidimo! Kaj si hotel reči?“

„Monsinor, vračam se iz Luvra, kjer sem videl Vašo... zaupnico, gospo de Givray, ki vas zastopa pri kraljici. Poslušajte, eminenca: Katarina Velika je imela Tuilerije, kralj ima svoj Luver, Marija medicejska ima svoj Luxembourg. Samo Ana avstrijska nima ničesar... Vi pa, monsinor, imate, ... ali se prav izražam?... imate to palačo, ki je veličastvena, kakor so Tilerije, obširna kakor Luver, elegantna kakor Luxembourg...“

„Oj,“ jeca kardinal — „kakšne sanje! Dali je mogoče, da bi ona blagovolila sprejeti...“

„Sprejeti? Oj, monsinor, vi ste genijalen minister, ženskega srca pa ne poznate tako dobro, kakor ga pozna revni frater Corignan... Tudi jaz imam svojo politiko, vedno Vam na uslugo, kadar zapoveste. Rekel sem torej besedico v uho gospe de Givray. Rekel sem jo, tako mi vere... bil sem tako predrzen, da sem jej prišepetal, da ta najlepša palača na svetu ni zgrajena za kardinala, marveč za sijajno kneginjo, za...“

„Dalje, dalje!“ strastno hrope kardinal.

„... In ta sijajna kneginja čaka sedaj, ali se bodo moje besede uresničile... Monsinore, kdaj naj ponesem odtod v Luver Vaše pismo, naslovljeno na kraljico Ano avstrijsko?“

Kardinal bi rad kričnil veselja, nepoznane nade, strasti, ... a se obvlada. Oči zatvori, z rokami se zgrabi za prsa... zamaje se, kakor pijan, in z glasom hripavim in spremenjenim govori zaupniku:

„Še nocoj... pred polnočjo... v moji palači na trgu Royal... čakal te bom...“

Ta trenutek se za zaveso odlepi od temne stene črnooblečen nekdo, ki je nepaženo prisluškoval, nalahno in neslišno stopa iz stranskega temnega kabinetu, kjer je prisluškoval samotnemu razgovoru, prekorači hodnik in se izgubi v prostranosti kardinalove nove palače.

Frater Corignan pa se ponižno priklanja, nato se odpravi k velikim vr-

tom salona, jih odpre in se ta hip za-dene v nekoga, ki rine notri. Novodošlec je debeluhar na kratkih nogah, okroglih lic, ves blede uzrujanosti. Drug vohun in zaupnik.

„Rascasse!“ sikne kapucin. „Vedno si mi torej za petami?“

„Corignan!“ riga debeluhar. Neprestano se srečujeva!“

„Napotje mi delaš!“

„Odvce si mi!“

Corignan se skloni, da bi zašepetal tekmeču posebno sočno kletvico na uho, Rascasse se vzpne na prste in že gnete red zobmi pripravljeno psovko. Ljubomr pretresa oba vredna brata, ki se s posebnim poudarkom razstaneta s pozdravom: „Na svidenje!“

Richelieu tačas sedi nepremično in premišlja. Rascasse je ves pokrit s prahom, kakor da je dospel od daleč in v raglici, ne da bi bil imel časa, da se očedi, kajti vest, ki jo nosi, je važna in ne trpi odloga. Možakar se sklanja pred gospodarjem in pokašljuje, da obrne njegovo pozornost nase. Kardinal se končno predrami iz globokih misli in ga zapazi. Ljubezen, strast, furiozno poželjenje... vse to izgine naglo z njegovega obličja. Ta obraz, baš še ves v plamenu, ugasne, zbledi, postane hladen, premišljen, zviti. Oči, baš sedaj plamteče ljubezni, gledajo sedaj strogo, kakor oči preiskovalnega sodnika...

Naenkrat, rezko, kratko, odločno vprašanje:

„Gospa Lespars?“

Svarilo.

Podpisana tvrdka opozarja cenjene gospode gostilničarje in vinske trgovine, da odklanja vsako odgovornost za vse kakorkolisibodi značaja kupčije, sklenjene v nje imenu po 10. novembru t. l. z nje bivšim potnikom gosp.

Alozijem Planinškom

stanujočim v Ljubljani, Karlovska cesta 18, ki je prodajal druga manjvredna vina od drugih tvrdk pod imenom spodaj navedene tvrdke. 4461

Vinko Stoklas

veletrgovina haloških vin, Sv. Andraž v Haložah, železniška postaja Ptuj.

Vesele božične praznike želi vsem svojim odjemalcem 4407

Simon Hunčič, izdelovalatelj sodavice LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 45.

Vesele božične praznike želi

F. H. Haizer

puškar 4299

Ljubljana, Šelenburgova ulica.

Vesele božične praznike in srečno Novo leto

želita vsem cenjenim gostom in prijateljem 4296

Ivan in Rozi Hercog

Restavracija „Pri Levu“.

IV. RAVNIHAR, urar

trgovec z zlatino in srebrnino LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 44. 4384

Svinjsko mast

garantirano prvovrstno, in soljeno slanino od debelih srbskih svinj prodaja tvrdka D. S. Marković, Beograd. Zastopnik za Slovenijo: Božidar Jovanović, Aleksandrova ul. 55, Maribor.

Papriko najboljšje kakovosti, čisto, vsake vrste, na debelo, dobavi po dnevnih cenah

Szilágyi István

Subotica

4254 preko pota plinarne. Zahtevajte uzorce.

Kupijo se dobro ohranjene

steklenice

od kolinske vode, parfumov itd.

I. C. KOTAR

drogerija 4276

Wolfova ulica št. 3.

Vesele božične praznike in srečno Novo leto

želi svojim cenjenim odjemalcem 4449

A. Jurca nasl. Alojzij Senčar, Ptuj.

Vesele božične praznike in srečno Novo leto

želi svojim cenjenim odjemalcem 4450

tvrdka Milko Senčar in drug, Ptuj.

Bencinmotorji Motorne krožne žage

6 P. S.

za drva

Motorji za sirovo olje

10, 16, 25, 40 P. S.

4306

dobavlja s skladišča

„TEHNIKA“, Zagreb, Sudnička ul. br. 1

Brez konkurence

4446

Na drobno!

Na debelo!

Prva kranjska vrvarna Ivan N. Adamič

Centrala: Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 31. Telefon 441 interurban
Podružnice: Maribor, Vetrinjska ulica št. 20 in Gosposka ulica št. 3, Kamnik, Šutna št. 4

je bila odlikovana na Pokrajinski razstavi v Mariboru za njene izdelke z zlato kolajno in diplomom kar dokazuje, da so njeni vrvarski izdelki prvovrstni in radi tega brez konkurence.

Najlepša zabava v domačem krogu za božične praznike je

glasba

4396

ki Vam jo oskrbi dober gramofon z lepimi, izbranimi ploščami prvovrstnih orkestrov, solistov in pevskih zborov. Vse to imate na izbiro v največji zalogi gramofonov, plošč in vseh delov pri

F. Debeljak, Ljubljana, Sodna ulica 5.

Angleški kositer, kositer za lokanje, svinčene cevi,

kovine za tiskarne in ležaje itd. dobavlja s skladišča 4307

„TEHNIKA“, Zagreb, Sudnička ul. br. 1

Ustanovljeno	
C. J. H.	
[galoše]	[hlače]
[sviter]	[čepice]
[gamaše]	[brisače]
[rokavice]	[modrčki]
[steznike]	[dokolenke]
[nahrbtnike]	[žepne robce]
[nočne srajce]	[perje in puh]
[snežne čevlje]	[vezene robce]
[vezeno perilo]	[svilnate robce]
[povojn. gamaše]	[kopalne plašče]
[damske jopice]	[jutranje čepice]
[volnene jopice]	[volnene čepice]
[otročje obleke]	[ovratnike, manšete]
[gumbe za manšete]	[kombince za dame]
[batistasto perilo]	[lanelaste srajce]
[naramnice, podveze]	[predpasnike za dame]
[športne potrebščine]	[volnene trikot-krila]
[volnene trikot-hlače]	[moške volnene jopice]
[otročje Tetra-perilo]	[fine otročje vozičke]
[moške športne čepice]	[svilena spodnja krila]
[kuhinjski predpasniki]	[velika izbira kravat]
[volnene in svilene šale]	[pristno Jäger-jevo perilo]
[cele opreme za novorojenčce]	[predtiskarija za ročna dela]

C. J. HAMANN, LJUBLJANA, MESTNI TRG 8

* Najstarejši specialni in strokovno-tehnični atelje za *

črkoslikarstvo

4297

PRISTOU & BRICELJ

Šelenburgova ul. 7 Ljubljana Aleksandrova c. 1

Slikanje napisov na steklo, kovine, les, zid, platno itd. Izvršitev točna, okusna in precizna, v najmodernejšem žargonu.

Išče se tovarniški objekt

celokupna površina ca. 10.000 m², od tega 1500 do 2000 m² tovarniškega prostora, eden izmed tovarniških prostorov mora imeti vsaj - - 35 m dolžine in 15 m širine - -

Ponudbe z navedbo najemnine, oziroma prodajne cene pod „Industrija 23“ na upravo „Jutra“.

Vohun se zravna, kakor olajšan, in ponosno izpregovori eno samo besedo: „Mrtva“.

Kardinal ostane negiben. Globoka brazda se je zarisala v visokem, nepomirljivem čelu. Le mrzel nasmešek na ustnih kaže, da je pravkar prejeta novica dobra, celo prav dobra. Sovrašstvo tega človeka mora biti baš tako usodno, kakor njegova ljubezen. Izpod povešenih trepalnic opazuje vohuna, ki se sklanja pred njim:

„Mrtva je... Dobro... Povej mi, kdo... jej je pomagal umreti.“

Rescasse se stresne. Saj je morda sedaj ura, ki odloča o njegovi usodi. Bori se sam s seboj. Negotov je. Enostavna, majhna laž lahko odloča o življenju, o celem življenju... Potem zamrmra neslišno, sam zase:

„Eh kaj, gospod de Saint-Priac se ne bo sam izdal...“

In bled, toda odločen vzame laž na svoje rame in odgovori jasno in glasno: „Jaz!“

„Rascasse, dobro mi slušiš. Pojdi k mojemu blagajniku, ki te že pričakuje. Dovolj za sedaj... Nocoj se oglasi v moji palači na trgu Royal, tam mi pokaži obširnejše in točnejše poročilo o svojem potovanju v Angers in kako se je vse izvršilo... Hodi sedaj...“

„Le trenutek še, monsijor! Moral bi bil prispeti že pred petnajstimi dnevi, kati gospa de Lepsars je umrla že 23. februarja. Zakesnil sem, ker sem iskal nekoga, ki je izginil na dan pogreba,

nekoga, ki sem ga iskal ves mesec in ki mi je izginil pod rokami, ko sem že mislil, da jo imam... toda najti jo moram!...“

„O kom govoriš? Nimam rad ugank!“

„Odpustite mi, monsijor! Govorim o hčerki te plemkinje, o Annais de Lepsars!“ pravi vohun.

„Annais — saj je še deklica!“

„Ta deklica je vodila mater!“ godrnja vohun. „Monsijor, motili smo se!“

Kardinal se zgane.

„Bolje bi bilo morda, da smo pustili živeti mater in da smo raje segli po hčerki!“ dostavi vohun, ki ga častihlepje vodi, da se upa v kombinacijo, ki je morda pretežka za njegovega duha.

Mrzlo oko kardinalovo blisne. Rascasse pa nadaljuje:

„Tam je bila opasnost in ušla mi je izpod roke! Brez nje, kaj bi bila dosegla njena mati?... Kje je sedaj? Evo, monsijor, da vam povem istino, dvajset upornih vitezov ne zaleže toliko, kakor energija te deklice... in proti vam se bori... Treba pozornosti! Ona ne pozna strahu, ne trepetu, in kar je rodu Lepsarsovih, ne polaga orožja!“

Richelieu gubanči obrvi, razmišlja, primerja, razglablja. Sedaj ne misli več na ljubezen, ampak na kovarstvo, na zahrbtnost umor. Išče. Njegovo srce ni pristopno usmiljenju, zato se njegove misli brez obotavljanja podajajo na ona stranpota, ki vodijo v zločin. Vprašanje, ki mu polni glavo, ni, ali je umor

potreben ali pa ni, marveč le, kako bi najbolje dosegel tega dekleta, o katerem ve, da mu je opasno; kako bi najlažje prišel do njenega vratu in ji ga v pravem času zavil. Zopet je kardinal negiben in ves zatopljen v to vprašanje, in... naenkrat se zgane. Našel je pot, našel sredstvo!

„Rascasse, ali si videl v Angersu tega barona de Saint-Priaca?“

„Da, monsijor!“ odgovori vohun in zatrdljivo pravi: „V istem času kakor jaz je odrinil tudi on iz Pariza in je imel seboj avdienco pismo, s katerim lahko pride vsak čas pred oči Vaše eminenence... Zelo dragocena pridobitev, ta mladi vitez! Triindvajset let mu je, pomislekov ne pozna, brez vesti je, pripravljen, da podvzame, kar nam je treba. Zivahnega duha je, močno pest ima, in pa meč, ki je slaven in ki je morda enak meču samega Trencavela!“

„Trencavela? Kdo je že to?“

„I, oni znani učitelj sabljanja, ki ima slavno borilsko akademijo, prvo v Parizu. Poznam ga. Tudi on je še eden njih, ki bi jih bilo treba pridobiti, monsijor!“

„Bomo videli! Poročila pravijo, da je ta Saint-Priac zaljubljen v gospodično de Lepsars. Je li to istina?“

„Svojo dušo bi takoj zapisal vragu, če bi mu vrag zanj prinesel lepo Annais... Sicer je pa svojo dušo že prodal — doda Rascasse polglasno, kajti da doseže hčer, je...“

„Dobro, dobro“ — reče kardinal mrzlo in pogled mu nekako zlovražno

zasije. — „Nikar se ne brigaj za tega dekleta, Rascasse. Rešil si me matere, Saint-Priac bo že poskrbel za hčer!“

„Pa kako, monsijor?“

„Oženim ga z njo!“ pravi kardinal in se rezko zasmije.

Vohun pa, ki je tolikokrat mešetaril s smrtjo, ta zakrknjeni zločinski kapucin in vohun, sedaj ne more zatreti vzdihljaja. In ko odhaja na migljaj kardinalove roke, šepeta neslišno s bledimi ustnicami: „Saint-Priac ženin lepe Annais de Lepsars? to je grozno, je strašno...“

Ko je kardinal zopet sam, zazvoni s svojim srebrnim zvončkom, ki stoji na njegovi pisalni mizi, in slavnostno opravljen strežaj vstopi, se prikloni in odpre velika vrata na stežaj. Za vratmi se pokaže ogromna dvorana, vsa napolnjena z najodličnejšim občinstvom. Drug zvonec zazvoni, in veljaki jamejo prihajati iz velike dvorane v malo, pred oči krvavega kardinala, največjega močnika svoje dobe, ki pa vendar še hoče več, več, več... K njemu prihajajo škofje in nadškofje, kanoniki, vitezi najstarejših plemiških rodov, dvorjani...

Richelieu vzame znake svoje kardinalske časti, škrlatasti plašč, klobuk, prstan, in odhaja v spremstvu vseh teh prelato, ki prično popevati neko slavnostno popevko, slično kakšni zmago-slavni himni. V kapei, ki je skoraj že velika cerkev in vsa prenapolnjena z

največjim razkošjem, sijajem, dragocenostmi in umetninami, jedva slišno svira godba, gosti oblaki mlo dišečega kadila se dvigajo iz kadilnice iz težkega zlata, se svetlikajo v jutranji svetlobi in v plamenčkih neštetih voščenih sveč, ki stojijo v kandelabrih, obloženih s plemenitim kamenjem in intarzijami. Krasna je ta slika, da kar jemlje vid, in da se ti zdi, da gledaš nekaj nadzemskega. Sredi tega nečutenega sijaja pa je zbran zbor, da mu ga na svetu ni para: kralj Ludovik XIII. in njegova žena, kraljica Ana Avstrijska, Marija Medičejska in Gaston Anžuvinski, dalje vojvode kraljevskega rodu, Vendome in Bourbon, Conde, Rohan, Combalet, d'Aiguillon, Montpensier, Chevreuse, Ornano, Soissons, Montmorency, Chalais, vsi veliki plemiški rodovi, dvor, — vse to se priklanja enemu samemu človeku...

Richelieu se na pragu v kapelo za hip ustavi. Visoko vzravnana, ponosen, skoraj ošaben, vidi vse te odličnjake s kraljem vred in z njo, kraljico Francije in svojo kraljico, in vidi, kako se vse te visoke glave sklanjajo... pred njim. Njegov pogled blisne po njih in jih objame... naenkrat pa, ko se kardinal že bliža oltarju, mu zaklecajo kolena, kakor da ga je zadelo nekaj sredi najveličastnejših občutkov, sredi zmagovitosti triumfa. Tam zadaj, na koncu kapele, tam stoji ženska, vzravnana, nesklonjena, strmo gleda vanj in ga meri z očmi, ter ga izziva z vsem svojim obnašanjem.

(Dalje prih.)

Tvrdka Peter Kozina & Ko.

tovarna čevljev v Tržiču (Gorenjsko), naznanja, da je
otvorila drugo prodajalno čevljev na drobno
Ljubljana, Aleksandrova cesta št. 1.

4427

TISKOVNA ZADRUGA V LJUBLJANI, Prešernova ulica, nasproti glavne pošte

priporoča svoje publikacije:

Zbirka „Slovenski pisatelji“.

Josipa Jurčiča zbrani spisi.

I. in II. zvezek. Broš. à Din 20.—; III. zvezek Din 30.—, po pošti à Din 2.50 več.

Simona Jenka zbrani spisi. Uredil dr. J. Glonar. Broš. Din 20.—, po pošti Din 2.50 več.

Dr. Iv. Tavčarja zbrani spisi. VI. zvezek.

Broš. Din 30.—, po pošti Din 2.50 več.

Stritarjeva antologija. Uredil dr. I. Prijatelj.

Broš. Din 15.—, po pošti Din 2.— več.

Levstikovi zbrani spisi. Uredil dr. A. Žigon. — I. zv. (v tisku).

Fr. Maslija-Podlimbarskega Zbrani spisi. I. zv. (v tisku).

Leposlovje.

Fr. Milčinski, Drobiž. Zbirka humoresk.

Broš. Din 15.—, vez. Din 20.—, po pošti Din 1.75 več.

Damir Feigel, Tik za fronte.

Broš. Din 15.—, vez. Din 20.—, po pošti Din 2.— več.

Ante Debeljak, Solnce in senca. Pesmi.

Broš. Din 7.—, vez. Din 12.—, po pošti Din 1.25 več.

Fr. Zbašnik, Pesmi.

Broš. Din 12.—, vez. Din 17.—, po pošti Din 1.25 več.

Cankarjev zbornik. Uredil dr. J. Glonar.

Broš. Din 25.—, vez. Din 31.—, po pošti Din 2.— več.

Simon Jenko, Pesmi.

Broš. Din 7.—, vez. Din 12.—, po pošti Din 1.25 več.

Dramatični spisi.

I. Pregelj, Azazel. Žalozigra. (V tisku.)

A. Novačan, Veleja.

Broš. Din 15.—, vez. Din 20.—, po pošti Din 1.75 več.

Dr. Iv. Lah, Noč na Hmeljniku.

Din 6.—, po pošti 75 p več.

Nušič, Navaden človek. Burka.

Din 6.—, po pošti 75 p več.

Štolba, Stari grehi.

Din 7.—, po pošti 75 p več.

Petrovič, Pleha. (V tisku.)

Ibsen-Mole, Gospa z morja.

Din 15.—, po pošti Din 1.50 več.

Zbirka „Prosveti in zabavi“.

Igo Kaš, Dalmatinske povesti.

Broš. Din 6.—, vez. Din 11.—, po pošti Din 1.25 več.

Jos. Starč, Lisjakova hči. Povest.

Broš. Din 6.—, vez. Din 11.—, po pošti Din 1.25 več.

Dr. H. Dolenc, Izbrani spisi.

Broš. Din 8.—, vez. Din 13.—, po pošti Din 1.25 več.

J. Stritar, Sodnikovi.

Broš. Din 8.—, vez. Din 13.—, po pošti Din 1.25 več.

Zbirka Mladinskih spisov.

Fr. Milčinski, Zgodbe kraljeviča Marka.

Dr. I. Šorli, Čirumuri. Povest s slikami.

Broš. Din 16.—, vez. Din 21.—, po pošti Din 1.25 več.

Fr. Milčinski, Tolovaj Mataj. II. natis.

Broš. Din 15.—, vez. Din 21.—, po pošti Din 1.50 več.

Čika Jova-Gradnik. Pisani oblaki.

Vez. Din 12.—, po pošti Din 1.— več.

Dr. I. Šorli, Bob in Tedi, dva neugnanca.

Broš. Din 10.—, vez. Din 15.—, po pošti Din 1.25 več.

Čika Jova Zmaj-Gradnik. Kalamaudarija. Otroške pesmi.

Vez. Din 10.—, po pošti Din 1.— več.

I. Waschetova, Pravljice. Z barvastimi slikami.

Vez. Din 18.—, po pošti Din 1.25 več.

Zbirka Prevodne knjižnice.

F. M. Dostojevskij, Besi. Roman v treh delih.

Broš. v dveh zvezkih Din 25.—, vez. Din 35.— v eni knjigi,

po pošti Din 4.— več.

Edmond de Goncourt, De Kle Eliza.

Broš. Din 10.—, vez. Din 15.—, po pošti Din 1.25 več.

Mig. Cervantes, Tri novele.

Broš. Din 8.—, vez. Din 13.—, po pošti Din 1.25 več.

Anatole France, Pingvinski otok.

Broš. Din 15.—, vez. Din 21.—, po pošti Din 1.50 več.

Barbusse, Ogenj.

Broš. Din 25.—, vez. Din 32.—, po pošti Din 2.50 več.

Andrejev, Plat zvonec.

Broš. Din 10.—, vez. Din 17.—, po pošti Din 1.50 več.

Strug, Jutri.

Broš. Din 10.—, vez. Din 15.—, po pošti Din 1.50 več.

Andrejev, Povest o sedmih obešenih.

Broš. Din 13.—, po pošti Din 1.50 več.

A. Čehov, Sosedje in druge novele.

Broš. Din 8.—, vez. Din 13.—, po pošti Din 1.25 več.

Sienkiewicz, Z ognjem in mečem. Roman (v snopičih — do sedaj štiri snopiči)

Vsi skupaj s poštnino Din 30.—.

Shakespearejeva dramatična dela.

Prevel Oton Zupančič.

Sen kresne noči.

Broš. Din 12.—, vez. Din 17.—, po pošti Din 1.25 več.

Macbeth.

Broš. Din 13.—, vez. Din 17.—, po pošti Din 1.25 več.

Othello.

Broš. Din 19.—, vez. Din 24.—, po pošti Din 1.25 več.

„Pota in cilji“.

Zbirka poljudno-znanstvenih spisov.

I. in II. zvezek: A. Melik. Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev.

I. del, vez. Din 10.—, II. del, vez. Din 18.—, po pošti Din 3.— več.

III. in IV. zvezek: Dr. Fr. Weber, Uvod v filozofijo.

Din 25.—, po pošti Din 2.— več.

VII. — IX. zvezek: Dr. Prijatelj, Predhodniki in idejni utemeljitelji ruskega realizma.

Din 30.—, po pošti Din 2.— več.

X. zvezek: Stribrnj-Glonar, Simon Gregorčič.

Broš. Din 12.—, vez. Din 15.—, po pošti Din 1.50 več.

XI. in XII. zvezek: Melik, Jugoslavija.

II. del. I. snopič Din 21.—, po pošti Din 1.50 več.

Zbirka političnih, gospodarskih in socialnih spisov.

Dr. Bogdan Derč, Dojenček.

Broš. Din 6.—, po pošti 50 p več.

Št. Sagadin, Naš sadašnji ustavni položaj.

Broš. Din 6.—, po pošti Din 1.25 več.

Leonid Pitamic, Pravo in revolucija.

Broš. Din 4.—, po pošti 50 p več.

Dokumenti o jadranskem vprašanju.

Broš. Din 6.—, po pošti Din 1.25 več.

Alb. Ogris, Borba za jugoslovansko državo.

Broš. Din 12.—, po pošti Din 1.25 več.

VI. Čorović, Rasa in vera v srbski prošlosti.

Broš. Din 6.—, po pošti 50 p več.

Fr. Goršič, Socijalna zaščita dece in mlade.

Din 12.—, po pošti Din 1.50 več.

Dr. J. Tičar, Boj nalezljivim boleznim.

Din 15.—, po pošti Din 1.50 več.

Hobhouse, Liberalizem.

Din 25.—, po pošti Din 1.50 več.

Razne brošure.

Pokojsninsko zavarovanje nameštencev.

S poštnino Din 15.—.

Tarifa za odvetnike in notarje.

Din 8.—, po pošti 80 p več.

Zakon o volitvi v občinska zastopstva.

Din 4.—, po pošti 50 p več.

Zakon o zavarovanju delavcev.

Din 8.—, po pošti Din 1.— več.

Zakon o zaščiti delavcev.

Din 6.—, po pošti 50 p več.

Zakon o zaščiti javne varnosti in reda.

Din 4.—, po pošti 50 p več.

Zakon o občni upravi.

Din 5.—, po pošti 75 p več.

Zakon o glavni kontroli.

Din 6.—, po pošti 50 p več.

Dr. Ig. Rutar, Zbirka vojaških zakonov SHS.

Broš. Din 10.—, po pošti 50 p več.

Fr. Heller, Prigode gospoda Collina. Roman.

Din 6.—.

Fr. Heller, Blagajna velikega vojvode. Broš. Roman.

Din 6.—.

Claude Farrère, Gusarji. Roman.

Din 12.—.

Bartošek, Moderna družba in cerkev.

Din 4.—, po pošti 50 p več.

Harry Sheff, Hči papeža. Roman.

Din 25.—, po pošti Din 2.— več.

Ljubljanski Zvon. Leposlovni list.

Letnik 1923. Din 90.—.

Dobivajo se vse slovenske knjige. — Vse zbirke se nadaljujejo. Sprejemajo se stalni naročniki na vse publikacije ali samo na posamezne zbirke. Plačuje se lahko tudi v mesečnih obrokih.